

Grace
Triumphant

ANG KADAOGAN SA GRASYA SA DIOS SA PILIPINAS

Awtobiograpiya ni Cyril H. Brooks

Ikatulong Bahin · Kapitulo 19–27

© 1985 Walterick Publishers · Ginoo, Ihatag Mo Kanamo Kining Bukid

KAPITULO 19

Ang Kahimtang sa Relihiyon ug Politika Human sa Gubat

"Kay usa ka dako ug mabungahon nga pultahan ang naabli alang kanako, ug daghan ang mga kaaway." (1 Cor. 16:9)

Una pa ko mosulat bahin sa buluhaton sa Ginoo sa Pilipinas human sa World War II, maayo tingali nga balikan una ang kahimtang sa politika ug relihiyon niining mga isla. Kining mga kahimtang dunay kalambigitan sa pag-uswag sa buluhaton.

Pag-abot namo niadtong 1922, ang Pilipinas usa ka teritoryo nga nagsalig sa United States. Dunay kaugalingong lehislatura ang nasod ug ang duha ka labing bantog nga Pilipinong lider mao si Manuel Quezon ug si Sergio Osmena. Apan, ang kataposang awtoridad naa sa kamot sa Amerikanong governor-general. Ang tuyo sa mga Amerikano mao ang hinay-hinay nga pagtugyan sa pagdumala ngadto sa mga Pilipino. Pag-abot namo, si General Leonard Wood ang governor-general. Kay sundalo man siya, estrikto siya sa pagsunod sa mga balaod ug may awtoridad. Dili siya popular sa mga politiko nga kasagaran nakabuhat sa ilang gusto ubos sa miaging governor-general. Kadtong miagi hinay-hinay ra og kinaiya ug, sumala sa mga balita, nakaambit sa mga kinawat nga nakuha sa daghan. Siyempre gibati sa mga Pilipino nga hinay kaayo ang proseso sa pagkahimong independente ug nga ang mga Amerikano nangita sa ilang kaugalingong kaayohan. Bisan pa nga dunay kamatuoran niini, ang pagdumala sa mga Amerikano nakahatag og daghang benepisyo nga wala nila maangkon ubos sa pagdumala sa mga Kinatsila. Usa sa labing bantog niining mga benepisyo mao ang edukasyon sa publiko nga eskwelahan. Kini gitimaan sa pag-abot sa daghang Amerikanong magtutudlo nga nailhan nga "ang mga Thomasite" kay miabot sila sakay sa S.S. Thomas wala madugay human mitugpa ang mga sundalong Amerikano niadtong 1898.

Niadtong 1935 gisugdan ang Commonwealth Government nga si Manuel Quezon ang Presidente. Kay makasaysayanon man kini nga panghitabo, gidala nako ang mga anak nga lalaki sa downtown aron motan-aw sa seremonya sa inagurasyon. Ang Palasyo sa Presidente, ang Malacanang, nga kaniadto opisyal nga puy-anan sa governor-general ug sa wala pa niana sa Kinatsilang gobernador,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gitugyan ngadto sa Presidente sa Pilipinas. Ang United States unya girepresentahan sa usa ka High Commissioner. Ang Commonwealth usa ka transisyonal nga gobyerno sulod sa napulo ka tuig. Niadtong panahona hinay-hinay nga usbon ang mga taripa aron inig kahimo sa Pilipinas nga hingpit nga independente nga republika dili na kini magsalig sa pamatigayon sa United States.

Subo lang, kining mga plano nabalda sa gubat sa Pacific ug sa pagsulong sa mga Hapon. Ang mga lider sa gobyerno sa Pilipinas gipahawa ngadto sa United States; si Presidente Quezon sa ulahi namatay didto human sa dugay nga sakit nga tuberculosis. Gipulihan siya ni Sergio Osmena, nga gitabangan sa mga tawo sama ni Carlos P. Romulo. Ang pipila sa mga Pilipinong lider nga nabilin miapil sa kalihokan sa gerilya sa ilang padayon nga pagsupak sa mga Hapon. Ang uban mituo nga makaalagad sila sa ilang nasod ug katawhan pinaagi sa pipila ka pakigtambayayong sa mga Hapon. Ang uban pa morag mga oportunista nga naghunahuna nga mapauswag nila ang ilang kaugalingong katuyoan pinaagi sa pakigkunsabo sa mga Hapon. Lisod usahay mailhan ang kalainan niining duha ka grupo. Si Jose P. Laurel, usa ka bantog nga politiko, gitudlo nga Presidente sa mga Hapon sa dihang kunohay giunhan sa mga Hapon ang plano sa mga Amerikano sa paghatag og hingpit nga kagawasan. Nasamdan si Laurel sa usa ka pagsulay sa pagpatay kaniya sa usa ka golf course duol sa among balay.

Si Presidente Osmena ug si Carlos Romulo mitugpa uban ni Gen. MacArthur sa unang pagtugpa sa Leyte sa ting-ulahi sa 1944. Sa kataposan napildi ang mga Hapon niadtong 1945. Sa misunod nga tuig, niadtong Hulyo 4, 1946, gisugdan ang Republic of the Philippines. Sa ulahing mga tuig ang petsa sa Adlaw sa Kagawasan giusab ngadto sa Hunyo 12 aron mohaum sa mas sayo nga kalihokan alang sa kagawasan niadtong 1896 panahon sa pagdumala sa mga Kinatsila. Lisod kaayo nga panahon kadto alang sa pagkatawo sa bag-ong republika. Kadaghanan sa nasod naguba tungod sa mapait nga mga gubat batok sa mga Hapon. Ang ikaunom nga bahin sa katawhan nangamatay tungod sa kalisang sa gubat. Ang nasod gihuboan sa mga Hapon sa daghan niining bahandi. Sama sa Phoenix nga mibangon gikan sa iyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

abo, dako ang pag-uswag sa nasod apan uban sa dakong paningkamot ug gasto.

Apan daghan pang problema ang nahabilin. Kaylap kaayo ang kurapsyon. Ang pipila sa mga lider sa politika nakabaton og dakong gahom sa ilang kaugalingong teritoryo pinaagi sa ilang mga bodyguard ug pribado nga kasundalohan. Sa Central Luzon bisan sa wala pa ang World War II, dunay kagubot taliwala sa mga mag-uuma, nga kadaghanan kanila gidaugdaug nga mga tenant farmer sa mga tag-iya sa yuta nga wala nagpuyo didto. Nakig-away sila isip mga gerilya batok sa mga Hapon isip Hukbalahap o Huk nga mubo nga porma sa Tagalog sa "Kasundalohan nga nakig-away batok sa mga Hapon." Ang kalihokan gisudlan sa mga Komunista ug hangtod karon nagpadayon sila isip mga misupak sa gobyerno, apan mas nailhan na karon isip New People's Army. Sa habagatan, ang mga Muslim nga Moro gusto usab og independente nga gobyerno ug kining kasuko sa mga Moro nagsugod pa sa panahon sa mga Kinatsila. Sa bag-ohay nga mga tuig gitukod nila ang Mindanao National Liberation Front, bisan pa nga daghan sa mga Moro ang dili uyon niini nga organisasyon.

Niadtong 1950's si Presidente Ramon Magsaysay nagbarug og lig-on batok sa mga Huk. Alang sa mga misurender sa gobyerno, gitanyagan niya sila og yuta ug gamit sa pagpanguma sa bag-ong yuta sa Mindanao. Alang sa mga misalikway niini nga tanyag, walay hunong nga gubat. Popular kaayo siya ug gitawag uban ang gugma nga "The Guy." Subo lang, namatay siya sa pagkahagsa sa eroplano duol sa Cebu ug gibati gyud og dako ang pagkawala niya.

Gikan sa 1968 hangtod 1972, misamot ang kaisog sa mga Komunista sa ilang mga pag-atake. Daghan ang kagubot sa mga estudyante ug daghang demonstrasyon. Nahimo kining kontra-Amerikano samtang nagtigom ang mga estudyante gawas sa U.S. Embassy. Ang mga krimen sama sa pagtulis sa bangko ug pagsunog nahimong kasagaran. Naghunahuna mi kon unsay mahitabo. Samtang naka-furlough mi niadtong 1969 (hangtod 1970), gipangutana mi ni Ken kon kinahanglan ba mi nga mobalik. Samtang nag-ampo mi bahin niini, ang akong hunahuna miliko ngadto sa Revelation 3:8, "Tan-awa, gibutang ko sa imong atubangan ang usa ka pultahan nga abli, ug walay tawo nga makasira niini." Ang mga LeValley naka-furlough usab niadtong panahona ug mitawag si Jim aron mangutana kon unsay among plano. Gihisgotan nako kini nga bersikulo isip

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

paggiya sa Ginoo kanamo ug miuyon siya nga gibati usab nila nga gigiyahan sila sa samang paagi.

Ang mga higala naghikay og selebrasyon alang kanamo sa among ikakalim-an nga anibersaryo sa kasal niadtong Septiyembre 1972. Kalabot niana, si Hahn Browne sa Far East Broadcasting Company naghikay nga dawaton mi ni Presidente Ferdinand Marcos sa Malacanang. Gihatagan mi niya og 15 ka minuto sa iyang panahon sa usa ka makapainteres kaayo nga interbyu diin miapil si Ken ug Elaine ug Rose. Niadtong panahona daghang hungihong bahin sa umaabot nga martial law. Samtang migawas mi sa opisina sa Presidente, nangutana si Hahn kon dunay desisyon na ba ug gisultihan siya nga gitun-an pa ang maong butang.

Sa misunod nga semana nasubo kaayo ang among grupo sa misyon sa pagkamatay ni Teddy St. Clair, ang ikaduhang anak nga lalaki ni Steve ug Dot, nga mga houseparent sa Faith Academy. Migawas si Teddy ug morag nahulog sa usa ka gamay ug mabaw nga fishpond. Ang lubong gipahigayon duha ka adlaw human niadto gikan sa San Juan Gospel Chapel. Sa Sabado niadtong semanaha, pagmata namo nakita namo nga walay estasyon sa radyo nga nag-broadcast ug wala gihatod ang among mantalaan sa buntag. Ang balita mao nga gideklarar ang martial law—tanang estasyon sa radyo ug TV gisirad-an ingon man ang tanang mantalaan. Ang tanang airport gisirad-an usab sa usa ka gabii. Mitawag si Ken sa U.S. Embassy aron mangutana kon dunay mga instruksyon alang sa mga U.S. national. Giingnan mi nga mahimo mi nga mopadayon sa among naandan nga buluhaton ug dili mabalaka samtang naghulat sa sunod nga mga panghitabo.

Wala mi makakita og mga tangke nga nagdagan sa kadalanan ni daghang timaan sa militar. Hinay-hinay nga gitugotan ang mga estasyon sa radyo nga mobalik sa operasyon ubos sa pipila ka regulasyon. Ang Far East Broadcasting Company usa sa unang gihatagan niini nga pagtugot. Ang mga mantalaan usab mibalik sa pagmantala bisan pa nga klaro nga gi-censor. Ang dihadiha nga resulta mao ang paghunong sa dayag nga pagsupak. Walay pagdili sa among kagawasan sa relihiyon ni babag sa among espirituhanong ministeryo. (Bisan pa, dili namo palisiya ang pag-apil sa mga kalihokan sa politika.) Walay duhaduha nga usa kini ka porma sa diktadurya nga padayon nga gisupak sa oposisyon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Gitangtang ang martial law wala pa madugay sa wala pa ang pagbisita sa Papa sa sayong bahin sa 1981.

Sa tanan niining lain-laing porma sa gobyerno dunay kagawasan sa relihiyon. Sa wala pa ang World War II ang Romano Katolikong Simbahan mao ang nagdominar nga pwersa sa relihiyon. Sila ang kadaghanan ug nagpasigarbo nga ang Pilipinas mao ra ang Kristiyanong nasod sa Sidlakan. Siyempre dunay mga bentaha sila nga wala maambit sa mga Protestante nga kaniadto ug hangtod karon gamay ra sa gidaghanon. Apan, daghang kausaban ang nahitabo niining mga tuig human sa gubat. Mas abli na ang mga tawo sa Ebanghelyo, ug kini mga adlaw sa dakong kahigayonan sa buluhaton sa Ginoo. Maayo tingali nga hunahunaon ang pipila sa mga hinungdan nga nakapahimo niini.

Una, ang hinungdan sa pagdaghan sa katawhan. Ang populasyon midaghan og unom ka pilo panahon sa mga misyon sa Protestante, gikan sa mga walo ka milyon sa pagsugod sa siglo ngadto sa kapin 48 ka milyon sukad sa 1982. Ang populasyon midoble pa sukad sa World War II. Mas daghan pa gyud nga tawo ang kinahanglan maabot. Ang paningkamot sa misyon kanunay morag nagpaulahi sa pagdaghan sa katawhan. Natural ra nga sa unang mga adlaw ang buluhaton sa misyon gihimo sa mga dapit nga sayon maabot. Ang Biblia dali nga nahubad sa mas dagkong mga pinulongan nga gisulat na sa Romanong letra sa unang mga prayle. Niadtong unang mga adlaw kulang gyud ang mga misyonaryo aron masulod ang mga tribal area nga dili sayon maabot. Hinay usab ang pagbansay sa mga lokal nga misyonaryo. Sukad sa World War II, mas daghan na ang pag-abot sa mga tribal area pinaagi sa mga grupo sama sa Summer Institute of Linguistics, New Tribes Mission, ug Overseas Missionary Fellowship.

Ang ikaduhang hinungdan sa pag-uswag sa mga misyon resulta sa gubat mismo. Samtang nagbaha ang mga kasundalohan sa kagawasan niining nasod, dunay mga Kristiyanong sundalo ug diosnon nga mga chaplain uban kanila. Sa unang higayon sa ilang pagsakop sa isla ug isla, miabot sila sa usa ka yuta diin daghan ang makasulti og English. Busa nakit-an nila ang panag-uban sa mga Pilipinong Kristiyano. Ingon nga nahitabo sa San Juan, ingon usab niana sa daghang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

dapit; ang mga kapilya nadaot o naguba ug ang mga magtutuo nagkatibulaag. Ang mga Kristiyanong G.I. mitabang sa pagtukod pag-usab sa daghan sa gagmayng ebanghelikal nga mga kongregasyon. Wala molabay sa pagtagad sa daghang komunidad nga kining boluntaryo nga tabang mas kaylap sa mga Protestante kaysa sa mga Romano Katoliko. Kining praktikal nga mga pagpakita sa Kristiyanong pagtuo nakadugang og dungog sa mga grupo nga kaniadto gitamay ug giisip nga gamay ug walay bili.

Apan nakatabang usab kini sa laing paagi. Samtang ang mga G.I. ug mga chaplain nagtrabaho uban sa mga Pilipinong Kristiyano, nakabaton sila og direkta nga kasinatian sa buluhaton sa misyon. Nakita nila ang panginahanglan, nakabaton og panan-awon, ug gihagit sa mga posibilidad sa umaabot. Ang labing klaro nga ehemplo niini mao ang Far Eastern Gospel Crusade, nga ang ngalan karon SEND International. Natawo kini sa usa ka servicemen's center sa Manila niadtong Septiyembre 1945, ug nakaabot na usab sa ubang mga nasod. Dunay panahon sa ulahing bahin sa 1950's nga morag ang kadaghanan sa bag-ong lalaking misyonaryo kanhing mga chaplain o kanhing mga sundalo nga naa dinhi panahon sa gubat.

Usa ka hinungdan sa pag-uswag sa mga misyon mao ang kausaban sa Romano Katolikong Simbahan sa bag-ohay nga mga tuig. Sukad sa panahon sa Second Vatican Council ug sa mga adlaw ni Pope John, ang mga Protestante dili na tawgon nga mga erehe kondili giisip na nga "nabulag nga mga igsoon." Niadtong Marso 1937, ang mga Testamento ug literatura sa Ebanghelyo gisunog sa publiko sa usa ka plaza sa Zamboanga. Sa bag-ohay nga mga tuig, ang mga pari dunay bahin sa pag-andam og bag-ong mga hubad sa Biblia sa lain-laing pinulongan sa Pilipinas. Gidasig ang mga tawo nga mobasa sa Biblia, bisan pa nga kaniadto gidili kini sa mga layko. Sa unang pagbisita ni Billy Graham sa Manila pipila ka tuig na ang milabay, gidid-an sa arsobispo ang mga Romano Katoliko nga motambong. Sa mas bag-o nga Crusade gikataho nga 60% sa mga nangutana nagpaila sa ilang kaugalingon nga mga Katoliko. Karon, kasagaran makita ang usa ka bersikulo sa Biblia sa mga pahibalo sa kamatayon sa mga klaro nga Romano Katoliko.

Sa unang mga adlaw sa Bible School of the Air, gidid-an sa mga pari ug madre ang ilang mga estudyante nga modawat sa among mga kurso. Sa ulahing mga tuig,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nakadawat na mi og mga hangyo gikan sa mga pari ug uban pa alang sa mga kurso sa Emmaus aron makatabang kanila sa pagtudlo bahin sa Biblia. Daghan na ang mga grupo sa Bible study alang sa mga Katoliko. Ang charismatic movement dunay dakong impluwensya sa ilang mga pari ug mga layko. Mitumaw ang mga pangutana bahin sa awtoridad sa Papa. Dunay mga liki nga mitungha sa dakong bato! Ang pagkaabli karon sa Ebanghelyo wala gyud mahunahuna pipila ka tuig na ang milabay.

Ang ikaupat nga hinungdan sa pag-uswag sa buluhaton sa misyon sukad sa World War II mao ang pagdaghan sa lain-laing mga misyon niining mga tuiga. Usa ka hinungdan niini mao ang pagsira sa pultahan alang sa buluhaton sa misyon sa China ug sa kanhing Indochina. Samtang gipugos sa paggawas ang mga misyonaryo gikan niining mga yuta, nangita sila og laing mga natad sa pag-alagad. Pribilehiyo namo ang pag-abiabi sa among balay sa unang survey team sa kanhing China Inland Mission, karon Overseas Missionary Fellowship. Ang pagpuyo ni Raymond Frame ug Stephen Knight uban kanamo usa ka makalagsik nga kasinatian alang kanamo, ug nalipay mi nga maambit ang impormasyon nga among nahibal-an ug makatabang niining bag-ong pagpakaylap. Sa samang panahon nalingaw mi sa panag-uban kang Dick Pittman nga mipuyo uban kanamo sulod sa pipila ka panahon samtang naa sa samang misyon alang sa Summer Institute of Linguistics. (Sa ulahing mga tuig si Dr. Richard Pittman gipasidunggan sa bantog nga Magsaysay Award isip representante sa SIL.) Dunay ubang mga grupo usab nga mianhi dinhi tungod sa abli nga pultahan. Ania ang usa ka natad nga may kagawasan sa relihiyon ug dili kaayo lisod ang pagkuha og visa.

Siyempre, kining samang kagawasan nag-abli usab og pultahan alang sa pipila ka kulto nga, alang kanamo, dili kaayo malipayon nga dawaton. Ang mga Seventh-Day Adventist naa na dinhi sa wala pa ang gubat. Apan, sa bag-ohay nga mga tuig aktibo kaayo ang mga Mormon ug mga Jehovah's Witness. Dunay mga kulto usab nga natawo dinhi. Ang "Iglesia ni Kristo" (Church of Christ) nga gitukod ni Felix Manalo panahon sa World War I paspas kaayo nga midako. Uban sa lahi nga istilo sa arkitektura sa ilang mga simbahan, gusto nilang makigtupong sa Katolikong Simbahan. Tungod kay ang ilang mga sumusunod nagsunod sa ilang mga lider, nakagamit sila og pipila ka impluwensya sa politika pinaagi sa pagsulti sa ilang mga tawo kon kinsay ilang botaran. Ang mga faith healer usab nga may kalambigitan sa mga espiritista nakadani og dakong pagtagad. Dunay mga tawo nga mianhi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gikan sa ubang mga nasod nga naglaom nga mamaayo.

Ang ikalimang hinungdan mao ang modernong mga paagi sa pag-ebanghelyo pinaagi sa radyo ug telebisyon. Bisan pa nga naggamit mi sa komersyal nga mga estasyon sa radyo sa wala pa ang gubat, niadtong 1948 nagsugod ang operasyon sa Kristiyanong estasyon sa Far East Broadcasting Company. Ang epekto niining paningkamot sa radyo nakaabot sa tibuok Kapupud-an samtang gitukod ang mga lokal nga estasyon sa lain-laing dapit gawas sa main station sa amihanan ra sa Manila. Ang mas kaylap nga paggamit sa radyo natabangan sa pag-imbento sa mga tape recorder ug transistor. Ang Back to the Bible Broadcasters dunay halapad nga ministeryo sa Pilipinas pinaagi sa ilang mga programa sa radyo ug literatura usab. Ang uban naggamit og mga programa sa telebisyon uban ang kaayohan bisan pa nga ang gasto nakapugong niini.

Sa kataposan, ang hinungdan sa mas dakong pag-apil sa lokal nga mga magtutuo sa pagpakaylap sa Ebanghelyo ug sa pagtukod og mga simbahan. Kini, siyempre, mao ang tumong sa kadaghanan sa buluhaton sa misyon—ang lokal nga simbahan nga makabarog sa kaugalingon. Busa sa mga lokal nga simbahan ug sa mga Bible School ug seminaryo ang mga lokal na ang nagdala sa palas-anon. Ang mga langyaw nga misyonaryo ania dinhi aron motabang ug moalagad isip mga kauban, ug gibiyaan ang pagdumala ngadto sa mga lokal. Milapas pa kini og usa ka lakang kay ang mga Pilipino gikan sa lain-laing Kristiyanong grupo miadto na sa ubang mga nasod isip mga misyonaryo. Usa ka magtiayon gikan sa San Juan Gospel Chapel nag-alagad sa Thailand uban sa OMF ug nakahimo og dakong buluhaton didto. Dakong kalipay gyud ang pagkakita sa simbahan sa Pilipinas nga dili lang nagdawat og mga misyonaryo kondili nagpadala usab kanila, ngadto sa ilang kaugalingong katawhan ug sa ubang mga nasod.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 20

Ang Pagbangon Pag-usab sa San Juan

"Ug gihatag niya ang uban ingon nga mga apostoles; ug ang uban, mga propeta; ug ang uban, mga ebanghelista; ug ang uban, mga pastor ug mga magtutudlo; alang sa paghingpit sa mga balaan, alang sa buluhaton sa ministeryo, alang sa pagpalig-on sa lawas ni Kristo." (Eph. 4:11-12)

Sulod sa upat ka tuig nga wala mi sa Pilipinas, dunay pipila ka pagtukod pag-usab sa buluhaton nga nahimo uban sa tabang sa mga sundalong mibisita. Ang pipila sa mga magtutuo nga nagkatibulaag mibalik sa San Juan ug sa ilang mga balay. Gisugdan pag-usab ang mga serbisyo sa nadaot nga kapilya ug nahimo na ang unang mga pag-ayo. Gamay nga kantidad sa kwarta ang gihatag sa gobyerno alang sa kadaot sa gubat, nga nakatabang sa pipila ka pag-ayo. Wala madugay human sa among pagbalik, daghang lalaki ang nagtigom usa ka gabii aron magbutang og semento nga salog sa kapilya. Sa unang pipila ka bulan, daghan kaayo ang kinahanglang buhaton. Kinahanglan bisitahon ang mga kanhing miyembro sa simbahan ug mga interesado nga higala ug kinahanglan usab hikayon ang mga serbisyo ug organisahon ang Sunday school. Mapasalamaton mi nga kauban namo niadtong panahona si Dr. ug Mrs. Thomas Parks. Mianhi sila dinhi alang sa usa ka proyekto sa negosyo uban sa usa ka negosyanteng Insik apan uban usab sa tuyo nga motabang sa buluhaton sa Ginoo. Nasagmuyo mi pareho nga kining negosyo dili mapadayon (bisan wala silay sala), ug mibalik sila sa United States. Apan, ang ilang presensya ug panag-uban dako kaayog kahulogan kanamo niadtong panahona.

Tungod kay nabaligya na namo ang balay nga among gipuy-an kaniadto, kinahanglan mi nga mangita og laing balay. Si Mr. ug Mrs. Dayton maayo kaayong mitugot nga mopuyo mi uban kanila samtang nangita mi og balay. Mas dugay kini kaysa among gidahom, una tungod sa kalisod sa pagpangita og haom nga lugar. Unya sa dihang sigurado na mi sa kabubut-on sa Ginoo sa among napili, dunay mga problema sa legal bahin sa propyedad. Daghang rekord ang naguba panahon sa gubat, ug dili kanunay sayon ang pag-ayo niining mga butanga. Human mahusay ang kasabotan ug sa wala pa mi mobalhin, kinahanglan og bag-ong wiring sa kuryente ug pag-ilis sa metro. Sabado sa hapon pagkahuman niini dunay kusog kaayo nga ulan, nga nakapa-short sa metro, ug misugod ang sunog. Sa kaayo sa Ginoo, nahimo namo nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

putlon ang mga wire uban sa tabang sa usa ka sundalo nga mibisita kanamo. Sa kusog nga bunok sa ulan delikado kaayo kini nga buhaton, ug nahunahuna na nako nga masunog ang among balay bisan sa wala pa mi makapuyo niini. Ang paspas nga paglihok sa among higala nakapugong sa sunog sa metro ug sa duol nga wiring lang.

Bahin sa kapilya mismo sa San Juan, mahimo nakong idugang dinhi ang pipila ka bag-o nga mga kalamboan. Sulod sa mga tuig, ang padayon nga pagdaghan sa mga miyembro nga mitambong nanginahanglan og daghang pagpadako ug pagpaayo sa building. Karon nangandoy mi nga unta mas daghan pa ang among yuta aron mapadako. Sulod sa pipila ka panahon naghunahuna mi nga makapalit unta mi sa lote, o bahin niini, tupad sa kapilya. Wala kana madayon ug bisan pa niana mahal kaayo unta kini. Ang pinakabag-o nga renovation niadtong 1976, apan pag-abot sa 1982, gihimo na ang mga plano dili lang aron padakoon ang kapilya kondili aron usab dugangan ang mga kwarto sa Sunday school. Kulang ang mga kwarto alang sa tanang klase nga may kasagarang mitambong nga mga 250. Puno kaayo ang kapilya sa preaching service kada buntag sa Adlaw sa Ginoo nga mga 250 hangtod 300 ang mitambong. Bisan pa nga halos tanan sa mga miyembro makasulti ug makasabot og English, kadaghanan sa mga serbisyo sa Tagalog.

Sa likod sa kapilya dunay duha ka andana nga building. Sa ibabaw nga andana naa ang mga apartment alang sa caretaker ug sa usa ka lokal nga trabahante uban sa ilang mga pamilya. Sa ubos nga andana naa ang opisina nga nagsilbi usab nga conference room ug usa ka apartment alang sa mga trabahante nga moagi ra, ug librarya ug reading room. Ang pipila sa mga lokal nga trabahante gikan sa mga probinsya kinahanglan usahay moanhi sa Manila, busa dunay lugar diin sila makatulog. Ang librarya hapsay kaayo ug gigamit usab og maayo.

Ang mas dakong buluhaton nga atubangan namo niadtong 1949 mao ang espirituhanong pagtukod pag-usab sa buluhaton sa Ginoo. Sa usa sa akong mga biyahe samtang naka-furlough, nagsakay ko sa tren sa Canada paingon sa Ottawa. Usa ka Romano Katolikong pari ang milingkod tupad nako. Samtang nagsugod mi og estorya, namatikdan niya ang libro nga akong gibasa, “Divine Principles of Missions,” ni W.E. Vine. Giingnan nako siya nga ang panguna nga punto niini mao nga ang mga prinsipyo ug sumbanan sa Bag-ong Tugon

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

alang sa buluhaton sa misyon igo na kaayo bisan niining modernong panahon. Unya gipunting usab nako nga sa mga nasod nga Komunista daghang gagmayng lokal nga simbahan nga nagtigom sa mga balay. Nagpadayon sila kay lisod alang sa mga awtoridad ang pag-atubang kanila tungod kay wala silay sentral nga organisasyon o mga lider. Morag interesado siya, apan wala ko kahibalo kon dunay tinuod ba nga epekto ang akong gisulti kaniya.

Apan, sulod sa mga tuig daghang kahigayonan nga makita ang lain-laing paagi sa misyon ug mga prinsipyo sa pagdumala. Walay duhaduha sa akong hunahuna nga sa Pulong sa Dios dunay kita igo nga giya bahin sa atong pag-alagad sa Ginoo. Ang rekord sa pagpakaylap sa misyon sa unang simbahan sa libro sa Mga Buhat naghatag kanato og klaro nga giya bahin sa buluhaton sa misyon. Ang dinasig nga rekord ni Lucas sa Mga Buhat dili lang usa ka rekord sa kasaysayan; usa kini ka sumbanan nga angay natong tun-an ug sundon.

Sa bag-ohay nga mga tuig daghan na ang gisulti ug gisulat bahin sa church planting ug church growth. Maayo kini. Apan, ang pipila niining mga sinulat naghatag og impresyon nga ang mga nagpasiugda sa church growth naghunahuna nga bag-o lang nila nadiskobrehan ang usa ka bag-ong butang. Apan naa na kini sa Bag-ong Tugon sukad pa! Kini ang prinsipyo nga ang pagwali sa Ebanghelyo ug ang kaluwasan sa mga kalag kinahanglan moresulta sa pagtigom sa mga naluwas ngadto sa panag-uban sa lokal nga simbahan. Ang kaepektibo sa daghang modernong pag-ebanghelyo nahuyang tungod sa kulang nga follow-up. Dili igo nga sultihan ang mga kinabig nga moadto sa simbahan nga ilang gusto; wala pa silay igo nga kahibalo sa kamatuoran aron makapili og sakto. Kinahanglan silang giyahan ngadto sa usa ka lokal nga simbahan diin ilang makit-an ang kamatuoran sa Pulong sa Dios, ang panag-uban sa katawhan sa Dios ug ang mga kahigayonan sa pag-alagad sa Dios.

Subo lang, daghang simbahan karon diin wala gipasabot ang Pulong sa Dios ug diin daghang miyembro ang walay kahigayonan sa pag-alagad, gawas sa pagtambong sa mga serbisyo. Tungod niini, daghang mainiton nga Kristiyano ang nawad-an og interes sa ilang lokal nga simbahan. Midangop sila sa mga para-church nga organisasyon aron makakita og panag-uban uban sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa mga Kristohanon nga parehas og hunahuna ug sa pagpangita og mga paagi sa pag-alagad sa Ginoo. Walay duhaduha nga daghan niining mga para-church nga organisasyon ang nagbuhat og maayo kaayong buluhaton sa pag-alagad sa pipila ka grupo ug alang sa espesyal nga katuyoan. Apan, may kaluyahon nga nakaugat na sa daghan kanila kay wala sila makatabang sa pagpalig-on sa mga lokal nga simbahan. Ang nagsulat sa Sulat ngadto sa mga Hebreohanon miingon, "Ayaw kita pag-undang sa pagtigom, sama sa batasan sa uban; hinunoa magdinasigay kita sa usag usa, labi na gayod karon nga nakita ninyo nga hapit na ang adlaw" (Heb. 10:25). Walay duhaduha nga ang nagsulat naghunahuna sa mga tigom sa lokal nga simbahan. Tingali may kapuslanan usab ang pagtigom sa mga negosyante, mga estudyante, mga anaa sa medikal nga propesyon, ug uban pa; apan dili kini angay mopuli o mopahisalaag sa regular nga mga serbisyo sa simbahan.

Ang gitudlo sa Kasulatan mao nga ang mga lokal nga simbahan angay nga lumad ug may kaugalingong pagdumala. Samtang nagdumala sa ilang kaugalingon ilalom sa paggiya sa Ginoo, gawasnon ang matag simbahan nga makig-ambit sa ubang mga simbahan nga parehas og hunahuna. Aron mahimong lumad, ang matag lokal nga simbahan nanginahanglan og espirituhanon nga pagpangulo pinaagi sa mga ansiano ug mga diakono. Sa ilang pagpauli gikan sa ilang unang misyonaryong panaw, si Pablo ug si Bernabe "nagpili og mga ansiano alang kanila sa matag simbahan, ug human sila mag-ampo ug magpuasa, [unya] gitugyan nila sila ngadto sa Ginoo nga ilang gituohan" (Acts 14:23). Sa usa ka bag-ong buluhaton nga sama niana, kinahanglan nga ang unang mga misyonaryo maoy motudlo sa mga lalaki nga ilang giisip nga angay mahimong ansiano. Sa ulahi, sa mga Sulat Pastoral, gisulat ni Pablo ang mga kwalipikasyon nga gikinahanglan sa mga ansiano. Dili kami makapugong sa paghunahuna kon ang mga lalaki nga gitudlo ni Pablo ug ni Bernabe aduna bay tanan niining mga kwalipikasyon, kay ang uban kanila tingali bag-o pa sa pagtuo.

Busa sa bisan unsang bag-ong buluhaton karon, kinahanglan nga ang misyonaryo motudlo og pipila ka lalaki nga mahimong ansiano. Sa unang mga adlaw sa tigom sa San Juan, among gidapit ang pipila sa mga igsoon nga moambit sa responsibilidad sa pag-atiman sa tigom. Nahibalo kami pag-ayo nga wala nila ang tanang kwalipikasyon sa ansiano ug, siyempre, may mga kahigawad usab. Apan, naglaum kami nga mapalambo ang espirituhanon nga pagpangulo pinaagi sa praktikal nga pagtudlo ug, ingon ana, pinaagi sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pagbansay samtang nagtrabaho. Natural lang nga sa kahibalo sa Pulong ug sa espirituhanon nga kasinatian, labaw ang misyonaryo niining bag-ong mga ansiano. Hilig sila nga mosunod kaniya ug pasagdan siya nga maoy modesisyon. Apan, among gipaningkamotan nga sila mismo ang mosulti kon unsa ang hustong paagi sa nagkalainlaing mga sitwasyon nga mitungha. Importante usab nga makat-on kami kon unsaon pag-impluwensya sa ilang kultura ang ilang paghunahuna.

Importante nga ang mga desisyon sa mga butang sa simbahan nakabase sa gitudlo sa Pulong sa Dios. Nahimo usab kini nga hagit kay kinahanglan nga mailhan ang kalainan tali sa gitudlo sa Kasulatan ug sa "brethren" nga tradisyon lamang. Dili angay nga moingon, "Mao kini ang among buhat didto sa among nasod." Kon walay klarong giya gikan sa Kasulatan, kinahanglan nga mangita kita sa giya sa Espiritu Santo sumala sa kahimtang karon.

Pananglitan, naggamit kami og piano sa tanang serbisyo sa San Juan gawas sa Panihapon sa Ginoo. Ang mga Pilipinong igsoon sa San Juan dili kaayo hilig sa musika, busa naglisod gayod sila sa pagsugod sa mga himno kon wala ang misyonaryo. Ang kasagaran mao nga ubos kaayo ang tono ug hinay kaayo ang pagkanta, ug usahay halos dili na mailhan ang tono. "Nganong dili man nato gamiton ang piano sa Panihapon sa Ginoo?" pangutana nila. Kinahanglan kong angkonon nga dili kini butang sa gitudlo sa Kasulatan kondili sa "brethren" nga tradisyon. Sa pagkatinuod, nahinumdom ko nga sa akong pagkabata didto sa Lingfield, may gamay nga pump organ nga gigamit. Ang paggamit sa piano nakapanindot sa pagkanta ug wala ako magduhaduha nga ang harmoniya sa among pagdayeg labaw nga makapahimuot sa Ginoo.

Busa, sa mga tuig human sa Ikaduhang Gubat sa Kalibotan, dakong bahin sa pagtubo sa tigom nagdepende sa espirituhanon nga pagpangulo nga gibangon sa Dios. Kining espirituhanon nga pagpangulo nagpadayon bisan pa sa daghang kapildihan. Usa ka makapasubo nga kapildihan mao ang pagkamatay ni Sergio Mercado. Isip opisyal sa gobyerno sa Bureau of Health sa pagkontrol sa malaria, kanunay siyang nagbiyahe. Kon layo siya sa balay sa maong mga biyahe, gigahin niya ang iyang mga gabii sa pagtuon sa Kasulatan. Gihatagan siya sa Ginoo og maayong pagsabot sa Pulong. Human sa usa ka biyahe ngadto sa Isabela ug Nueva Vizcaya sa amihanang Luzon, samtang nagsakay siya sa bus nga mobalik sa Manila sa kaadlawon sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

buntag, kini nga bus giambus sa mga rebelde ug si Sergio usa sa mga gipamatay. Ang ubang mga ansiano mibiya aron mopuyo sa United States ug Canada. Matag higayon naghunahuna kami kon unsaon namo pagpadayon nga wala ang tabang ug tambag sa maong mga ansiano. Apan ang Ginoo sa Iyang kaayo nagbangon og uban.

Sa unang mga adlaw dili malikayan nga ang mga misyonaryo maoy kinahanglan nga mowali ug motudlo sa kadaghanan. Bisan pa sa kalainan sa pinulongan, mas kwalipikado ang misyonaryo. Kanunay mitungha ang pangutana sa among hunahuna—angay bang magpadayon sa pagpangulo ang misyonaryo, o angay ba niyang ipaako ang responsibilidad sa mga lumad nga igsoon, bisan pa nga daw dili pa kaayo sila takos? Klaro ang tubag kon gusto namo nga lumad ang buluhaton. Makakat-on sila pinaagi sa ilang mga kasinatian, bisan pinaagi sa mga sayop. Usahay daw makapasakit sa kahinay ang proseso, apan sa katapusan dako kaayo ang ganti. Karon adunay mga ansiano nga may gasa ug diosnon nga may pag-atiman ug kabalaka sa espirituhanon nga kaayohan ug pagtubo sa tigom. Karon, sa ilang hangyo, nakigtigom kami kanila sa ilang mga miting isip mga magtatambag ug nalipay kami sa pribilehiyo nga makig-ambit kanila.

Tingali makatabang nga hisgotan ang paagi nga ilang naugmad bahin sa pagpili og bag-ong mga ansiano. Kasagaran kinahanglan nga pulihan kadtong mibiya o dili na makaalagad isip ansiano. Kon ang usa sa mga ansiano mosugyot sa ngalan sa usa ka igsoon nga mahimong ansiano, kana nga sugyot hunahunaon sa mga ansiano. Sulod sa usa ka bulan o labaw pa, mag-ampo sila alang sa giya ug maghisgot-hisgot taliwala nila sa mga kwalipikasyon o dili-kwalipikasyon sa igsoon nga gisugyot. Kon ang tibuok grupo sa mga ansiano matagbaw na ug andam na sa pagdapit sa igsoon nga mahimong ansiano, unya ipahibalo ang iyang ngalan sa tigom isip posibleng ansiano. Kon may usa sa tigom nga mobati nga may balido siyang rason nga dili siya angay mahimong ansiano, aduna silay usa ka bulan sa pagpahayag sa ilang pagsupak ngadto sa usa sa mga ansiano. Kon walay pagsupak nga madawat sa pagtapos sa bulan, ang mga ansiano sa ilang sunod nga miting mokumpirma niini nga desisyon. Kon ipahibalo na nga kining igsoon giila na isip ansiano, usahay ipandong sa mga ansiano ang ilang mga kamot kaniya samtang ang usa kanila nag-ampo alang kaniya.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa unang mga adlaw nga gamay pa ang tigom, naatiman sa mga ansiano ang espirituhanon ug materyal nga mga panginahanglan. Apan, sa pagdaghan sa mga tawo, nabati ang panginahanglan og mga diakono. Kining mga lalaki makagaan sa mga ansiano sa kadaghanan sa materyal nga mga buluhaton sa tigom. Ang pulong nga "diakono" gikan sa Griego nga "sulugoon," busa sa usa ka bahin ang tanan nga nag-alagad mga "diakono." Sa 1 Timothy 3, human ipasabot ang mga kwalipikasyon sa mga ansiano (mga obispo o mga magtatan-aw), gihatag ni apostol Pablo ang mga kwalipikasyon sa mga diakono. Nagpakita kini nga ang uban gipili gayod nga ilhon isip mga sulugoon. Usa ka pananglitan niini mao ang pagpili sa mga lalaki nga mag-apod-apod sa mga pundo sa tabang sa Acts 6. Bisan tuod wala sila tawga og "mga diakono" didto, ang berbo nga naghulagway sa ilang pag-alagad may kalabotan sa pulong nga gigikanan sa "diakono." Sa San Juan, ang mga diakono nag-alagad sa daghang praktikal nga paagi aron nga "ang tanang butang [mahimo] nga maayo ug sa hustong han-ay" (1 Cor. 14:40).

Sa paspas nga pagdaghan sa populasyon sa Pilipinas niining bag-ohay nga mga tuig, midaghan kaayo ang mga batan-on. Ang dakong kadaghanan ubos sa 30 anyos. Natural lang nga makita kini sa dagway sa lokal nga simbahan. Ang mga tigulang klaro nga gamay ra. Ang Sunday school nga mga 250 ang motambong adunay mga klase alang sa tanang edad. Daghang kalihokan alang sa mga batan-on. Ang mga high school ug mga tin-edyer nagtawag sa ilang kaugalingon og "Young Builders." Gawas sa pagtigom matag hapon sa Adlaw sa Ginoo, mitabang sila sa mga extension class sa mga bata sa lainlaing distrito ug usab sa pag-apod-apod og literatura. Ang mas dagko nga mga batan-on, ang grupo sa kolehiyo ug mga nagtrabaho na, nagtawag sa ilang kaugalingon og "Young Adult Fellowship" ug nagtigom usab matag Adlaw sa Ginoo. Ang batan-ong mga magtiayon magtigom kausa sa usa ka bulan, kasagaran sa usa ka balay. Ang grupo sa mga babaye nga Lydian Fellowship nagtigom kaduha sa usa ka bulan, ug nag-uban usab isip grupo sa pagbisita sa mga masakiton ug sa mga dili makagawas sa balay. Nagtigom usab ang mga batan-on aron mangandam og mga awit sa koro, ug gawas sa regular nga koro aduna usay koro sa mga bata.

Sa mga tuig 1959, si Ken Engle ug si Ken Brooks, uban sa tabang sa pipila ka US servicemen, nagsugod og Boy's Brigade. Usa kini ka tinuod nga panalangin sa kinabuhi sa daghan samtang ang mga batang lalaki mitubo sa espirituhanon ug pisikal nga pagkahamtong. Ang pipila sa mga ansiano ug mga diakono

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

natabangan kaniadto sa Brigade. Nagpadayon pa kini nga buluhaton ilalom sa pagdumala sa mga batan-ong Pilipino. Lakip sa unang nakadaog sa award nga "Herald of Christ" gawas sa continental U.S. mao ang duha ka taga-San Juan. Aduna usay susamang buluhaton taliwala sa mga batang babaye pinaagi sa "Pioneer Girls."

> *Gisulat ni Ken Engle sa iyang kaugalingong kopya sa libro (9 Nobyembre 1985) nga ang Brigade nagsugod "sa sayong bahin sa mga tuig 1950 (dili 1959)." Ang estorya niini, ug ang kang Rudy, gisaysay sa Tigmantala ni Kristo: Ang Estorya ni Rudy Ponce de Leon ug sa "Step by Step" sa Ikapitong Tomo.*

Gawas sa Sunday school, adunay mga klase sa mga bata nga gihimo sa mga balay sa lainlaing bahin sa San Juan. Matag ting-init, may duha ka semana nga Vacation Bible School nga gihimo aron maabot ang mga bata nga wala motambong sa Sunday school. Usa sa dagkong higayon sa pag-alagad niining mga adlawa mao ang Bible study sa mga balay. Kasagaran mas sayon ang pagtigom sa mga tawo sa usa ka balay nga dili pormal kaysa pagpaanhi kanila sa kapilya. Kon may klarong interes sa usa ka distrito, ang pagpasalida og pelikula sa gawas makahatag og mas lapad nga pagsaksi ug bag-ong mga kontak.

Daghang paghunahuna ug pag-ampo ang gigahin sa plano nga mag-hive-off (magtukod og bag-ong tigom gikan niini) apan wala pa kini matuman. Tungod kini sa lainlaing hinungdan: daghan sa mga magtutuo nagpuyo nga duol ra ug nagdako sa palibot sa kasamtangang kapilya, ug kadtong nagpuyo nga layo nagkatag sa lainlaing direksyon. Busa bisan tuod adunay mga Bible study sa mga balay sa maong mga distrito, wala pa ang posibilidad alang sa usa ka lokal nga simbahan.

Ang uban nangutana nganong walay tigom sa siyudad sa Manila. Ang siyudad sa Manila lahi apan bahin sa Metro Manila nga naglakip og lima ka siyudad ug trese ka munisipyo, nga usa niini ang San Juan. Ang duha ka gamay nga tigom sa Manila sa wala pa ang gubat nagkatibulaag panahon sa Ikaduhang Gubat sa Kalibotan. Ang mga paningkamot nga buhion pag-usab ang usa kanila wala molampos. Laing problema sa pagtukod og buluhaton sa Manila mao ang mahal kaayo nga yuta ug abang. Alang sa usa ka gamay ug naglisod nga tigom, dili gyod kini maabot kon walay daghang tabang gikan sa gawas. Kutob sa mahimo gusto namo nga makita ang bag-ong mga simbahan nga makabarog sa ilang kaugalingon sa ilang mga programa sa pagpatukod.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Natural lang nga ang San Juan mahimong daw inahan nga tigom nga gitan-aw sa uban isip sumbanan. Ang mga ansiano sa San Juan kanunay nga duolon alang sa tabang ug tambag sa mga problema nga motungha sa ubang mga tigom, ug kanunay sila nga dapiton sa pag-alagad niining ubang mga dapit. Busa gipaningkamotan nila nga makatabang apan dili makababag sa kaugalingong pagdumala sa matag simbahan. Nakatabang ang paghimo og mga komperensya sa mga ansiano ug sa mga lalaki alang sa panag-ambit ug pagtudlo. Alang sa uban, daw maayo nga adunay sentral nga asosasyon aron mapadayon ang pagkaparehas ug usa ka komon nga katuyoan. Samtang among gidasig ang panag-ambit tali sa mga lokal nga simbahan, among gisukol usab ang bisan unsang paningkamot nga magtukod og awtoridad nga makapanghilabot sa kaugalingong pagdumala sa maong mga lokal nga simbahan. Dili sayon nga kanunay mapadayon kana nga balanse. Samtang ang uban gusto nga maporma ang usa ka klase sa asosasyon, ang uban hilig sa laing tumoy nga mag-inusara. Sa tanan niining mga sitwasyon, kinahanglan kita nga mosunod sa gitudlo sa Bag-ong Tugon ug sa giya sa Espiritu Santo.

Pipila ka tuig na ang milabay, nagpamalandong ko sa Colossians 3:16, labi na sa mga pulong nga “nagtudlo ug nagtambag sa usag usa pinaagi sa mga salmo, mga himno ug espirituhanon nga mga awit.” Kanunay namong gibati ang panginahanglan nga masabtan kon unsa ang pagsimba, labi na sa Panihapon sa Ginoo. Nasabtan nako ang bili sa mga himno sa pagtudlo, labi na niining bahin sa pagsimba. Ang mga Tagalog nga himnaryo nga among gigamit, nga gipatik sa pipila ka inter-denominational nga grupo, kulang sa mga himno sa pagsimba. Usa sa labing nindot nga bahin sa “brethren” nga kalihokan mao ang kadato niini sa mga himno sa pagsimba. Usa ka praktikal nga paagi sa pagtudlo bahin sa pagsimba mao ang pagbaton og pipila ka himno sa pagsimba. Si Igsoong Geronimo Mercado naghubad sa pipila ug nagkomposo usab og pipila ka himno. Uban sa tabang sa uban, among gitigom ang gamay nga ihap sa maong mga himno nga gi-mimeograph, walay nota sa musika, sa usa ka gamay nga booklet. Kini gibag-o ug gipadako sa makadaghang higayon. Karon, uban sa mga himno nga mas kinatibuk-an ang tema, adunay himnaryo nga may 200 ka himno. Gigamit kini sa daghan sa mga tigom.

Sa among unang pag-abot sa Pilipinas, gihatagan kami og mga himnaryo ug gipaabot nga mokuyog sa pagkanta. Kay ang Tagalog usa ka phonetic

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga pinulongan nga may upat lang ka bokales nga tag-usa ra ang tingog, medyo sayon ra ang pagpahiuyon sa among tingog sa uban, bisan tuod wala kami makasabot sa among gikanta! Apan, kini ang nagsugod og daotang batasan—ang pagkanta nga wala hingpit makasabot sa gikanta. Sa ulahi, among nadiskobrehan nga usahay nagkanta diay kami og mga butang nga dili namo uyonan sa teolohiya. Ang labing klaro niini mao ang hubad sa "I know not how God's saving grace." Ang usa ka bersikulo niini nagpasabot gayod og, "Wala ko mahibalo nga naluwas ko."

Sa dihang usa ka Baptist nga grupo nga may imprentahan hapit na mopatik og bag-ong Tagalog nga himnaryo, gihangyo ko uban sa pipila pa kon makagahin ba ko og panahon sa pagbag-o sa pipila ka himno. Daghang lit-ag alang sa dili mabinantayon sa paghubad og mga himno. Sa usa ka himno gigamit ang pulong nga "bagong" (bag-o). Sa kasubo, ang ikaduhang silaba natapat sa usa ka nota nga gidugtong-dugtong mao nga sa pagkanta nahimo kining "bagoong" nga mao diay ang pulong alang sa usa ka klase sa ginamos nga gamay nga isda!

Karon sa San Juan adunay mga 150 nga anaa sa panag-ambit sa tigom, uban ang walo ka ansiano ug unom ka diakono. Ang mga serbisyo sa Adlaw sa Ginoo magsugod sa Panihapon sa Ginoo sa alas otso, sundan sa Sunday school sa alas nuybe ug sa serbisyo sa pagwali sa alas 10:15. Niining serbisyoha walay bakante nga lingkoranan—bisan ang unang laray puno! Ang mga ulahi moabot basin kinahanglan nga motindog sa likod! Mao kini nganong nabalaka ang mga igsoon bahin sa pag-hive-off kay dili na mapadako pa ang kasamtangang bilding. Sa hapon, ang mga batan-on ug ang mga babaye adunay ilang mga tigom. Walay regular nga serbisyo sa gabii apan usahay adunay espesyal nga mga kalihokan sama sa espesyal nga paningkamot sa pagwali sa ebanghelyo, pagpasalida og pelikula, o presentasyon sa musika.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 21

Ang Pagtubo sa Simbahan

"Ug ang mga simbahan nalig-on sa pagtuo, ug nagkadaghan sa ihap adlaw-adlaw." (Acts 16:5)

Pagkadako sa misyonaryong paningkamot nga natago ilalom niining mubo nga pahayag. Pagkadaghan gayod sa pagwali ug pagtudlo ni Pablo, Silas, ug Timoteo ang nalambigit niining talagsaong pagtubo sa simbahan. Talagsaon gayod—kay panagsa ra nga ang mga simbahan motubo adlaw-adlaw. Walay duhaduha nga ang kadaghanan sa pagtubo niini nga bersikulo mao ang mga tagsa-tagsa ka magtutuo nga nadugang sa mga simbahan. Bisan pa niana, ang maong pagtubo modala usab sa pagdaghan sa ihap sa mga simbahan. Sa gidak-on man o sa ihap sa mga simbahan, ang pagtubo sa simbahan nagsandig sa ilang pagka-"nalig-on sa pagtuo." Sa lawas man o sa espiritu, kon walay kusog walay pagtubo. Walay duhaduha nga ang kakulang o kahinay sa pagtubo sa simbahan tungod sa kaluyahon sa pagtuo.

Sa Pilipinas, hinay ang pagtubo sa simbahan sa mga tuig sa wala pa ang Ikaduhang Gubat sa Kalibotan. Una, ang kadaghanan sa populasyon walay pagtagad o kontra sa usa ka "relihiyon" nga bag-o ug lahi. Nganong mobiya man sila sa Simbahang Romano Katoliko nga ilang gidak-an? Ang mga Protestante kasagaran nakadani sa mga kabus nga tawo ug ang kadaghanan sa ilang mga kapilya dili kaayo nindot tan-awon. Sa among kahimtang, kulang ang mga magbubuhat. Tungod sa iyang negosyo sa imprentahan, si Igsoong Wightman halos limitado ra sa tigom sa Walled City, nga sa ulahi mibalhin sa Legarda Street sa Sampaloc. Alang kanamo, ang bag-ong buluhaton sa San Juan nagkinahanglan sa kadaghanan sa among panahon. Niadtong mga tuiga walay lumad nga magbubuhat nga full-time, mga part-time lang nga katabang sa buluhaton uban kanamo. Sa usa ka miaging kapitulo akong nahisgotan ang mga paghago ni Igsoong Geronimo Mercado sa distrito sa Paco sa Manila ug usab sa Tanay ug sa mga lungsod sa palibot niini sa probinsya sa Rizal. Panahon sa pag-okupar sa mga Hapon, gibiyaan niya ang iyang trabaho sa Bureau of Health ug gigahin ang iyang kusog kasagaran sa Tanay. Niini giubanan siya ni Igsoong Candido Aguilar, sa Santol Sanitarium. Kining duha ka tawo sa Dios adunay panan-awon nga magtukod og mga tigom sa daghang lungsod sa Rizal. Si Igsoong Geronimo mipauli aron makig-uban sa Ginoo panahon sa mga tuig sa gubat, apan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ang mga sakop sa iyang pamilya anaa pa uban kanamo sa San Juan.

Si Igsoong Aguilar nag-antos sa mga kamot sa Kempetai, o Japanese Military Police, tungod sa iyang mga kontak sa mga gerilya. Bisan pa sa kaluya sa iyang lawas, maisugon siyang nagpadayon sa pag-alagad sa Ginoo ug nagtukod og buluhaton sa Binangonan. Wala madugay human sa among pagbalik niadtong 1949 mibiyahe kami didto. Sayon ra makit-an ang kapilya kay anaa kini sa dakong dalan tupad sa usa ka bomba sa tubig nga gikuhaan sa mga taga-lungsod sa kadaghanan sa ilang tubig. Gikan didto gitudloan kami sa balay diin nagpuyo si Igsoong Aguilar ug giabiabi niya kami sa abli nga mga bukton. Usa siya ka tawo nga dako og abilidad ug hingpit nga nagpahinungod sa Ginoo ug sa Iyang Pulong. Nagpuyo siya uban sa pipila sa mga magtutuo kay ang iyang kaugalingong pamilya sa Manila walay interes o simpatiya sa iyang pagbarog alang kang Kristo. Makahimo siya sa pag-alagad sa Pulong nga may kapuslanan, bisan tuod panagsa ra siya nga mangandam gayod og mensahe. Aduna siyay abilidad sa pagbalibad sa mga sayop sa mga kulto sa mga diskusyon. Nahigawad sila sa iyang abilidad sa pagbutyag sa ilang mga sayop gikan sa Kasulatan. Usa ka higayon ang pipila gikan sa "Iglesia Ni Cristo," usa ka kulto nga gisugdan ni Felix Manalo, gibalita nga miingon, "Dili gyod kita makab-ot og bisan unsa dinhi gawas kon mawala kanang tigulang." Nadungog kini ni Igsoong Aguilar ug iyang gipahibalo sa publiko ang hulga aron mahibaloan sa mga tawo kon kinsa ang basolon kon siya patyon. Apan, nagpadayon siya sa pag-alagad sa Ginoo hangtod sa iyang pagpauli sa langit niadtong 1954. Ang iyang igsoon, si Severiano, nagpadayon nga matinud-anon sa panag-ambit sa San Juan.

Saba kaayo ang dapit tupad sa atabay mao nga mibalhin sila sa usa ka gamay nga dalan diin gitukod ang usa ka kapilya sa giabangan nga yuta. Human sa gubat nakakuha sila og mga kahoy sa crate nga gibiyaan sa mga Hapon aron himoon nga mga bangko. Kadtong mga bangkoa nailhan sa ilang grabe nga kadili-komportable—kahupayan gyod ang pagbarog ug pagwali! Laing pagbalhin mao ngadto sa usa ka luna sa yuta nga gipalit sa tigom, ug nagpadayon ang pipila ka pagtubo. Niadtong 1980, tungod sa pipila ka problema sa personalidad, ang uban mibiya ug nagsugod og laing tigom sa laing bahin sa lungsod. Ang mga lider nga nabilin mga batan-ong lalaki, ug ilang gibalhin ang kapilya sa mas angay nga lugar. Busa adunay pagtubo sa duha ka dapit. Niadtong 1983, usa ka bag-ong tigom ang natukod sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Bilibiran, usa ka baryo duol sa Binangonan.

Ang gagmay nga mga tigom natukod sa Tanay ug Pililla, pipila ka milya sa sidlakan sa Binangonan pinaagi sa ministeryo ni Igsoong Geronimo Mercado. Ang iyang pagpauli sa langit panahon sa gubat usa ka dakong hampak niini nga buluhaton. Panagsa-panagsa adunay mga panahon nga pipila ka magtutuo nagtigom sa Pililla, apan gamay ra ang pagtubo didto. Sa Tanay ang pamilya Mercado midonar og usa ka luna sa yuta ug nagtukod og kapilya. Ang kadaghanan sa nagtigom didto mga tigulang nga lalaki. Bisan tuod adunay sila pipila ka kahibalo sa Pulong, daw gamay ra ang epekto niini sa ilang kaugalingong kinabuhi. Daw kontento sila sa kahimtang bisan pa nga ang ilang kaugalingong mga pamilya wala madani ngadto kang Kristo. Gibasol nila ang kakulang sa pagtubag sa kalisod sa pagsaksi niadtong lungsora. Daw adunay kamatuoran kini nga pasangil kay ang ubang mga grupo gamay ra usab ang kalamposan didto. Walay mga batan-on ug walay Sunday school. Makapaluya gyod ang pagtabang niadtong mga lalaki. Usa ka higayon si Jim LeValley mihunong sa tunga sa iyang mensahe, naglaum nga makamata kini sa usa ka magtiayon nga natulog!

Kinahanglan nga may buhaton nga dako nga pagbag-o. Si Dennis ug Elaine Carter (gikan sa New Zealand) andam nga motabang didto ug gisugdan pag-usab ang buluhaton. Kay klaro nga walay paglaum sa kooperasyon gikan sa pipila ka tigulang nga lalaki, ang pamilya Mercado mipasabot nga ilang bawion ang yuta gawas kon ang kapilya gamiton sa mas maayong paagi. Ang mga lalaki nangita og laing dapit nga katigoman ug sukad niadto ang buluhaton sa kapilya nabuhi pag-usab, kasagaran taliwala sa mga batan-on.

Sulod sa mga katuigan adunay mga paningkamot nga buhion pag-usab ang buluhaton sa Pililla. Gihimo ang mga tigom sa mga balay ug sa gawas. Sa lainlaing panahon pipila ka magtutuo nagtigom sa usa ka balay isip usa ka gamay nga tigom. Kay walay mga lalaki nga may kahibalo ug abilidad sa pagpangulo ug nagpakita og potensyal nga mahimong ansiano, ang mga paningkamot nahanaw lang. Sulod sa usa ka panahon daw adunay posibilidad nga magsugod og buluhaton sa Jalajain, usa ka baryo lapas sa Pililla. Ang mga tigom sa mga bata ug mga Bible study sa mga balay gihimo sulod sa pipila ka panahon apan wala kini mapadayon. Bahin niini tungod sa kakulang sa mga magbubuhat.

Sa sayong bahin sa mga tuig 1960, usa sa mga ansiano gikan sa San Juan uban sa iyang pamilya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mibalhin sa Taytay, usa ka lungsod nga anaa sa tunga sa San Juan ug Binangonan. Nagsugod siya og mga tigom sa iyang balay ug usa usab ka gamay nga Sunday school. Si Jim LeValley ug ang uban mitabang sa pag-apod-apod og literatura sa Ebanghelyo sa tibuok lungsod. Ang pipila ka simbahan sa Bag-ong Tugon nagsugod sa mga balay. Wala kita makabasa bahin sa mga kapilya nga gitukod sa sayong kasaysayan sa simbahan sa libro sa Mga Buhat. Apan, bisan tuod ang balay maayong lugar sa pagsugod og Bible study, dili kini kanunay ang labing maayo alang sa pagpalig-on sa usa ka tigom. Busa sa Taytay nag-abang sila og duha ka andana nga apartment nga gigamit sa Sunday school sa ubos ug sa mga tigom sa ibabaw. Sa ulahi, ang tigom nakapalit og lote ug nakatukod og kapilya diin nagpadayon ang buluhaton.

Sa dihang ang unang Literature Crusade team ania dinhi mga 1965, nakakontak sila og usa ka pamilya nga nagpuyo sa kabus nga dapit sa Tondo, Manila. Ang uban naluwas, ug may pipila ka tigom nga gihimo sa ilang balay. Sa ulahi, mibalhin sila sa Cainta, usa ka silingang lungsod sa Taytay. Nakig-ambit sila sa mga magtutuo sa Taytay sulod sa usa ka panahon apan sa ulahi gusto nila nga himoon ang mga tigom sa ilang balay. Si Igsoong David Harvey mitabang niini nga buluhaton ug ang grupo didto nakapalit og lote ug nakatukod og kapilya. Ang espirituhanon nga pagtubo sa buluhaton didto nag-antos tungod sa kakulang sa mga lalaki nga espirituhanon nga makahimo sa pagpangulo ug pagpakaon sa panon. Apan adunay mga naluwas ug daghan-daghan ang nagtigom didto.

Sa pikas bahin sa Taytay gikan sa Cainta adunay lungsod nga gitawag og Angono. Ang mga Bible study sa mga balay ug mga tigom sa gawas gihimo usab niini nga lungsod, ug pipila ang nagpahayag og pagtuo kang Kristo. Apan, walay natukod nga buluhaton nga napadayon. Didto sa kabungtoran lapas niining mga lungsod mao ang Antipolo. Usa kini ka komunidad nga lig-on kaayo nga Romano Katoliko, kasagaran tungod kay sa simbahan adunay bantog nga imahen sa Birhen Maria. Giingon nga gidala kini gikan sa Espanya agi sa Mexico sa panahon sa patigayon sa galleon ug “milagrosong napreserbar.” Busa kini nga imahen gisimba pag-ayo, ug sa bulan sa Mayo liboan ka mga peregrino ang modagsa sa Antipolo. Adunay pipila ka paningkamot nga magsugod og buluhaton didto apan wala pa molampos hangtod karon.

Wala madugay human kami mibalik sa Pilipinas niadtong 1949, si Mrs. Tiongco,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ang inahan ni Mrs. Dayton, mibisita sa San Juan. Gidapit niya kami nga moadto sa Floridablanca, ang iyang lungsod sa Pampanga, aron iwali ang Ebanghelyo didto. Niadtong panahona dili kini mahimo kay daghan kaayo ang kinahanglan buhaton sa San Juan. Si Mrs. Dayton nag-ampo nga ang iyang bana makakuha og laing trabaho aron ang pamilya adunay daghang panahon nga mag-uban. Ang iyang trabaho niadto anaa sa Canlubang ug ang ilang balay anaa sa San Juan. Busa makauli ra siya sa pipila ka katapusan sa semana. Sa ulahi, niadtong Enero 1952, gitanyagan siya og posisyon sa Del Carmen Sugar Estate duol sa Floridablanca. Kini nga posisyon naglakip og puy-anan, busa mibalhin sila didto. Kahigawad kini alang kang Mrs. Dayton nga mahilayo sa panag-ambit sa San Juan, apan kini ang nahimong pultahan alang sa usa ka buluhaton niadtong dapita. Si Mrs. Dayton nangandoy gayod sa pag-alagad sa Ginoo ug sa pagsaksi sa iyang daghang paryente sa Floridablanca. Nagsugod siya og mga klase sa balay sa iyang inahan, si Mrs. Tiongco, ug sa laing paryente, si Mrs. Isip. Si Mr. Dayton nagpahimo sa karpintero og pipila ka bangko alang niining mga klase sa mga bata nga kasagaran gihimo sa gawas. Midaghan ang mga klase ug kanunay gitambongan sa mga tigulang nga babaye ug usahay sa pipila ka lalaki.

Niadtong Abril 1954, nakahimo sila og VBS sa Floridablanca ug sa Del Carmen uban sa tabang sa pipila gikan sa Manila. Unya sa Agosto gidapit ni Mrs. Dayton si Ken Brooks nga moadto didto alang sa pipila ka tigom nga gihimo sa mga balay sa katapusan sa semana. Gisundan kini sa binulan nga mga pagbisita sa Septiyembre ug Oktubre. Sa Nobyembre, human sa daghang pag-ampo, nabati nga kinahanglan ang mas kusog nga paningkamot. Si Jack LaBuff, nga kinahanglan mobiya sa buluhaton sa Laos sulod sa usa ka panahon, miambit niini nga paningkamot. Ang mga tigom gihimo matag katapusan sa semana, dili lang sa Floridablanca kondili usab sa mga baryo sa palibot.

Sa San Jose, si Ruben Nanquil ug ang iyang asawa naluwas ug gisugdan ang mga tigom sa ilang balay. Sa ulahi usa ka gamay nga kapilya ang gitukod tupad sa ilang balay aron mas maayo nga masudlan ang mga mitambong. Apan, ang San Jose bahin sa usa ka dakong sugar estate ug sa ulahi gipit-os sila sa mga tag-iya sa estate. Busa sa ulahing mga tuig kinahanglan nga gub-on ang kapilya ug ang pipila ka magtutuo miduyog sa mga taga-Floridablanca. Pipila ka milya lapas sa San Jose adunay suba sa tiilan sa usa ka laray sa kabukiran. Ang uban gibawtismohan niini nga suba ug gihimo ang mga tigom

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa mga baryo sama sa Pandergirig ug Pabanlag. Ang pagpangabot sa ulahing dapit nagpadayon panagsa-panagsa sulod sa pipila ka tuig.

Human sa among pagbalik gikan sa furlough niadtong 1954, mitabang usab kami niini nga buluhaton. Duha ka managsoon, si Eugenio ug Daniel Tique, mihatag usab og bililhong tabang kay mga Kapampangan sila nga makawali sa pinulongan sa mga tawo. Ang kadaghanan sa mga tawo nakasabot sa Tagalog nga among gigamit, apan adunay pipila ka tigulang nga wala makasabot. Bisan tuod adunay pipila ka pagkaparehas ang duha ka pinulongan, klaro nga lahi sila. Usa ka talagsaon sa Pampango mao nga wala kini mga aspirate samtang ang Tagalog aduna. Makalingaw gyod ang pagpaminaw sa usa ka Kapampangan nga nagwali sa Tagalog, nga mawala ang "h" diin kini angay ug ibutang kini diin dili angay, sama gyod sa usa ka English cockney.

Ang pagpangabot gikan sa Floridablanca sa laing direksyon naglakip og mga tigom sa ubang mga baryo. Usa niini ang dapit nga gitawag og Valdez diin pipila ka tuig sa ulahi usa ka dakong balay ang gigamit alang sa pipila ka kampo sa mga batan-on. Sulod sa usa ka panahon adunay pipila ka interes sa Mayquiapo ug Seran nga may usa o duha ka pamilya sa matag dapit nga nagpakita og pipila ka interes. Apan, sa tunga niini anaa ang baryo sa Dau diin adunay maayong interes ug pipila ka pagkakabig. Kon maayo ang panahon gihimo ang mga tigom ilalom sa kilid sa dagkong mga kahoy sa mangga, uban ang mga klase sa mga bata duol ra. Ang pipila ka batan-ong babaye gikan sa San Juan mokuyog aron motabang sa pagtudlo niini nga mga klase. Dili talagsaon nga adunay unom o pito ka tigom sa lainlaing dapit gikan sa Sabado sa hapon hangtod sa Domingo sa hapon.

Ang pipila ka magtutuo sa Dau nakahukom nga magtukod og gamay nga kapilya nga kawayan ang bungbong ug kogon ang atop. Usa ka semana human kini matukod adunay misunog niini sa gabii. Siyempre, sa pipila lang ka gutlo nahanaw kini, apan ang mga kaaway sa Ebanghelyo dili maoy adunay katapusang pulong. Ang mga magtutuo nakahukom nga tukoron kini pag-usab gamit ang mga materyales nga dili dali masunog—hollow block nga bungbong ug yero nga atop. Nagpadayon pa ang buluhaton didto ug ang grupo nangabot sa mga dapit sa duol.

Didto sa kabungtoran lapas sa Floridablanca adunay pipila ka gagmay nga pinuy-anan sa mga Negrito, nga gitawag og "Baluga" sa mga Tagalog. Giisip sila sa uban nga mga lumad nga unang nagpuyo ug mubo sila nga mga tawo, medyo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sama sa mga pygmy, nga mubo ug kulot nga buhok. Si Ken Brooks ug ang uban pa nakahimo og pipila ka biyahe ngadto sa kabungtoran aron maabot kining mga tawhana ug usahay nagpalabay pa og gabii sa ilang gagmay nga mga payag. Ang mga Kapampangan nga wala pa maluwas wala ganahi sa maong mga paningkamot kay basin makababag kini sa ilang mga paagi sa pagdaogdaog ug pagpahimulos niining kabus nga mga tawo. Bisan pa niana, dili mahimo nga sundan kini nga buluhaton tungod sa kakulang sa mga tawo. Kinahanglan kini og usa ka tawo nga makagahin sa tanan niyang panahon ug makakat-on sa ilang pinulongan.

Niadtong 1958, si Mr. ug Mrs. Milton Haack miduyog kanamo sa buluhaton sa Ginoo dinhi sa Pilipinas. Si Milton ania dinhi panahon sa Ikaduhang Gubat sa Kalibotan isip usa ka sundalo apan dili pa magtutuo niadto. Ang mga Haack misulod niadtong buluhaton sa Pampanga ug sulod sa pipila ka tuig nagpuyo sa San Fernando, ang kapital sa maong probinsya. Samtang anaa sila sa ilang unang furlough, adunay pagdapit nga motabang sa paghimo og mga serbisyo sa Basa Air Force Base (sa Philippine Air Force) nga pipila ka milya ra gikan sa Floridablanca. Ang mga serbisyo sa Domingo sa buntag gisugdan didto uban sa tabang ni Howard Eppler nga ania niadto dinhi uban sa Back to the Bible Broadcast. Kini nga buluhaton gipadayon ni Igsoong Haack human sa iyang pagbalik gikan sa furlough. Gihimo pa gihapon ang mga tigom didto.

Ang grupo sa Floridablanca nagtukod og gamay nga kapilya tupad sa balay sa usa sa mga magtutuo didto. Sa ulahi, nakapalit sila og lote sa usa ka subdivision ug sukad niadto nakatukod og mas dakong kapilya. Si Igsoong Stimson Alviar nagpuyo niadtong dapita ug gigamit sa Ginoo sa pagpakaylap sa Ebanghelyo.

Si Igsoong ug Sister Haack nakaabli usab og buluhaton sa pipila ka ubang dapit sa Pampana nga mas duol sa San Fernando. Busa adunay mga walo ka gagmay nga tigom sulod ug palibot sa mga lungsod sa Guagua, Sexmoan, ug Bacolor.

Tabok sa probinsya sa Pampanga, sa sidlakang bahin, ang Ginoo nagbuhat og dakong buluhaton. Mga 1958, adunay pipila ka makaiikag nga mga sulat nga miabot sa opisina sa Bible School of the Air (dugang pa bahin niini nga buluhaton sa usa ka sunod nga kapitulo). Gikan kini sa usa ka batan-ong babaye nga nagpuyo sa Bahay-pare (nagpasabot og “Balay sa Pari”), sa usa ka ubos ug lamakon nga dapit nga nailhan nga Candaba Swamps. Bisan tuod sakop sa Pampanga, duol kini sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

utlanan sa Bulacan ug maabot agi sa Baliwag, usa ka komersyal nga lungsod sa Bulacan.

Usa ka Sabado sa hapon niadtong 1959 mibiyahe kami didto aron mobisita ug nakaila kang Miss Teresita Castro. Sa among pagsulod sa baryo among nakita ang Simbahang Romano Katoliko. Gisultihan kami ni Tessie nga gidako siya isip Romano Katoliko ug debota kaayo siya niana nga relihiyon. Human makatapos sa high school, nakabaton siya og grabe nga impeksyon sa usa ka buolbuol ug samtang nakig-estorya kami kaniya, ang usa niya ka tiil naka-cast ug naggamit siya og saklay. Mapait siya kaayo sa dihang nahitabo kini kay ang gipaabot sa doktor mao nga mapiang siya sa tibuok niyang kinabuhi. Busa unsa na lang ang iyang kaugmaon sa kolehiyo, sa kaminyoon? Nganong nahitabo man kini kaniya nga debota kaayo siya sa iyang relihiyon?

Usa ka misyonaryo nga nagsakay sa bus padulong sa Batangas nagsaksi sa iyang katupad, usa ka batan-ong Pilipino. Gihatagan niya siya og pipila ka literatura ug gi-enroll siya sa usa ka Emmaus correspondence course gikan sa Bible School of the Air. Kining batan-ong lalaki ig-agaw diay ni Tessie. Nakahukom siya nga moadto sa Batangas aron mangayo og tabang sa usa ka mananambal ug mobisita sa iyang mga paryente didto. Samtang nagbisita kaniya, nakita niya ang unang duha ka leksyon sa "What the Bible Teaches." Sa yano lang miingon ang iyang ig-agaw, "Kon gusto nimo kana, kuhaa! Wala koy interes." Kana nga kurso ang nahimong paagi sa iyang pagkakabig ug sa usa ka bag-o gyod nga panglantaw sa kinabuhi.

Samtang nagtan-aw sa bintana samtang nakig-estorya kami kaniya, akong naamgohan nga layo kaayo kini nga dapit. Nahibalo usab ko nga kini usa ka dapit diin aktibo kaayo ang mga rebeldeng Huk. Milingi ko kang Tessie ug nangutana, "Nakita nako ang simbahan sa among pagsulod. Sultihi ko, aduna bay moanhi dinhi ug mowali sa mga kamatuoran nga imong nakat-onan pinaagi niini nga kurso?" Mitubag siya, "Wala! Wala pay bisan kinsa nga nagwali niining mga kamatuoran dinhi." Iyang nahisgotan nga ang mga kulto nga Jehovah's Witnesses ug Iglesia ni Cristo, nakaanhi na didto. Gisultihan ko siya nga gusto namong iwali ang Ebanghelyo didto. Apan, sayon ra kanamo ang mowali didto ug mopauli dayon; apan kon adunay pagsupak o paglutos, siya ang moatubang niini. Busa gihangyo namo siya nga iampo kini ug ipahibalo kanamo kon mobati na siya nga hustong panahon na. Mahigalaon ang iyang pamilya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ug kadtong among nahimamat maabiabihon, sama sa batasan sa mga Pilipino; apan wala kami maghunahuna nga tinuod gyod silang interesado.

Si Tessie mikuha og mubo nga kurso sa Child Evangelism Fellowship sa Manila aron makatudlo siya sa mga bata sa iyang balay. Unya mieskwela siya sa Far Eastern Bible School and Seminary, bisan pa sa iyang kakulangan. Sa kaayo sa Ginoo naayo siya samtang anaa sa Bible School. Human sa unang tuig, niadtong 1963, gisultihan niya kami nga ang iyang inahan ug igsoong babaye misalig na kang Kristo ug ang iyang amahan miuyon. (Sa ulahi among nahibaloan nga miuyon siya nga adunay tigom kay naghunahuna siya nga iyang mapamatud-an nga kami sayop.) Moadto ba kami ug maghimo og serbisyo sa ilang balay? Kay dili luwas ang pagbiyahe niadtong mga dalan sa gabii tungod sa mga rebelde, among gihikay nga matulog sa pamilya Castro.

Pagkadili-malimtan sa unang tigom nga kadto! Sa among pag-abot mga alas tres sa hapon gihatagan kami og bugnaw nga ilimnon nga pineapple juice. Samtang nagpahulay kami ug nag-inom sa among ilimnon, migawas si Tessie aron dapiton ang mga tawo nga moanhi. Gipahibalo na niya daan ang mga tawo nga moabot kami. Wala madugay 25 ngadto sa 30 ka tawo ang nagtigom. Uban ang hilom nga pag-ampo, nagsugod ko pinaagi sa pagpaila sa among kaugalingon ug unya gisulti kon nganong ania kami sa Pilipinas. Natural nga nagdala kini sa pagpasabot sa maayong balita sa kaluwasan. Sulod sa usa ka oras ang tanan namati pag-ayo niining karaang mensahe nga bag-o gyod kanila. Unya nangutana ko kon gusto ba silang mangutana ug nagsugod sila sa pag-abli sa ilang kasingkasing. Sa pagngitngit sa kahayag sa adlaw, gidagkotan ang mga lampara apan nagpadayon gihapon sila sa pag-estorya. Hapit na mag-alas siyete kay ang tigom milungtad og kapin sa tulo ka oras. Gigutom na ko ug naghunahuna kon kanus-a ba isilbi ang panihapon! Apan pagkalipay gayod nga maipresentar ang Ebanghelyo sa unang higayon.

Usa ka pahayag nga dili nako dali malimtan. Usa ka lalaki miingon, “Nahibalo ka ba nganong interesado kami sa pagpaminaw sa imong isulti?” Mitubag ko, “Wala, wala ko mahibalo, apan gusto gyod nako nga mahibaloan.” “Aw, “ ingon niya, “among namatikdan ang kausaban sa kinabuhi ni Tessie ug gusto namong mahibaloan kon unsa kini.”

Wala madugay human niadto nasakit ko pag-ayo ug kinahanglan nga mobalik sa U.S. aron magpaayo. Apan, si Leonard, si Kenneth, ug ang uban nagpadayon sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

buluhaton sa Bahay-pare; ug wala madugay si Felipe Castro, ang amahan ni Tessie, nagpakita og klarong ebidensya nga siya usab usa na ka magtutuo. Niadtong Hunyo 1965, ang pipila ka magtutuo didto sa unang higayon naghinumdom sa Ginoo sa pagpikaspikas sa pan. Human sa pipila ka tuig si Igsoong Castro midonar og usa ka luna sa yuta tupad sa iyang balay ug usa ka kapilya ang gitukod. Sa unang mga adlaw wala silay kisame, ug dili talagsaon nga makakita og ilaga nga modagan tabok sa mga sagbayan samtang nagwali kami. Wala madugay nakakontak sila sa usa ka silingang baryo, ang Dulong-ilog (Tumoy sa Suba), ug gisugdan ang mga serbisyo didto. Ang dalan pulos abog o lapok nga pulgada ang giladmon, depende sa panahon sa tuig. Ang mga serbisyo gihimo sa usa ka balay sulod sa pipila ka panahon ug unya nakadawat sila og tabang aron makatukod og kapilya didto. Sa atbang nga direksyon gikan sa Bahay-pare adunay dapit nga gitawag og Pansumalok diin adunay laing hive-off. Sa dalan gikan sa Baliwag paingon sa Bahay-pare, among kanunay sakyon ang usa ka lalaki sa dapit nga gitawag og Tangos ug dad-on siya sa mga tigom sa Bahay-pare. Karon adunay gamay nga kapilya ug grupo sa mga magtutuo didto usab. Laing pagpangabot medyo mas layo pa sa dapit nga gitawag og San Roque diin laing tigom ang natukod. Apan bisan pa niining mga hive-off, ang buluhaton nagpadayon sa pag-uswag sa Bahay-pare.

Ang unang bawtismo sa mga magtutuo gikan didto gihimo sa usa ka suba duol sa lungsod sa Baliwag. Tin-aw ang tubig sa suba nga nag-agos ibabaw sa graba apan medyo mabaw. Usa sa mga igsoon gikan sa San Juan ang nagbawtismo, ang unang higayon nga nakabuhat siya niini. Laing igsoon nga mikuyog kanamo nahadlok nga ang mga tawo wala “malubong” sa bawtismo. Busa nagsinggit siya gikan sa pangpang sa suba, “Ituslob sila, ituslob sila!” Usa sa mga gibawtismohan usa ka tigulang nga babaye nga dili sigurado ang edad. Ang kawalay kasiguroan sa iyang edad dili tungod sa pagkaulaw sa babaye; natawo siya niadtong dapita sa kabanikanhan sa panahon nga ang pagtipig sa mga rekord sa pagkatawo giisip nga dili importante. Ang labing maayong timailhan nga among nakuha mao nga dalaga na siya sa dihang ang mga Amerikano unang miabot niadtong 1898. Alang sa iyang edad maayo kaayo ang iyang panan-aw apan medyo bungol na. Sa mga serbisyo kanunay niyang gusto nga pangitaon ang mga reperensya. Ang mga Pilipinong magwawali gipaabot nga mohatag sa reperensya kon mokutlo sila sa Kasulatan. Human mahibaloi gikan sa iyang katupad ang reperensya, siya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mopangita niini ug mobasa. Nagpasabot kana, siyempre, nga basahon niya kini sa kusog. Wala gyod siya makamatikod sa bisan unsang gisulti sa mamumulong ug sa bisan unsang kasamok sa mga tawo sa iyang palibot.

Usa sa mga igsoon sa Bahay-pare matinud-anon kaayo sa pagtambong sa mga serbisyo bisan tuod kinahanglan siyang molakaw og upat o lima ka kilometro tabok sa kaumahan sa humay sa matag pag-adto ug pagpauli. Tingali usa ka rason sa pagkamatinud-anon ni Tomas Carpio mao ang talagsaon nga paagi sa iyang pagkakabig. Sama sa kadaghanan gidako siya isip Romano Katoliko. Usa ka higayon nasakit siya ug na-coma. Kay walay igong tabang medikal, ang iyang pamilya ug mga silingan naghunahuna nga patay na siya. Siya mismo hilig mosalig nga namatay gyod siya. Tingali sama kini kang Apostol Pablo, "Sulod ba sa lawas o gawas sa lawas wala ko mahibalo—ang Dios ang nahibalo." Bisan pa niana, samtang anaa sa maong kahimtang si Tomas nakadamgo o nakakita og panan-awon diin nakita niya ang iyang kaugalingon nga nagbarog atubangan sa ganghaan sa langit. Sa iyang kahibulong, ang tawo sa ganghaan midumili sa pagpasulod kaniya; uban sa iyang Romano Katoliko nga hunahuna iyang gituohan nga kadto si San Pedro. Nangatarungan siya nga matinud-anon siyang Romano Katoliko samtang anaa sa yuta ug pinasikad niana nangaliyupo siya nga pasudlon. Sa dihang si Pedro (o bisan kinsa pa kadto) midumili gihapon, nangutana si Tomas kon unsa ang iyang mabuhat aron makasulod. Giingnan siya nga mobalik sa yuta ug mangita og usa ka tawo nga may Biblia, aron sultihan siya kon unsa ang gikinahanglan. Niining puntoha ang pamilya ug mga higala nga naghimo og lungon ug hapit na mangandam kaniya alang sa paglubong, nakurat gyod pag-ayo. (Kon walay pasilidad sa pag-embalsamar, ang paglubong kinahanglan sulod sa 24 ka oras.) Ang giingon nga patay na nga si Tomas milingkod ug nagsugod sa pagsulti. Gisaysay niya ang nahitabo, ug miingon siya nga kinahanglan gyod siyang mangita og tawo nga may Biblia sa labing dali. Adunay nahinumdom nga si Felipe Castro sa Bahay-pare adunay Biblia. Busa sa dihang makahimo na siya, milakaw si Tomas aron bisitahon si Felipe nga nalipay sa pagpakita gikan sa Biblia kon unsaon niya pagkasiguro nga makasulod siya sa langit. Pagkatinuod sa mga pulong ni William Cowper, "God moves in a mysterious way, His wonders to perform" (Ang Dios molihok sa misteryosong paagi, sa pagbuhat sa Iyang mga katingalahan).

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 22

Dugang nga Pagtubo sa Simbahan

"Unya ... ang mga simbahan ...nalig-on; ug sa paglakaw sa kahadlok sa Ginoo, ug sa kahupayan sa Espiritu Santo, nagkadaghan sila." (Acts 9:31)

Ania ang tulo ka sukaranan nga hinungdan sa pagtubo sa simbahan. Una, ang mga simbahan kinahanglan nga malig-on. Sa pasiuna sa miaging kapitulo, among nakita nga nalig-on sila sa pagtuo. Alang sa pagtubo sa simbahan kinahanglan nga adunay maayo ug lig-on nga pagtudlo gikan sa Pulong sa Dios. Ang paglig-on sa mga magtutuo modala sa paglig-on sa simbahan. Ikaduha, gikinahanglan ang pagdasig sa Espiritu Santo. Siya ang naghatag og gahom sa mga saksi. Ikatulo, ang mga magtutuo kinahanglan nga magkinabuhi sa kahadlok sa Ginoo. Ang pagtubo sa tagsa-tagsa ka magtutuo ug ang ilang pagtuman sa kabubut-on sa Ginoo moresulta sa pagtubo sa simbahan.

Pipila ka tuig human namo sugdi ang Bible School of the Air, nakadungog kami og mga balita nga sa usa ka dapit sa Tarlac adunay mga tawo nga nagtigom alang sa Bible Study, nga daw resulta sa pagkuha sa Emmaus course. Lisod makakuha og klarong impormasyon, ug kausa misulat kami nga nagtanyag og tabang sa daw usa ka posibleng kontak. Unya usa sa mga magbubuhat mitabang sa Every Home Crusade sa ilang tumong nga mabutangan og literatura sa Ebanghelyo ang matag balay. Sa pagbisita sa mga balay sa usa ka dakong sugar estate duol sa San Miguel, Tarlac, nahitabo nga nakabisita siya sa usa ka balay didto. Sa iyang katingala nakita niya ang mga pito ka "Certificates of Completion" gikan sa Bible School of the Air sa bungbong. Kini ang nagdala sa pagkadiskobre nga daghan niadtong dapita ang nakakuha sa among mga kurso ug nagtigom usab alang sa Bible study. Kini nga kontak gisundan og ubang mga pagbisita sugod niadtong Septiyembre 1964.

Usa ka Sabado sa hapon nagmaneho ko paingon sa baryo sa Mapalacsiao niadtong sugar estate. Ang mikuyog kanako aron motudlo sa dalan mao kadtong magbubuhat, si Eleazar Alfonso. Wala madugay human sa among pag-abot sa sayong gabii nagsugod kami og tigom. Si Eleazar ug ako nagpuli-puli sa pagwali ug unya sa pagtubag sa mga pangutana. Mga alas diyes ang mga tawo didto mipahibalo nga nangandam sila og pipila ka pamahaw. Busa samtang nagkaon kami og bibingka, sikwate, ug uban pang lamiang pagkaon, nagpadayon ang estorya hangtod sa tungang gabii. Walay duhaduha sa ilang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

dakong interes ug tinguha nga makakat-on pa og dugang bahin sa Kasulatan. Sa tungang gabii napugos kami sa pagbiya alang sa tulo ka oras nga biyahe pauli. Pipila lang ka oras ang among katulog sa dili pa kami mabusy sa mga kalihokan sa Adlaw sa Ginoo. Samtang nagbiya kami, miingon si Eleazar, "Dili ka unta makatulog og dugang kon mipabilin ka---dili ka nila patulgon sa tibuok gabii sa ilang mga pangutana!"

Ang regular nga mga serbisyo sa Domingo nagpadayon uban sa tabang sa mga pagbisita sa lainlaing misyonaryo ug lumad nga magbubuhat. Niadtong mga adlawa daghan kaayo ang kalihokan sa mga rebeldeng Huk sa tibuok bahin sa sentral nga Luzon. Usa ka Domingo, wala masabti ni Stimson Alviar kon nganong daw dili kaayo mainiton ang pag-abiabi sa mga tawo sama sa kasagaran. Apan, nagsugod ang serbisyo ilalom sa balay sama sa naandan. Samtang nagwali si Stimson nahitabo nga mihangad siya. Agi sa mga lapad nga kawayan nga mao ang salog sa balay sa ibabaw nakita niya ang usa ka lalaki nga naglihok-lihok ug ang lalaki armado kaayo! Walay sangputanan kadtong hitaboa ug kadtong Huk labing menos nakadungog sa ebanghelyo niadtong adlawa.

Sa ulahi ang grupo didto nakadawat og pagtugot sa pagtukod og kapilya ug ang buluhaton nagpadayon sa pagtubo. Karon adunay ikaduhang tigom nga mi-hive-off gikan sa una. Gikan didto, adunay mga biyahe ngadto sa Nueva Ecija, usa ka silingang probinsya, diin adunay mga kontak sa mga lungsod sa Aliaga ug Talavera.

Sa wala pa kami mobalik sa Pilipinas niadtong 1949, nahibaloan namo ang usa ka batan-ong lalaki nga nagtuon sa Moody Bible Institute nga interesado sa buluhaton sa Pilipinas. Panahon sa Ikaduhang Gubat sa Kalibotan naglupad siya ibabaw sa Pilipinas sakay sa B-24 "LIBERATOR" (usa ka flying fortress), ug gusto niyang mobalik didto alang sa mas malinawon nga misyon. Human sa pagsinulatay, si Kenneth Engle miduyog kanamo sa Manila niadtong 1951. Nagtrabaho siya sa WMBI sa radyo samtang anaa sa Moody busa dako kaayo siyang tabang kay nagsugod kami pag-usab og ministeryo sa radyo niadtong panahona. Sa ulahi miduyog kaniya ang iyang pamanhonon, si Mary Lou Leonard, ug naminyo sila sa San Juan. Sulod sa pipila ka tuig mitabang sila sa tigom sa Binangonan. Unya niadtong 1967 mibalhin sila sa Baguio tungod sa ilang panglawas. Ang Baguio mao ang nindot nga bukirnong resort nga mga 5,000

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ka tiil ibabaw sa lebel sa dagat, diin mas bugnaw ang klima kaysa sa kapatagan.

Kini ang pagdapit nga nagdala kang Ken Engle sa Pilipinas. Ang kaugalingong bahin ni Ken anaa sa "The Prayer Meeting at Moody", "An Open Door" ug "Maganda" sa Ikaduhang Tomo, ug sa Ikawalong Tomo. Gisulat ni Ken sa iyang kopya nga ang B-24 Liberator "dili usa ka flying fortress."

Sa Baguio nagsugod sila sa pagpakig-ila sa mga silingan uban ang tumong nga magtukod og buluhaton didto. Lakip sa ilang mga silingan nga nahimong higala ni Mary Lou mao ang usa ka Pakistani nga babaye nga minyo sa usa ka Pilipinong propesor. Nakaila siya kaniya samtang nagtuon siya pinaagi sa usa ka grant sa Lahore. Gikan siya sa sinagol nga Eurasian nga kagikan nga may pipila lang ka kontak sa Kristohanon sa ngalan lamang. Nadani ni Mary Lou kining babaye, si Evelyn Balanag, sa pagtuon sa kurso nga "What the Bible Teaches." Gidala niya pauli ang unang duha ka leksyon ug wala madugay mibalik na siya. Human matapos kadtong duha ka leksyon gusto niya ang uban pa ug sa wala pa matapos ang adlaw natapos na niya ang tanan. Pagkasunod adlaw nasakit siya pag-ayo uban ang grabe nga pagdugo ug gidali-dali siya sa ospital. Sa iyang grabe nga kaluya tungod sa pagkawala sa dugo, naghunahuna siya nga mamatay na siya. Sa pagbuka sa iyang mga mata nakita niya ang iyang bana nga naglingkod tupad sa higdaanan nga klaro nga nabalaka. Unya miabot kaniya ang makalilisang nga hunahuna---"Kon namatay pa ko, moadto unta ko sa impyerno." Sa paghinumdom sa iyang natun-an sa mga leksyon, gidawat niya si Kristo isip iyang Manluluwas, bisan tuod luya pa kaayo siya aron ipahibalo kang bisan kinsa ang nahitabo.

Sa dihang makahimo na siya, gisultihan niya ang iyang bana ug samtang naulian siya nagsugod sa pagsaksi sa uban bahin sa iyang bag-ong nakaplagan nga Manluluwas. Nagsugod siya sa pagsaulo sa Kasulatan ug gidasig ang iyang bana nga moduyog kaniya niini. Apan, medyo nasuko siya nga ang iyang bana, nga dili pa magtutuo, mas paspas nga makasaulo kaysa kaniya nga magtutuo na. Nawad-an siya og interes sa mga paperback nga nobela, nga kaniadto nagkuha sa daghan niyang panahon, apan mas lisod ang pag-undang sa pagpanigarilyo. Kausa giingnan niya ang iyang bana, "Mabiyaan ko ikaw, apan dili kining mga sigarilyo." Apan miabot ang panahon, isip tubag sa pag-ampo, nga iya usab nga giundang ang pagpanigarilyo. Ang iyang bana misalig usab kang Kristo uban sa pipila sa ilang mga higala. Daghan niini mga Pilipinong sundalo nga may kalabotan sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Philippine Military Academy.

Usa ka adlaw adunay pipila ka Mormon nga misyonaryo nga mibisita sa duha sa mga higala ni Evelyn ug misulay sa pagkombinsir kanila sa ilang mga tinuohan. Si Evelyn wala pa makahibalo og igo sa Pulong aron sa pagbalibad kanila, apan gibati niya nga adunay sayop; busa gipakig-estorya niya sila kang Mary Lou nga nakapakita kanila sa kamatuoran. Upat niining mga tawhana ang gibawtismohan ni Ken Engle sa sayong bahin sa 1970 ug kadto ang sinugdanan sa tigom didto. Samtang ang mga Engle anaa sa furlough gikan 1970 hangtod 1972 nagpuyo kami sa Baguio ug gibati namo nga ang among ministeryo ilabina mao ang paglig-on niining mga magtutuo sa ilang pagtuo kang Kristo.

Sulod sa usa ka panahon ang mga magtutuo nagtigom sa usa ka balay. Unya nakakuha sila og pagtugot sa paggamit sa usa ka Quonset hut, nga gigamit isip guardhouse sa ganghaan sa military reservation nga gitawag og Navy Base. Ang usa ka Navy Base didto sa kabukiran daw dili angay, apan nakuha niini ang ngalan sa dihang gigamit kini sa US Navy human dayon sa Ikaduhang Gubat sa Kalibotan. Kining guardhouse nahimong katigoman sulod sa pipila ka tuig. Ang mga tawo kanunay moingon, “Guardhouse kini sa semana, apan sa Domingo balay kini sa Dios.” Ang Base adunay mga puy-anan alang sa mga personahe sa Philippine Army nga nag-alagad sa Philippine Military Academy. Sa dihang gideklarar ang martial law niadtong Septiyembre 1972, dili na namo magamit kini nga pasilidad ug mibalik kami sa pagtigom sa usa ka balay, o hinoon, sa carport sa usa ka balay.

Ang mga Engle mibalik niadtong 1973 ug mipabilin hangtod 1975, ug niadtong panahona nakakuha sila og pagtugot sa pagtigom sa usa ka bilding sa eskwelahan sa Romano Katoliko, nga nasirado na, ug ang propiedad gibaligya. Kay nahibalo nga temporaryo lang kini, ang tigom nangita og yuta nga katukoran. Nakapalit sila og lote ug nakatukod og kapilya nga duol kaayo sa guardhouse diin sila nagtigom kaniadto. Niadtong panahona wala nay laing ebanghelikal nga kapilya niadtong bahina sa Baguio. Sa mas bag-ohay nga mga tuig duha ka team sa mga magbubuhat gikan sa Gospel Literature Outreach (GLO) gikan sa Australia ug New Zealand ang mitabang sa pagpalig-on sa buluhaton sa Baguio. Ang panagsang pagbisita sa lainlaing mga magbubuhat nakatabang sa mga magtutuo didto sa pagpadayon sa buluhaton sa mga panahon nga walay misyonaryo nga nagpuyo didto.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ang estorya sa Baguio, ug ang kang Evelyn, gisaysay sa hingpit sa "Mary Lou, Mary Lou": Ang Estorya nila ni Evelyn ug Fred Balanag.

Daghan kami og mga kontak sa Philippine Military Academy, ang West Point sa Pilipinas. Niadtong panahona ang Registrar, si Lt. Col. D. Galia, usa ka maayo nga Kristohanong ginoo. Sa usa ka panahon nga wala silay Protestanteng Chaplain gidapit kami sa pagwali sa ilang serbisyo sa kapilya. Ang mga kadete obligado nga motambong sa serbisyo sa simbahan sa Simbahang Romano Katoliko o sa Protestanteng Kapilya sulod sa base. Sa panahon nga nagpuyo kami sa Baguio adunay daghang kagubot sa mga estudyante sa dagkong mga siyudad. Bisan tuod ilalom sa disiplina militar, ang mga kadete naapektuhan usab niini. Sa usa ka higayon daghan ang misupak sa pinugos nga pagtambong sa mga relihiyosong serbisyo. Ang Commandant mihikay nga kadtong dili gustong motambong sa simbahan mopaminaw niadtong orasa sa usa ka lektyur bahin sa maayong pamatasan! Ang responsibilidad sa paghikay niining mga lektyur gitugyan sa among higala, si Lt. Col. Galia. Gidapit niya ko sa paghatag sa pipila niadtong mga lektyur. Lisod kini nga buluhaton kay magwawali ko, dili lektyurer. Aron mahupay ang kahimtang gisulayan nako nga himoon kini nga dili pormal nga may higayon ang mga kadete sa pag-apil. Apan sa samang higayon dili nako mausikan kana nga higayon sa pagpresentar sa kamatuoran sa Ebanghelyo. Walay duhaduha nga kon ako ang lektyurer, mas daghang relihiyosong kamatuoran ang ilang nadawat kaysa unta sa ilang madungog sa mga serbisyo sa simbahan! Kining mga batan-ong lalaki usa sa labing maalamon sa nasod; kinahanglan gyod nga ingon niana sila aron makapasar sa estrikto nga mga kinahanglanon. Matinahuron sila ug buotan ug prangka usab. Usa kanila miingon nga naghunahuna siya nga usa ko ka imperyalista; nakahimo ko sa pagpakita kaniya nga dili ko mohaum sa iyang kahulogan niana.

Sugod niadtong 1970, si Ken Engle nakahikay nga mahatagan og Biblia ang matag gradwado sa Philippine Military Academy. Napadayon namo kini hangtod 1979 ug kasagaran naapil kini nga presentasyon sa relihiyosong bahin sa mga programa sa gradwasyon. Ang mga ngalan sa mga gradwado giimprinta sa bulawan sa mga hapin sa mga Biblia ug may sulat nga gisulod. Bisan tuod ang mga gradwado kasagaran nagpasalamat niadtong panahona, wala na kami makadawat og bisan unsang balita gikan kanila. Naghatag kini kanamo og pipila ka higayon nga makigkita

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa pipila sa taas nga mga opisyal militar. Apan, niadtong 1980, dili ko makabiyahe sa Baguio aron sa paghimo sa gikinahanglan nga mga paghikay. Gibati usab namo nga ang kakulang sa tubag nagpakita nga ang kwarta mas maayo nga gamiton sa ubang bahin sa buluhaton sa Ginoo. Busa kini nga batasan giundang. Nadungog namo nga laing Kristohanong organisasyon karon ang nagdonar og mga Biblia.

> *Ang kaugalingong mga sulat ni Ken bahin sa mga Biblia sa mga kadete anaa sa "Bibles for the Cadets", sa Sa Iyang Kalipay.*

Sulod sa usa ka panahon si Dave ug Ruth Harvey, uban sa lumad nga mga magbubuhat nga si Rey ug Norma Cervantes, nagpuyo sa Baliwag, usa ka dakong sentro sa komersyo sa probinsya sa Bulacan. Daghang pagwali sa ebanghelyo ang gihimo niadtong dapita ug usa ka student center ang gipadagan sa lungsod. Ang mga Cervantes nagpadayon sa pagtrabaho didto human ang mga Harvey milakaw alang sa furlough. Karon adunay grupo sa mga magtutuo nga nagtigom didto ug nakapalit sila og lote, apan wala pa makatukod og kapilya tungod sa kakulang sa pundo.

Usa ka higala ni Rey Cervantes nainteres sa pagpakig-ambit sa pipila sa mga magbubuhat sa Bulacan. Nag-alagad siya sa Ginoo sa usa ka bahin sa Malolos, ang kapital sa Bulacan, ug sa katapusan nakahukom nga moduyog kanamo. Ang buluhaton niadtong dapita, ang Sumapa, mitubo sa mga sakop ug sa pagpangabot. Aktibo ang tigom didto nga may daghang batan-on. Usa ka Domingo sa hapon samtang nanggawas sila nga pinundok aron magsaksi ug mag-apod-apod og literatura sa Ebanghelyo, usa ka grupo ang naglibog. Pag-abot sa usa ka interseksyon dili sila makahinumdom kon moliko ba sila sa tuo o sa wala. Sa pagkatinuod miliko sila sa atbang nga direksyon sa gisulti kanila apan walay duhaduha nga giya kadto sa Ginoo. Nahimamat nila ang usa ka tigulang nga lalaki nga interesado na ug kansang kasingkasing naandam na sa pagdawat sa Ebanghelyo. Gawas sa unang mga lider, si Oscar ug Gloria de Leon, adunay uban pa nga gitugyan niini nga tigom ngadto sa full-time nga pag-alagad sa Ginoo.

Usa ka pamilya sa San Juan nakaila sa Ginoo pinaagi sa pagsaksi sa unang team sa Gospel Literature Outreach. Sa ulahi kini nga pamilya mibalhin sa mga probinsya sa Bicol, ug naghunahuna kami nga basin adunay

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

posibilidad nga magsugod og buluhaton didto. Apan, wala madugay mibalik sila sa usa ka baryo, ang Tuctucan, sa lungsod sa Guiguinto, Bulacan, pipila ka milya sa amihanan sa Manila. Pinaagi sa tabang sa pipila gikan sa San Juan ug gikan sa duol nga Sumapa, adunay mga kalag nga naluwas ug nasugdan ang buluhaton niadtong dapita. Sulod sa pipila ka panahon nagtigom sila sa balay sa usa sa mga magtutuo, apan sa pagdaghan sa ihap gibati nila ang panginahanglan nga makapalit og gamay nga lote ug magtukod og kapilya.

Si Peter ug Sue Booth mga magbubuhat gikan sa mga tigom sa New Zealand. Sa ilang unang termino dinhi nakig-uban sila sa Open Air Campaigners, apan sa ilang pagbalik gikan sa furlough niadtong 1979 gitugyan sila aron mas suod nga motrabaho uban sa buluhaton sa tigom dinhi. Nag-abang sila og balay sulod sa compound sa Far East Broadcasting Company, sa amihanan sa Manila, sa lungsod sa Valenzuela. Gigiyahan sila sa pagsugod og buluhaton duol didto pinaagi sa pag-apod-apod og literatura ug paghimo og pipila ka Bible study sa mga balay. Kini ang nagdala sa pagtukod og tigom sa dapit nga gitawag og Malinta. Kini nga grupo sa mga magtutuo aktibo sa pagpangabot sa duol nga mga distrito.

Niadtong 1972, ang senior nga lumad nga magbubuhat, si Stimson Alviar, mikuyog kang Sgt. Resultan sa Basa Air Force aron bisitahon ang mga dapit sa Pangasinam diin si Sgt. Resultan adunay pipila ka paryente. Ang Pangasinan usa ka probinsya nga daghan og tawo mga 150 ka milya sa amihanan sa Manila. Ang mga tawo didto adunay kaugalingong pinulongan, ang Pangasinan, nga may kalabotan sa Ilocano, usa ka dapit sa amihanan lang sa Pangasinan. Sa sayong mga adlaw sa Bible School of the Air mas daghan ang mga hangyo matag semana alang sa libre nga kurso gikan sa Pangasinan kaysa bisan unsang laing probinsya sa nasod. Ang duha ka lalaki mibisita sa Urbiztondo ug Basista niadtong probinsyaha. Bisan tuod adunay pipila ka kontak sa una, sa Basista gyod mitubo ang buluhaton, ilabina sa usa ka baryo nga gitawag og Balaybuaya (balay sa buaya). Kay adunay abli nga pultahan alang sa Ebanghelyo, si Ken Brooks ug ang uban mibisita didto. Unya duha ka batan-ong babaye ang miadto aron magsaksi sa mga babaye ug mga bata. Sa ulahi gisundan sila ni John ug Gloria Paglinawan ug sa ulahing mga tuig ni Rod ug Aida Miano. Sa usa ka hinungdan kining mga magbubuhat tanan adunay problema sa panglawas ug dili makapabilin og dugay. Bisan pa niana, ang buluhaton miuswag ug

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

daghan-daghan ang naluwas ug nabawtismohan. Lakip kanila ang usa ka magtutudlo nga sa ulahi mi-leave of absence sa iyang pagtudlo aron igahin ang duha ka tuig sa buluhaton sa Ginoo didto.

Pipila ka milya gikan didto ang unang GLO team nakakontak og pipila sa lungsod sa Asingan. Medyo hinay ang pag-uswag didto sulod sa pipila ka panahon. Apan, niadtong 1982, si Leonard ug Mary Savill sa New Zealand mipuyo sa Urdaneta, usa ka dakong komersyal nga lungsod sa dakong dalan paamihanan. Si Len ug Mary ania dinhi uban sa ikaduhang GLO team ug unya gigahin ang kadaghanan sa ilang panahon sa Baguio. Sa ilang pagbalik gikan sa ilang unang furlough, gibati nila nga gigiyahan sila sa pagtabang sa buluhaton sa Pangasinan. Kasagaran tungod sa ilang mga paningkamot, adunay mga grupo sa mga magtutuo sa Toboy ug San Vicente, parehong mga baryo sa Asingan.

Usa ka flood control engineer nga nagtrabaho sa Malauli, Pampanga nakadungog sa Ebanghelyo didto ug naluwas. Nabalaka usab siya sa iyang pamilya ug mga paryente sa Mapandan, laing lungsod sa Pangasinan. Busa uban sa tabang sa mga magbubuhat nga si Alex Lopez ug Ben Manansala usa ka buluhaton ang nasugdan usab niadtong lungsora. Ang uban naluwas ug usa ka gamay nga tigom ang nasugdan usab didto.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa amihanang baybayon sa Manila Bay diin ang Pampanga River mosulod sa Bay anaa ang lungsod sa Masantol. Ang pipila sa mga baryo sa palibot sa Masantol maabot ra pinaagi sa "bangka" (baroto). Sa usa niining mga baryo, nga gitawag og Malauli, adunay usa ka pamilya nga aktibo kaayo sa lokal nga politika ug impluwensyal sa komunidad. Usa niini nga pamilya, si Elpidio Manansala, adunay usab balay sa Pasig, ang kapital sa probinsya sa Rizal. Nainteres siya sa espirituhanon nga mga butang pinaagi sa pagbasa sa Biblia samtang Romano Katoliko pa. Samtang nagbasa sa tract nga "God's Way of Salvation," ni Theodore Epp, misalig siya kang Kristo alang sa kaluwasan. Ang tract gipatik sa Back to the Bible Broadcasters. Usa ka adlaw si Elpidio ug ang usa ka kauban nakamatikod sa opisina sa Back to the Bible samtang padulong sila sa Manila gikan sa Pasig. Interesado sila sa bawtismo ug sa dihang nadungog sa counselor sa Back to the Bible ang ilang estorya, gisugyot niya nga makig-estorya sila sa mga ansiano sa tigom sa San Juan. Ang counselor usa ka ansiano gikan sa tigom sa Binangonan.

Ang mga ansiano sa San Juan kombinsido sa kaluwasan sa mga bisita apan gisugyot nga mas maayong pagsaksi kon sila bawtismohan sa ilang kaugalingong komunidad sa Malauli. Hangtod niadtong puntoha naghunahuna si Elpidio nga magpabilin sa Simbahang Katoliko aron maimpluwensyahan ang uban sa iyang mga kauban sa simbahan. Gihikay nga duha sa mga ansiano gikan sa San Juan ug usa ka misyonaryo ang mogahin og Sabado ug Domingo sa Malauli. Pag-abot sa hapon, usa ka serbisyo sa gabii ang gihikay. Ang usa mowali sa Ebanghelyo, ang usa mosulti bahin sa Kristohanong kinabuhi, ug ang usa pa mosulti bahin sa simbahan ug bawtismo. Ang tigom milungtad hangtod sa lapas sa tungang gabii tungod sa kadako sa interes. Nagtigom sila pag-usab sa tibuok buntag sa Domingo ug gitapos kini sa usa ka bawtismo.

Kini niadtong Septiyembre 1975, ug ang buluhaton nagpadayon sa pagtubo. Ang bawtismo nagpatungha og pipila ka pagsupak mao nga nahibalo sila nga ang mga Romano Katoliko dili na moabiabi kanila. Ang amahan ni Elpidio gihulga nga patyon kay wala na siya mosuporta sa iyang kanhing posisyon sa politika. Usa ka higayon ang mga kaaway sa Ebanghelyo mihagit sa mga Kristohanon sa usa ka debate. Ang mga Pilipino ganahan sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kahinam sa usa ka debate ug ang pipila ka relihiyosong grupo malambigit pag-ayo nga usahay moresulta kini sa kapintas. Ang mga magtutuo sa Malauli nanawag og tabang sa pipila ka magbubuhat ug mga ansiano sa pagdawat niini nga hagit. Apan, ang mga magbubuhat miingon nga dili sila makig-debate apan malipay sila sa higayon nga ipasabot gikan sa Kasulatan kon unsa ang among gituohan. Busa nahimo kini nga usa ka nindot nga higayon sa pagmantala sa Ebanghelyo ug sa pagpakita sa kaaghop ni Kristo atubangan sa pagsupak.

Ang buluhaton mitubo pag-ayo samtang daghan pa ang nabawtismohan. Busa pipila lang ka tuig ug ingon ka daghan sa 150 ang magtigom aron sa paghinumdom sa Ginoo. Nagtukod sila og kapilya tupad sa balay sa mga Manansala. Nakaabot usab sila sa laing baryo duol didto, usa ka dapit nga gitawag og Nigue diin adunay tigom na karon, ingon man nagsaksi pinaagi sa mga Bible study sa mga balay sa duol nga mga lungsod sa probinsya sa Bulacan, sama sa Hagonoy ug Paombong. Usa ka igsoon ni Elpidio, si Ceferino, uban sa iyang asawa, aktibo sa tigom sa San Juan, diin ansiano siya. Aduna usab silay mga klase sa mga bata ug mga Bible study sa ilang balay.

Kini nga pagtubo sa simbahan nakaabot sa tulo pa ka ubang bahin sa Pilipinas. Una, adunay mga tigom nga gihimo sa balay ni Elpidio sa Pasig ug karon adunay tigom nga nagtigom didto. Bahin niini tungod kay ang pipila gikan sa Malauli miadto sa Pasig aron motrabaho sa mga pabrika didto. Niadtong 1982 ang grupo nga nagtigom didto dako na kaayo aron magtigom sa usa ka balay ug plano nila nga magtukod og kapilya.

Usa ka pamilya gikan sa Malauli mibalhin sa Dadiangas (giilisan og ngalan nga Gen. Santos) sa probinsya sa Cotabato sa isla sa Mindanao sa habagatang bahin sa Pilipinas. Dako ang pamilya Ducot, apan pipila lang ang mga magtutuo. Niadtong 1980, duha sa lumad nga mga magbubuhat, si Stimson Alviar ug Nestor Dedel, mitubag sa usa ka panawagan alang sa tabang ug miadto didto aron iwali ang Ebanghelyo. Sa sinugdan ang mga tawo medyo nagduda sa duha ka magwawali, apan human mamati kanila giablihan nila ang ilang kasingkasing sa mensahe. Ingon nga resulta daghan ang nabawtismohan ug gisugdan ang mga tigom sa balay sa mga Ducot. Niadtong 1981 si Nestor ug ang iyang asawa nga si Ligaya, nga usa ka magtutudlo, gigiyahan sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ginoo nga mobalhin didto ug nakita nila ang panalangin sa Ginoo sa ilang mga paghago mao nga ang buluhaton mitubo. Niadto usab nga tuig, usa sa mga ansiano gikan sa San Juan ug pipila sa iyang pamilya mibalhin sa usa ka rantso duol didto ug nahimong dakong tabang niini nga bag-ong buluhaton. Ang buluhaton didto nagpadayon sa paglapad ug niadtong 1983 duha pa ka tigom ang nasugdan sa Polomolok ug Marbel. Adunay mga plano usab nga maghimo og kampo niadtong dapita.

Usahay nagplano kita bahin sa pagtubo sa simbahan, ug maalamon kini. Ang pipila sa mga magbubuhat, nadasig sa nahitabo sa pipila niining mga dapit, adunay panan-awon nga magtukod og laray sa mga lokal nga simbahan tabok sa probinsya sa Bulacan. Nagsugod kini sa madasigon nga paningkamot ug adunay pipila ka makatabang nga mga kontak. Apan adunay usab mga kahigawad ug kalisdanan. Ang buluhaton sa Malauli ug ang mitubo gikan niini dili tungod sa giplano nga paningkamot. Makalipay kaayo nga makita kon giunsa pag-abot ug paglihok sa Espiritu Santo sa kinabuhi sa mga lalaki ug mga babaye. Busa, bisan tuod ang pagplano adunay iyang lugar, kinahanglan nga adunay labaw sa tanan ang pagsalig sa giya ug sa buhat sa Espiritu Santo. Kon wala Siya walay tinuod nga pagtubo sa simbahan.

Duha ka kalihokan ang nakatabang sa pag-amuma ug paglig-on niini nga pagtubo sa simbahan. Usa niini mao ang mga komperensya nga gihimo sulod sa mga katuigan. Sa sayong mga tuig, ang mga komperensya gihimo ug gi-host sa lainlaing mga tigom. Sa usa sa mga komperensya duha ka tigulang nga igsoon ang natingala nga nagkita. Ang usa gikan sa Canlubang ug ang usa gikan sa Dau, managklasmeyt diay sila pipila ka tuig na ang milabay. Wala mahibalo ang usa nga ang usa nahimo na nga magtutuo hangtod nga nagkita sila niadtong adlawa. Kining mga komperensya bililhong mga panahon sa panag-ambit ug usab sa mapuslanon nga pag-alagad sa Pulong. Apan, namatikdan nga ang tigom nga nag-host naggahin og daghan kaayong panahon sa pag-andam ug pagsilbi sa pagkaon nga gamay ra ang ilang nakuha nga kaayohan gikan sa ministeryo ug pagwali.

Sukad nga nakuha ang kampo, nahimo kining paborito nga lugar alang sa mga komperensya kay aduna usab kini lugar nga katulgan sa gabii. Ang mga komperensya alang sa mga ansiano ug sa mga lalaki sa kinatibuk-an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nakatabang kaayo. Usa ka topiko ang gipili matag higayon, kasagaran bahin sa usa ka bahin sa kinabuhi sa simbahan. Taliwala sa mga mensahe adunay mga higayon sa bukas nga panaghisgot, diin gawasnon ang pagpangutana ug pagtubag bahin sa topiko. Niining paagiha nahimong posible ang paghisgot sa kinabuhi sa simbahan sa praktikal nga paagi. Ang usa ka komperensya bahin sa Panihapon sa Ginoo naghisgot sa praktikal nga paagi sa pagsaulog niini, ug usab sa gitudlo sa Kasulatan kon nganong ato kining gisaulog. Ang komperensya natapos sa tinuod nga pagsaulog aron ang mga gikan sa gagmayng grupo makabaton og mas klarong ideya.

Nagpahigayon usab og mga komperensya sa mga babaye didto sa kampo. Kini naghatag og higayon sa pipila ka babaye nga makahimamat og mga babaye gikan sa ubang mga tigom ug makapalabay og usa ka gabii nga layo sa balay ug sa walay hunong nga mga responsibilidad niini. Gihatag usab sa mga babaye ang praktikal nga pagtudlo bahin sa mga responsibilidad sa kaminyoon ug sa pamilya sumala sa panan-aw sa Kasulatan. Aduna usab mga higayon nga ilang hisgotan ang mga katungdanan sa mga babaye sa simbahan, sa ilang pag-alagad sa Ginoo, ug usab ang pagsuporta sa ilang mga bana, labi na kon ansiano ang mga bana.

Ang laing butang nga nakapalig-on sa mga simbahan mao ang pagpatik og papel matag duha ka bulan nga ginganlan og KAMANGGAGAWA (Kauban sa Trabaho). Ang unang isyu niini gipatik niadtong Hunyo 1968. Nalista sa atubangan nga hapin ang siyam ka simbahan sa tulo ka probinsya, sa Luzon (dili lakip ang anaa sa Palawan). Paglabay sa napulog-upat ka tuig, ang katumbas nga mga numero mga 35 na ka simbahan sa siyam ka probinsya. Kapin sa tulo ka tuig ang milabay una napatik ang ikaduhang isyu. Kini nga isyu nagpakita sa pipila ka katuyoan sa proyekto: ang paghatag og balita bahin sa buluhaton sa Ginoo sa nagkalainlaing lugar aron mapalambo ang panag-ambit sa mga magtutuo sa lain-laing mga simbahan; ang pagkahimong gamit sa pagtudlo, dili lang sa pagtudlo sa Pulong kondili sa paghatag usab og materyales alang sa uban sa ilang pagtudlo; ang pagdasig sa mga gasa taliwala sa katawhan sa Ginoo, sa pagsulat ug sa pag-alagad sa Pulong. Niadtong ikaduhang isyu gisugdan nako ang usa ka serye sa mga mensahe bahin sa disiplina sa simbahan. Ang unang isyu sa tomo 2 buotan kaayong gipahinungod kanamong magtiayon sa okasyon sa among ika-singkuwenta nga anibersaryo sa kasal, Septiyembre 20, 1922, ug sa among pag-abot sa Pilipinas niadtong Disyembre 20 sa samang tuig.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sulod sa pipila ka tuig si Miss Elvira (Bebs) Clavecilla ang editor sa KAMANGGAGAWA bisan pa sa iyang grabeng mga problema sa panglawas. Kinahanglan siyang operahan sa kasingkasing, ug gihunahuna usab nga palupadon siya sa Estados Unidos alang niini. Apan, nadesisyonan nga mahimo ang operasyon sa Manila didto sa University of Santo Tomas Hospital. Katingalahan nga gisangkapan sa Ginoo ang dakong panginahanglan alang niining mahal nga operasyon, ug misulod siya sa ospital sa kataposan sa Enero 1974. Daw milampos ang operasyon, apan nagkaaron siya og paghuot sa baga, ug tungod sa iyang kahuyang, mao kini ang hinungdan sa iyang kamatayon. Mipauli siya aron makauban ang Ginoo niadtong Pebrero 2, 1974. Bisan pa sa iyang kahuyang, hingpit kaayo ang iyang pagpahinungod sa Ginoo.

Gawas sa pagtudlo sa Biblia ug sa pag-alagad niini nga papel, aduna usab mga report bahin sa buluhaton sa Ginoo sa lain-laing bahin sa Pilipinas. Nakatabang kini sa pagpalambo sa panag-ambit ug sa pagdasig sa pag-ampo taliwala sa katawhan sa Ginoo. Ang mga anaa sa gagmayng tigom dili kaayo mobati nga nag-inusara kon makahibalo sila bahin sa uban, ug ang mga wala kaayo makakita og bunga sa ilang paghago madasig sa pagkahibalo nga ang Dios nagbuhat sa ubang mga lugar.

Bisan tuod usahay gidapit ang mga langyawng misyonaryo sa paghatag og mga artikulo, ang buluhaton sa pag-edit gidala sa mga lumad nga igsoong lalaki ug babaye. Usahay ang importanteng mga artikulo gikan sa mga magasin sama sa INTEREST gihubad ngadto sa Tagalog (uban ang pagtugot). Gidasig ang mga lokal nga igsoong lalaki ug babaye sa pagpalambo sa ilang abilidad sa pagsulat og mga artikulo o mga balak.

Sulod sa pipila ka tuig ang KAMANGGAGAWA gi-mimeograph sa opisina sa Bible School of the Air. Niining bag-ohay nga mga tuig, gi-type na kini sa usa ka makina sa IBM ug sa ingon niana giandam alang sa pagpatik. Daghan ang nagsulti bahin sa panalangin nga ilang nadawat gikan niini nga magasin.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 23

The Bible School of the Air

"Ang ilang tingog miabot sa tibuok kalibotan, ug ang ilang mga pulong ngadto sa kinatumyan sa kalibotan." (Rom. 10:18)

Ang Apostol Pablo nagkutlo gikan sa Psalm 19:4 sa mga pulong ni David bahin sa kon giunsa sa binuhat sa Dios, nga makita sa kalangitan, pagmantala sa himaya sa Dios. Pinaagi sa binuhat ang Dios nagsulti sa tanang katawhan. Gigamit sa apostol kini nga mga pulong sa paghulagway sa pagkaylap sa Ebanghelyo ni Kristo sa tibuok kalibotan. Siya mismo adunay dakong bahin sa pagpakaylap sa Ebanghelyo. "Busa gikan sa Jerusalem hangtod sa Illyricum, hingpit nakong gimantala ang Ebanghelyo ni Kristo." Samtang gisulat niya kadtong mga pulonga, gusto pa niyang mopadayon ngadto sa Espanya. Sa labing una sa iyang mga sulat, gihulagway niya ang layo kaayong naabot sa pagpamatuod sa mga Kristohanon sa Tesalonica: "Ang mensahe sa Ginoo milanog gikan kaninyo dili lamang sa Macedonia ug Acaya—ang inyong pagtuo sa Dios nahibaloan na bisan asa."

Apan si David ug si Pablo wala gayod makahanduraw sa modernong mga paagi sa komunikasyon sa tibuok kalibotan. Makapahunahuna kaayo nga pinaagi sa radyo ug telebisyon ang tingog sa usa ka tawo makaabot sa tibuok kalibotan. Usa ka adlaw nakadawat kami og sulat gikan sa usa ka tigpaminaw sa gitawag kaniadto nga British Guiana, karon Guyana, nga nakadungog sa programa sa Bible School of the Air. Pagtan-aw namo sa globo, nakita namo nga tunga na kini sa kalibotan gikan sa Manila, ug naghunahuna kami kon asa nga dalan miagi ang signal! Pagkadako nga pribilehiyo ang pagpadala sa Ebanghelyo sa tibuok kalibotan—ug pagkadako sa responsibilidad.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Didto sa Guelph Summer Bible School sa Ontario niadtong 1948, nakig-estorya kami kang Dr. Edward Harlow bahin sa mga Bible school. Samtang misyonaryo pa siya sa Africa, nagpadala siya og gasa alang sa pagsugod og usa ka Bible school sa Canada. Kadto usa ka binhi nga dugay nga nagpabilin sa yuta. Sa iyang pagpauli gikan sa Africa, miturok ang binhi, ug sa tabang sa ubang mga igsoon, misugod ang Emmaus Bible School. Interesado si Dr. Harlow sa pagtukod og mga Bible school sa mga misyon nga natad isip paagi sa pagbansay sa mga lumad alang sa buluhaton sa Ginoo. Interesado usab ako, kay sulod sa pipila ka tuig nagtudlo ako sa Manila Evangelistic Institute.

Apan samtang naghunahuna kami sa pagbalik sa Pilipinas niadtong panahona, daw dili pa posible nga magsugod kami og ingon niana nga proyekto. Apan daw adunay posibilidad alang sa usa ka Bible school pinaagi sa sulat (correspondence). Adunay pipila ka huyang nga pagsulay sa uban niini nga paagi sa wala pa ang World War II. Napakyas kini, kasagaran tungod kay naggamit sila og mga correspondence course gikan sa Estados Unidos ug dugay kaayo ang pagbalik sa mga papel sa eksamen. Kinahanglan nga mas suod ang kontak tali sa mga kawani ug sa mga estudyante sa usa ka correspondence school. Ug usab, kinahanglan nga ang ingon niana nga proyekto ipahiangay sa lokal nga kahimtang.

Sa among pagbalik sa Manila niadtong Agosto 1949, interesado kami nga ipadayon pag-usab ang ministeryo sa radyo, kay nalambigit na kami niana sa wala pa ang gubat. Niadtong Hunyo 1948, ang Far East Broadcasting Company (FEBC) nagtukod sa ilang estasyon sa radyo ug nagsugod sa operasyon. Si Max Atienza, nga usa sa akong mga estudyante sa Manila Evangelistic Institute, kawani niadto sa FEBC. Kay nahibalo sa akong ministeryo sa radyo kaniadto, siya ug si Mr. Robert Bowman miduol kanako bahin sa pagbaton og programa sa FEBC. Nakadani kini kanako, apan kinahanglan ang panahon ug pag-ampo una mohimo og desisyon. Niadtong panahona may ubang mga butang nga mas una, sama sa paghusay sa among pagpuyo ug sa pagtabang sa simbahan sa San Juan nga makabarog pag-usab. Laing gihunahuna mao ang bili sa usa ka Kristohanong programa itandi sa komersyal nga estasyon sama sa among naa kaniadto. Mas mahal kini kay magbayad kami sa airtime, apan mas daghan usab ang maabot nga mga tigpaminaw nga wala pa maluwas

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga mga tawo. Sa usa ka Kristohanong estasyon, kadaghanan sa mga tigpaminaw mao ang mga adunay interes sa mga butang bahin sa relihiyon.

Laing butang nga kinahanglang hunahunaon mao kon unsang klase o porma ang programa. Ang programa nga kasagaran musika, dili gayod mahimo; wala kami kapasidad niana sulod sa among kaugalingong grupo. Sa sinugdanan sa 1950 nag-ampo pa kami alang sa paggiya sa Ginoo. Kusog ang among pagbati nga ang ministeryo sa radyo kinahanglang pagtudlo sa Biblia. Niadtong panahona gipadalhan kami sa Emmaus Bible School og kopya sa ilang bag-ong kurso nga "What The Bible Teaches." Sa napulog-duha ka yanong leksyon, kini nga kurso nagpresentar sa pipila ka sukaranang kamatuoran sa Biblia uban ang klarong pagpresentar sa kamatuoran sa Ebanghelyo. Pagbasa namo niini nga kurso, daw miklaro ang paggiya sa Ginoo. Magbaton kami og programa sa yanong pagtudlo sa Biblia ug itanyag kini nga kurso alang sa pagtuon sa balay. Among tiponon ang ideya sa programa sa radyo ug sa correspondence course.

Wala na namo usiki ang panahon; misulat dayon kami kang William MacDonald, nga Presidente niadto sa Emmaus sa Chicago, aron mangayo og pagtugot sa paggamit sa kurso ug mangayo usab og tambag ug mga sugyot. Among gihanduraw nga ipatik ang kurso dinhi sa loose-leaf nga porma aron makapadala kami og duha ka leksyon matag higayon. Kon maibalik na sa mga estudyante ang unang duha ka eksamen, makadawat sila og laing mga leksyon. Nagpaabot usab kami nga mahubad ang kurso, una ngadto sa Tagalog ug sa ulahi ngadto sa ubang mga pinulongan sa Pilipinas. Wala madugay nadawat namo ang pagtugot ug pipila ka makatabang nga tambag gikan sa Emmaus.

Unya andam na kami sa pagpresentar sa among plano kang Robert Bowman sa FEBC. Ang iyang tubag usa ka klaro kaayong pagmatuod nga kini nga proyekto kabubut-on sa Ginoo. Miingon siya nga bag-o lang gisusi sa ilang mga kawani ang lain-laing klase sa programa nga naa na nila. Gibati nila nga kinahanglan ang usa ka programa nga motanyag og tabang sa pagtuon sa Biblia. Naghinamhinam kaayo siya sa among sugyot nga usa ka tunga sa oras nga programa matag semana. Gitanyagan niya kami og oras matag Lunes sa gabii, nga bahin kaniadto sa iyang kaugalingong programa matag gabii, nga popular kaayo. Mitanyag usab siya sa pagtabang kanamo sa unang duha o tulo ka programa aron ipaila ang among programa. Gihisgotan namo ang ngalan ug gisalikway namo ang "Emmaus" tungod sa duha ka rason. Dili kini ngalan nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pamilyar sa kadaghanan sa mga tigpaminaw ug tingali dili kini mapuntik og husto. Nakadesisyon kami sa "Bible School of the Air" ug gisugdan ang programa niadtong Abril 1950.

Sa dihang gisuginlan nako ang usa ka Baptist nga misyonaryo nga higala bahin niini nga proyekto, miingon siya, "Maayo kana! Apan basin mahimo kanang full-time nga trabaho." Tinuod kadto, bisan tuod among gihunahuna kini nga dugang lang sa among ubang buluhaton. Labaw pa, wala kami mahibalo nga daw kami ang nagpayunir niini nga klase sa paagi sa pag-ebanghelyo, bisan tuod ang Seventh-Day Adventists naggamit na og susamang paagi. Usa kini ka hinungdan sa pagpasalamat nga ang uban nadasig sa pagsagop niini nga paagi sa ubang mga lugar. Samtang naka-furlough, usa ka misyonaryo gikan sa West Indies miingon, "Gusto unta namo nga mobuhat og ingon niana, apan dili namo makaya ang gasto." Mitubag ko, "Ingon usab kami sa dihang nagsugod kami!" Sa among malipayong pagkawalay kahibalo kon unsa kini kadako, mihakbang kami sa pagtuo. Kon nahibaloan pa namo ang tanan nga malambigit, tingali wala kami makabaton og pagtuo sa pagsugod. Nahibalo ang Ginoo ug gigiyahan kami Niya lakang sa lakang. Wala Niya kami pakyasa kondili gisangkapan ang matag panginahanglan.

Sa sinugdanan, ang tanang hangyo alang sa libreng mga kurso gikan sa mga tigpaminaw sa radyo. Nahinumdom pa ko sa among kalipay sa dihang nasultihan namo si Bob Bowman nga nakadawat na kami og usa ka libo ka hangyo. Sa dihang nahubad na ang "What the Bible Teaches" ngadto sa Tagalog, ang among higala nga si Max Atienza naggamit niini usa ka gabii matag semana sa iyang programa nga "Bukas na Aklat" (Bukas nga Libro). Nakadugang kini sa interes ug sa gidaghanon sa mga nag-enrol. Sa ulahi, nahimo ang mga hubad ngadto sa tulo pa ka pinulongan sa Pilipinas. Apan, sa kasagaran 60% sa mga hangyo alang sa kurso sa Iningles. Tungod kini kay ang Iningles mao ang sukaranan sa edukasyon sa mga eskwelahan. Sulod sa usa ka panahon gitanyag namo kini nga kurso sa Espanyol, apan sa ulahi gihunong kini. Ang pipila nga nangayo sa kurso sa Espanyol mga estudyante nga gustong mopauswag sa ilang kahanas niana nga pinulongan. Kaniadto ang Espanyol mao ang pinulongan sa komunikasyon sa mga taas nga klase sa katilingban, nga nabilin gikan sa panahon sa mga Espanyol. Dili na kana ingon niana karon.

Ang paghubad kasagaran adunay daghang problema. Sa leksyon bahin sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

"kaluwasan," ang pulong nga "deliver" (luwason) kanunay gigamit. Klaro nga ang igsoon nga naghubad ngadto sa Tagalog nagsalig sa iyang diksyonaryo alang niini nga pulong. Naggamit siya og pulong nga nagpasabot og pagdeliber og usa ka pakete o mensahe. Dili problema nako ang pagsusi sa hubad sa Tagalog, apan sa ubang mga pinulongan kinahanglan nga mosalig kami sa uban.

Ang hubad sa Ilocano gibuhat sa usa ka tawo nga adunay makaiikag nga estorya. Panahon sa World War II nag-alagad siya isip opisyal sa kalihokan sa mga gerilya batok sa mga Hapon. Nagsimba siya sa usa ka simbahang Methodist ug siya ang magtutudlo sa Bible class sa mga hamtong. Pipila ka Amerikanong G.I. ang misimba niini nga simbahan human sa Liberation. Usa kanila sa ulahi mibalik isip misyonaryo ug miduaw sa iyang kanhing mga higala niadtong simbahana, bisan tuod Baptist siya. Pinaagi sa iyang pagpamatuod naluwas ang pastor, human nga nahimong pastor sulod sa 12 ka tuig. Sa dihang gipangutana niya ang misyonaryo kon unsaon niya pagtabang sa mga miyembro sa iyang simbahan, gitambagan siya nga mosulat sa Bible School of the Air. Daghang ngalan ang gipadala ug ang Dios nagsugod og buluhaton sa grasya sa daghang kasingkasing. Naluwas ang asawa sa pastor, ug usab ang usa ka magtutudlo sa literatura sa high school. Ang duha ka high school nga iyang gitudloan mga pribadong eskwelahan ug ang kura paroko miyembro sa school board. Nasuko kaayo siya sa dihang nahibaloan niya nga kini nga magtutudlo nagrekomendar sa pagbasa sa Biblia isip labing maayo sa literatura sa Iningles. Moingon siya sa iyang mga estudyante, "Kon gusto mo og correspondence course nga makatabang ninyo sa pagsabot sa Biblia, makuha ninyo kini gikan sa Bible School of the Air, libre."

Usa ka Sabado sa gabii, ang kanhing lider sa mga gerilya, si Mr. Lamagna, nag-andam sa iyang leksyon sa Sunday school alang sa sunod buntag. Sa iyang kamot adunay sigarilyo samtang nag-abli siya sa usa ka reperensya sa leksyon. Nabasa niya, "Busa, mga minahal, sanglit aduna kitay mga saad nga ingon niini, hinloan ta ang atong kaugalingon gikan sa tanang hugaw sa unod ug sa espiritu, ug hingpiton ta ang pagkabalaan diha sa pagkahadlok sa Dios" (2 Cor. 7:1). Niadtong gutlo, sa unang higayon sa iyang kasinatian, ang Biblia nahimong buhi nga Libro. Ang Dios misulti kaniya; ang sigarilyo sa iyang kamot ug ang ilimnon sa iyang aparador mao ang "hugaw sa unod." Miatubang siya sa iyang klase pagkasunod buntag nga lahi na nga tawo. Miingon siya, "Adunay nahitabo kanako

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gabii. Ang Dios misulti kanako. Buhi ang Iyang Pulong."

Wala madugay human niya tun-i ang mga leksyon bahin sa bag-ong pagkatawo sa kurso sa Emmaus, miingon siya, "Mao kini ang nahitabo kanako! Natawo ako pag-usab ug wala ko mahibalo kon unsa kadto." Kanunay siyang gidapit sa pagwali sa mga komperensya sa Methodist ug sukad niadto ang iyang paborito nga topiko mao—nakatag-an na nimo—ang bag-ong pagkatawo. Mangutana ang mga tawo kon asa niya kini nakat-onan, ug irekomendar niya ang Bible School of the Air. Human sa ingon niana nga mga komperensya makadawat kami og lista sa usa ka gatos o kapin pa ka ngalan nga nangayo sa among kurso.

Misulat si Mr. Lamagna aron mangayo og tambag kay magsugod siya og Bible class matag Domingo sa hapon (dugang sa iyang regular nga mga klase). Makarekomendar ba kami og topiko o serye sa mga leksyon? Among gisugyot ang kurso nga "Lessons for Christian Living" o "Guide to Christian Growth." Sa nahaunang kurso adunay leksyon bahin sa bawtismo, ug si Mr. Lamagna nangutana kanamo kon unsaon niya pagtudlo niana sa iyang kahimtang. Mitubag kami nga ang leksyon nagpresentar sa among gituohan nga gitudlo sa Bag-ong Tugon. Iya nang responsibilidad ang pagdesisyon kon husto ba kini o dili. Wala madugay mitungha siya sa among balay. Sa dihang gipangutana nako kon nganong mianhi siya sa Manila, miingon siya nga gusto siyang bawtismohan pinaagi sa pagpaunlod. Busa nalipay kami sa pagbawtismo kaniya sa Manila Bay.

Mga kap-atan ang anaa sa iyang Bible class, busa sa dihang nahuman na nila ang kurso, nangutana siya kon andam ba kami nga moadto sa San Nicolas ug ihatag ang mga sertipiko sa usa ka daw graduation. Nagmaneho kami paingon didto sa Sabado sa hapon ug niwali ko sa serbisyo sa simbahan sa Domingo sa buntag. Nakaikag nako nga makakita sa study room sa pastor og usa ka set sa "Synopsis of the Bible" ni J.N. Darby. Niadtong hapona, sa usa ka espesyal nga serbisyo, gihatag namo ang mga sertipiko. Samtang mobiya na unta kami sa balay ni Mr. Lamagna aron mopauli, mikuha siya og tunga sa sako nga bugas ug gisulod sa among sakyanan. Misupak ko nga wala kami magpaabot og bisan unsa gikan kanila kondili nalipay kami nga moalagad nga libre. Gisuginlan niya kami nga niadtong miaging tuig nakadesisyon siya nga mohatag og ikanapulo sa iyang ani. Nakaani siya og 75 ka sako ug mihatag og pito ug tunga sa simbahan. Miingon siya, "Kahibalo ka, mas maayo man mowali ang pastor kon igo ang iyang makaon!" Sa sunod nga tuig, gikan sa mao ra nga basakan, nakaani siya og 175 ka sako ug human

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mohatag og 17 sa simbahan, aduna siyay tunga sa sako alang kanako. Siya ang naghubad sa "What the Bible Teaches" ngadto sa Ilocano.

Sa dihang gisugdan namo ang Bible School of the Air, wala pay mga tape recorder, busa ang matag programa gibuhat nga live sa mga studio sa FEBC. Sa sinugdanan si Anna adunay bahin sa pagbasa sa mga sulat o sa pagpangutana. Sa pag-abot ni Ken Engle, nga adunay kasinatian sa radyo sa WMBI, ang estasyon sa Moody, mitabang siya sa programa. Nagpuyo siya uban kanamo hangtod nga naminyo siya ug daw anak gayod namo siya. Katingala, daghang tawo ang nasayop sa paghunahuna nga siya among umagad! Paglabay sa usa ka tuig miabot ang among kaugalingong anak nga si Ken ug adunay bahin niini nga ministeryo.

> *Ang unang mga semana ni Ken sa Bible School of the Air anaa sa "Six Hours at the Mimeograph" (Ikaduhang Tomo) ug sa "The Bible School of the Air" (Sa Iyang Kalipay).*

Ang pagtubag sa mga pangutana sa mga estudyante pinaagi sa personal nga sulat usa ka importanteng bahin niini nga ministeryo. Daghan niini may kalabotan sa mga butang sa mga leksyon. Ang uban tingali tungod lang sa pagkamausisaon. Ang akong sekretarya usahay masuko gamay sa mga nangutana og ordinaryong mga pangutana sama sa "Asa man nakakuha si Cain sa iyang asawa?" Among gipaningkamotan nga ipasabot sa mga estudyante ang kaimportante sa pagbasa ug pagtuon sa Biblia aron sila na mismo ang makatubag sa ilang kaugalingong mga pangutana. Usa ka tawo ang nagpadala og mga lista sa mga pangutana ug sa akong hunahuna sulod sa pipila ka tuig natubag nako ang labing menos usa ka libo sa iyang mga pangutana. Usahay mipadayon ko sa pagpaningkamot nga ipasabot kaniya ang kaimportante sa kaluwasan. Wala ko mahibalo kon nakaila ba siya sa Ginoo.

Sulod sa mga katuigan ang programa sa radyo adunay lain-laing porma. Sulod sa usa ka panahon ang mensahe mismo mga pito ka minuto ug unya human sa usa ka himno adunay forum diin tulo o upat ka tawo molingkod libot sa mikropono ug maghisgot sa pipila ka butang sa leksyon. Unya nahimong posible ang pag-record sa programa daan. Mas sayon kini kaayo kay makapili kami sa oras sa pag-record. Sa unang mga adlaw kinahanglan kaming moadto sa estasyon sa radyo matag Lunes sa gabii. Niadtong mga panahona daghan kaayong kagubot sa mga rebelde libot sa Manila. Kanunay kaming makadungog og buto sa riple sa layo samtang nagmaneho kami paingon sa estasyon, 13 ka milya nga biyahe matag usa ka direksyon. Nagpasalamat kami sa pag-amping sa Ginoo. Sa higayon nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

makarecord kami sa adlaw, gitangtang namo ang forum ug gipataas ang mensahe. Niining paagiha nahimong posible ang pag-andam sa usa ka bulan nga programa sulod sa usa ka buntag. Sulod sa usa ka panahon aduna usab kamiy tulo ka 15-minutos nga programa matag semana sa Iningles nga naghisgot og lain-laing mga kurso gawas sa gigamit sa tunga-sa-oras nga mga programa. Sukad sa 1981, usa sa mga hanas nga Pilipinong misyonaryo ang nagbasa sa mga script nga akong giandam. Puliki kaayo siya sa ubang buluhaton ug wala siyay panahon sa pag-andam og mga script (bisan tuod kaya gayod niya kini), ug ako gikapoy na kaayo sa pagmaneho paingon sa estasyon.

Niining bag-ohay nga mga tuig, gamay ra ang direktang tubag gikan sa programa sa radyo sa Iningles. Apan, adunay maayong tubag gikan sa programa sa Tagalog nga gidala ni Rey Cervantes, laing lumad nga misyonaryo; apan siya usab nag-atubang sa problema sa pagpangita og panahon sa pag-andam sa mga programa, labi na kay gihuman niya ang iyang pagtuon sa usa ka Bible institute.

Wala madugay human namo sugdi ang Bible School of the Air namatikdan namo nga ang mga estudyante mangayo nga ipadala ang kurso sa ilang mga higala o mga klasmeyt. Busa aron mapasayon kini, nagpadala kami og mga porma diin makaenrol sila og unom pa ka tawo inig padala nila sa ilang mga papel sa eksamen. Usahay nagbutang usab kami og mga anunsyo sa lokal nga mga mantalaan. Nakadugang kaayo kini sa gidaghanon sa mga nag-enrol. Human ma-enrol ang mga higala sa usa ka estudyante, among ibalik ang lista ngadto kaniya uban ang sulat nga naghangyo nga dasigon niya ang iyang mga higala sa pagtubag. Wala madugay nakadawat na kami og hangtod 3000 ka ngalan matag semana. Nagkataon lang nga naabot namo ang among kinatas-ang 4000 kapin sa semana nga miduaw kanamo si Dr. ug Mrs. Harlow niadtong 1962. Niadtong Mayo 1967, nagpahigayon kami og publikong rally ug mihatag og Biblia sa lima ka estudyante gikan sa Manila nga na-enrol sa dihang naabot namo ang total nga usa ka milyon. Niadtong Marso 1976, ang total nga enrollment miabot og usa ug tunga ka milyon.

Mas daghan ang among na-enrol kaysa sa bisan unsang laing Emmaus center sa tibuok kalibotan, apan ang among porsyento sa nakahuman maoy hapit kinaubsan. Klaro nga daghan sa nakadawat sa unang duha ka leksyon wala na mopadayon. Ang among completion rate mga 10% lamang. Gipadalhan og mga follow-up nga sulat ang mga wala motubag, nga nakahatag og

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pipila ka resulta. Niadtong panahona among ipadala ang unang duha ka leksyon sa bisan kinsa nga ang ngalan ug adres gihatag kanamo. Niining bag-ohay nga mga tuig nagpadala kami og sulat nga nangutana kon gusto ba gayod nila ang kurso, uban ang pipila ka literatura sa Ebanghelyo. Bisan tuod kini nga paagi nakapaminus sa gidaghanon sa mga nag-enrol, nakapataas kini sa porsyento sa nakahuman. Laing hinungdan niini mao ang nagkataas nga gasto sa selyo. Sa pagsugod sa BSA, igo na ang duha ka sentimo nga selyo sa pagpadala og sulat (usa ka sentimo sa U.S.); karon kinahanglan na ang kap-atan ka sentimo! Bisan tuod lima ra ka sentimo sa U.S. kana sa kasamtangang palitan, dako kaayo ang nadugang niini sa among balayronon sa selyo.

Wala madugay klaro na nga ang kurso usa ka maayo kaayong paagi sa pag-ebanghelyo sa tanang bahin sa Pilipinas, gikan sa Batanes sa amihanan hangtod sa Tawi-tawi sa habagatan. Kapila na nga ang usa ka misyonaryo moadto sa usa ka lugar nga iyang gihunahuna nga wala pay nakapamatuod sa Ebanghelyo didto. Unya sa usa ka balay makakita siya og Certificate of Completion nga mapasigarbohon nga nakabutang sa frame sa bungbong. Tungod kay adunay mga wala mobalik sa unang mga eksamen, importante nga mahatagan sila og klarong pagpresentar sa Ebanghelyo. Sa sinugdanan, si R.A. Laidlaw sa New Zealand buotan nga nagpadala kanamo og suplay sa iyang maayo kaayong booklet nga "The Reason Why." Gigamit usab ang ubang mga booklet ug nakadawat kami og pipila ka hatag sa "Here's How" gikan sa Life Messengers sa Seattle. Adunay ubang mga booklet nga mas gusto namo kaysa niini, apan among nakita nga ang "Here's How" daw mas epektibo. Sa among pagsusi sa rason niini, ang among konklusyon mao nga tungod kay gisulat kini sa porma sa dayalogo, ang mga magbabasa nagbutang sa ilang kaugalingon sa papel sa usa sa nag-estorya. Nakatabang kini kanila sa pagsabot sa mensahe.

Isip resulta niini nga pagtuon, nagpagawas kami og booklet nga "What's the Answer?" Gipakita niini ang usa ka magtiayon sa lokal nga kahimtang nga nangutana niini nga pangutana. Pinaagi sa usa ka Kristohanong silingan nga adunay Biblia, nakat-onan nila ang tubag sa daghang pangutana nga kasagarang gipangutana dinhi. Gipasabot sa silingan ang dalan sa kaluwasan, ug ang estorya matapos sa magtiayon nga nagluhod ug midawat kang Kristo isip ilang Ginoo ug Manluluwas. Gihubad kini ngadto sa upat ka pinulongan diin among gipanghatag ang among kurso

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

dinhi. Husto ang among pagbati kay daghan ang misulat aron isugilon kon giunsa nila pagdawat kang Kristo, bisan ang pagluhod mismo sama sa gibuhat sa maong magtiayon.

Usa ka lalaki sa Kabisay-an misulat nga usa ka adlaw miduaw siya sa balay sa iyang mga paryente ug nakakita og booklet sa lamesa. Tungod sa pagkamausisaon gisugdan niya kini pagbasa, apan kay naulaw siya ug dili komportable, gibutang niya kini. Mao gihapon ang nahitabo sa sunod nga mga pagbisita apan sa ikatulong higayon nakadesisyon siya nga basahon ang tibuok booklet. Paghuman niya sa booklet, midawat usab siya kang Kristo isip iyang Manluluwas.

Usa ka misyonaryo gikan sa Far East Broadcasting Company nagsugilon bahin sa iyang pagbisita sa usa ka tribu sa mga Sea Gypsy sa layo nga mga isla sa habagatan, pipila lang ka milya sa amihanan sa Borneo. Natingala siya nga nakatagbo og usa ka Kristohanon niadtong bahina sa nasod, nga kasagaran Muslim. Sa dihang gipangutana niya kini nga tawo kon giunsa niya pagkahimong magtutuo, gisultihan siya nga pinaagi kini sa mga kurso gikan sa Bible School of the Air.

Sa usa sa among mga pagbisita sa Baguio, among giduaw ang usa ka bakol nga Intsik nga babaye sa ilang balay didto. Ang iyang amahan usa ka negosyante nga adunay dakong tindahan sa siyudad. Katingalahan ang iyang pagkaluwas pinaagi sa pagtuon sa kurso nga “What the Bible Teaches.” Bisan tuod bakol ug naglihok pinaagi sa wheelchair, nagsidlak ang iyang pagpamatuod alang sa Ginoo, bisan pa nga kadaghanan sa iyang pamilya dili uyon. Sa sunod namong pagbisita sa Baguio, nahibaloan namo nga nagpuyo siya niadto sa usa ka barrio taas sa kabukiran diin adunay negosyo ang iyang mga ginikanan. Nahibaloan namo nga adunay bus nga moadto didto sa buntag ug mobalik sa hapon. Mibiya kami sa Baguio mga alas otso ug miabot sa barrio mga alas onse, busa aduna kamiy mga duha ka oras sa pagbisita una ang biyahe pauli. Kadaghanan sa dalan wala sementoha, nagliko-liko ubay sa kabukiran ug baga kaayo ang abog. Pagsakay namo sa bus, kami ra ang puti, ang uban mga kayumanggi nga Pilipino. Pagkanaog namo, pareho na ang among kolor! Kadtong mga bus abli ang kilid ug walay panalipod sa abog! Sa prayer meeting niadtong gabhiona, gihisgotan nako ang Pulong sa Dios kang Adan, “Kay abog ikaw ug sa abog ikaw mobalik.” Dili kaayo kami

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ganahan nga mobalik sa abog niana nga paagi! Bisan pa niana, takos gihapon ang paghatag og pagdasig niadtong babaye. Sa ulahi gigiyahan siya sa Ginoo ngadto sa full-time nga Kristohanong pag-alagad bisan pa sa iyang kakulangan sa lawas.

Sa miaging mga kapitulo, akong gisugilon kon giunsa pagkatukod ang mga tigom sa Tarlac ug sa Bahay-pare, Pampanga isip resulta sa mga kontak sa Bible School of the Air. Matag karon ug unya makadungog kami og ubang mga grupo nga nahimong lokal nga mga simbahan pinaagi niini nga kontak. Sa usa ka lugar nga ginganlan og Nahapay sa probinsya sa Iloilo adunay gamay nga tigom nga natukod pinaagi sa pagkaluwas sa pipila pinaagi sa mga kurso. Nakabaton kami og panag-ambit niini nga grupo pinaagi sa mga pagbisita sa mga lumad nga mamumuo. Makapadayon pa kami sa pagsugilon bahin sa mga lalaki ug babaye nga karon nag-alagad sa Ginoo sa lain-laing katungdanan nga natabangan o naluwas pinaagi sa ilang pagtuon. Usa niini si Mr. Fred Magbanua, managing director sa Far East Broadcasting Company.

Sulod sa pipila ka tuig ang tunga-sa-oras nga programa sa Iningles gisibya sa pipila ka komersyal nga estasyon. Sa pipila niini, ang Back to the Bible Broadcast mopirma og kontrata alang sa airtime pito ka adlaw matag semana. Among kuhaon ang oras sa Domingo ug bayran sila alang niini. Sa dihang gideklarar ang martial law niadtong Septiyembre 1972, ang tanang estasyon sa radyo gimandoan nga mohunong una sa ilang kalihokan. Ang mga estasyon sa Far East Broadcasting Company maoy usa sa unang gitugotan nga mopadayon, kasagaran tungod kay dili sila politikal. Sa akong hunahuna usa ra ka semana nga sibya ang among nalaktawan tungod niana. Sa pipila ka komersyal nga estasyon, mas dugay ang ilang pagbalik sa pagsibya. Sa dihang mibalik sila, kadaghanan kanila nangayo og mas taas nga bayad kaysa kaniadto. Among gisusi pag-usab ang kahimtang, ug tungod kay gamay ra ang tubag gikan niini nga mga estasyon, nakadesisyon kami nga dili na kini takos sa dugang gasto.

Wala madugay human sa pagsugod sa operasyon klaro nga kinahanglan namo og tabang sa opisina. Si Miss Luz Lazaro gikan sa tigom sa San Juan mianhi aron motrabaho alang kanamo ug matinud-anon gihapon nga nag-alagad sa opisina human sa kapin sa traynta ka tuig. Daghan pang uban sulod sa mga katuigan ang nagtrabaho uban kanamo sa taas o mubo nga panahon. Ang managsoon nga si Misses

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Letty ug Nelly Licera nakahatag og bililhong tabang sulod sa daghang tuig. Sa dihang mibiya si Mr. ug Mrs. Glynn Dean paingon sa Estados Unidos, ang igsoon nga si Elino Aragon, nga nagtrabaho kang Glynn, mianhi sa Bible School of the Air isip office manager niadtong 1974. Ansiano siya sa tigom sa Binangonan ug nalambigit sa daghang ubang kalihokan sa buluhaton sa Ginoo, labi na sa buluhaton sa kampo. Busa ang tibuok operasyon sa opisina sa BSA anaa na karon sa kamot niining mga lumad. Usa ka komite sa tulo ka misyonaryo ug si Brother Aragon ang magtigom usahay aron hisgotan ang dagkong mga butang. Ang mga kawani adunay sweldo.

Kini nga bahin sa buluhaton sa Ginoo usa ka paghakbang sa pagtuo ug gidayeg gayod namo ang Ginoo tungod sa Iyang pagkamatinud-anon sa pagsangkap sa mga panginahanglan. Pipila sa mga Pilipinong igsoong lalaki ug babaye ang regular nga mohatag, apan kadaghanan sa pundo gikan sa gawas sa nasod. Pipila ka tuig na ang milabay, gibutang nako sa atubangan sa Ginoo ang mga panginahanglan niini nga buluhaton. Sa usa ka banabana, $500 ang gikinahanglan labi na alang sa pagpatik ug selyo. Paglingkod namo aron mamahaw human sa akong debosyon, miagi si Ken Engle. Tungod sa usa ka rason kinahanglan siyang mogawas og sayo niadtong buntag ug miagi siya sa post office aron kuhaon ang among mga sulat. Sa among kalipay (ug kahibulong, kinahanglan kong isugid) usa ka sulat ang adunay tseke nga $500. Dili kasagaran moabot ang pundo sa ingon ka katingalahan nga paagi, apan makapamatuod kami nga ang Dios wala gayod mapakyas kanamo.

> *Tan-awa ang "Five Hundred Dollars at Breakfast" sa Ikawalong Tomo.*

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 24

Buluhaton sa Kampo

"Salamat sa Dios, nga kanunay nagdala kanato sa kadaogan diha kang Kristo, ug pinaagi kanato nagpakaylap sa kahumot sa pag-ila kaniya bisan asa." (2 Cor. 2:14)

Sa pipila ka pulong ang Apostol nagpinta og nindot kaayong hulagway sa kadaogan. Si Kristo midaog batok sa tanan Niyang mga kaaway ug nagdala kanato nga Iyang mga tinubos sa Iyang prosesyon sa kadaogan. Ang mga prosesyon sa kadaogan sa mga Romano giubanan sa pagsunog og insenso. Sa parada sa kadaogan ni Kristo, ang insenso mao ang kahumot sa pag-ila Kaniya. Tungod sa labaw nga kadako sa pag-ila kang Kristo Jesus nga iyang Ginoo, andam si Pablo nga mawad-an sa bisan unsang ganansya nga ikatanyag niini nga kalibotan. Apan dili lang kita kinahanglan nga makaila Kaniya; kinahanglan usab nato Siyang ipaila. Ang kahumot niana nga pag-ila kinahanglang ikaylap bisan asa. Usa sa mga paagi sa pagkaylap niana nga pag-ila mao ang mga kampo.

Nahisgotan na sa usa ka miaging kapitulo ang Philippine Keswick Camp. Sa una niini nga kampo, nga gipahigayon sa Montalban gikan sa Disyembre 26, 1931 hangtod sa Enero 2, 1932, adunay 85 ka batan-on. Panahon kadto sa dagaya nga panalangin bisan pa sa kulang kaayo nga mga pasilidad. Niadtong mga panahona dili sayon alang sa mga estudyante ang pag-eskwela sa high school o kolehiyo sa mga probinsya. Ug usab, ang mga nagtuon sa Manila kasagaran dili makapauli alang sa Pasko. Busa ideya kadto sa usa ka misyonaryo nga magbaton og kampo alang sa mga estudyante niadtong panahona. Sa ikaupat nga kampo niadtong 1934, 136 ang mitambong. Sa wala pa ang kampo sa 1937, usa ka grabeng bagyo ang nakadaot sa kadaghanan sa bangil sa Montalban diin gipahigayon ang miaging mga kampo. Nakakitag bag-ong lugar sa kabungtoran ubos sa Antipolo.

Maayo na ang pag-andam alang sa ika-onse nga Philippine Keswick Camp sa kataposan sa 1941. Ang work party nga giplano sa Disyembre 8 gikansela sa dihang miabot ang balita sa pag-atake sa mga Hapon sa Pearl Harbor ug sa mga lugar sa Pilipinas. Daghan sa mga gamit sa kampo ang gitipigan sa among balay. Ang mga higdaanan sa kampo gitugyan ngadto sa Amerikanong komite sa Santo Tomas Internment Camp. Sa ulahi sa gubat, usa ka Kristohanong pamilyang Intsik ang nangayo sa paggamit sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga tolda. Mobakwit sila ngadto sa usa ka gamay nga isla sa amihanan sa Luzon. Tingali kadtong mga tolda ang nakakuha sa atensyon sa mga bomber sa U.S., nga tingali naghunahuna nga gigamit kini sa mga Hapon. Makasubo, pipila sa among mga higalang Intsik ang namatay ug naangol niadtong mga pag-atake. Siyempre walay posibilidad nga makapahigayon og mga kampo panahon sa pag-okupar sa mga Hapon. Ug wala usab kami sa kahimtang nga makapadayon sa ingon niana nga mga kalihokan sa among pagbalik sa Pilipinas niadtong 1949.

Sa ulahi, si Ray Kalback ug si Ken Brooks uban sa pipila pa nagsugod sa Highland Band Camp. Ang ilang unang kampo gipahigayon niadtong 1954 sa Tagaytay, ug panahon kadto sa panalangin alang sa mga batan-on nga nagtigom didto. Usa ka adlaw niini nga kampo, ang direktor nga si Ray Kalback nagkataon nga miagi sa likod sa kusina sakto sa panahon nga nakita niya ang usa ka carabao (kabaw) nga nagtilaw sa sabaw alang sa panihapon. Gidali-dali og abog ang carabao bisan tuod daw nagustohan niya ang sabaw. Gipabukal pag-ayo ang sabaw human niadto ug walay usa sa mga camper nga nakahibalo. Dili maayo kaayo ang mga pasilidad didto, busa sa sunod nga tuig ang kampo gipahigayon sa nataran sa Far Eastern Bible Institute and Seminary (FEBIAS). Igo ang luna alang sa mga camper, apan init ang mga building kay ang mga kampo gipahigayon panahon sa ting-init. Bisan pa niana igo ang interes ug panalangin aron ipadayon kini nga paningkamot.

Gikan sa 1956 hangtod 1961 nakaabang sila og mga pasilidad sa Nazarene Bible School nga nag-atubang sa Trinidad Valley duol sa Baguio. Kini nga lapad ug patag nga walog bantog sa mga umahan sa utanon ug prutas ug gitawag nga “the salad bowl.” Tungod kay anaa sa kabukiran, mas bugnaw ang klima; sa tinuod, ang pipila nga gikan sa ubos nga lugar mibati nga daw bugnaw ra kaayo sa kampo. Lain-laing kampo alang sa mga Pilipino ug sa mga Intsik ang gipahigayon sulod sa unom ka semana. Daghan ang mipamatuod sa malungtarong mga panalangin nga ilang nadawat niadtong mga kampo ug ang pipila nga mitambong karon anaa na sa full-time nga pag-alagad sa Ginoo.

Usa niini ang atong igsoon nga si Elino Aragon, ansiano sa tigom sa Binangonan ug office manager usab sa Bible School of the Air. Misulat siya, “Nagdako ako nga nagtambong sa Sunday School busa saulo na nako ang dalan sa kaluwasan. Bisan tuod dili na nako mahinumdoman ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

panahon nga miduol ako sa Ginoo ug midawat Kaniya isip akong Ginoo ug Manluluwas, giisip nako ang akong kaugalingon nga naluwas. Apan, sa dihang mitambong ra ako sa kampo nahibaloan nako nga aduna diay koy mga pagduhaduha bahin sa akong kaluwasan. Sayo pa ako sa pagkatin-edyer niadto ug interesado kaayo sa mga kalihokan sa kampo. Usa sa akong paborito nga panahon mao ang Gospel Hour diin among gitun-an ang Unang Sulat ni Juan. Pag-abot namo sa 1 John 4:20, naglibog ako. Ang bersikulo nag-ingon nga kon ang usa ka tawo moingon nga nahigugma siya sa Dios apan nagdumot sa iyang igsoon, bakakon siya. Niadtong panahona kanunay kong supak ug makig-away sa akong manong. Miadto ako sa mamumulong human niadto ug nangutana kaniya bahin sa akong kahimtang. Posible ba nga naluwas ako apan nagdumot sa akong igsoon? Gitambagan niya ako, ug gipahinungod nako pag-usab ang akong kinabuhi sa Ginoo. Pagpauli nako gisulayan nako nga mabag-o ang akong kinaiya sa akong igsoon. Human sa pipila ka tuig, nasabtan nako nga ang bersikulo wala magpasabot sa mga igsoon sa unod kondili sa mga isigka-Kristohanon. Bisan pa niana, kana nga bersikulo nahimong turning point sa akong Kristohanong kinabuhi."

Niadtong 1962, si Milton Haack nag-andam og kampo sa Valdez, daplin sa suba duol sa Floridablanca. Kini kasagaran alang sa mga magtutuo niadtong bahina sa Pampanga. Ang pipila niini nga mga tawo dili makaya ang gasto sa pagbiyahe paingon sa Baguio. Kanunay nga tumong sa komite sa kampo nga ipaubos kutob sa mahimo ang gasto aron makatambong ang kabus nga mga estudyante. Sa sunod nga mga tuig ang mga kampo gipahigayon sa Cabcaben ug sa campgrounds sa New Tribes sa Dinalupihan. Kining duha ka lugar anaa sa Bataan diin ang mga sundalong Pilipino ug Amerikano milahutay batok sa mas kusgang pwersa sa mga Hapon niadtong 1942. Niadtong 1974, ang kataposang tuig sa wala pa namo gamita ang among kaugalingong kampo, adunay 69 ka camper gikan sa 15 ka simbahan sa Christian Training Camp sa Dinalupihan uban sa 26 ka staff. Si Elino Aragon ang direktor niadtong kampoha. Ang mga batan-on mipauli nga adunay palas-anon sa pagtabang sa buluhaton sa ilang lain-laing mga tigom. Niadto usab nga tuig 48 ang mitambong sa Pampanga Youth Camp sa Floridablanca ug napulo niini ang misugid sa pagtuo sa atong Ginoong Jesu-Kristo. Si Stimson Alviar ang direktor niadtong kampoha. Sa tanan niini nga mga kampo, ang mga magtutuo nalig-on sa ilang pagtuo ug daghan sa wala pa maluwas ang nakaila kang Kristo isip ilang Ginoo ug Manluluwas.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa tanan niini nga mga lugar adunay mga problema kay ang mga kampo kinahanglang i-iskedyul sa mga panahon nga kombenyente sa mga tag-iya sa kampo. Mas maayo unta kon aduna kitay kaugalingong kampo, apan asa man mi makakuha og kwarta aron makapalit og angay nga yuta? Sulod sa usa ka panahon gisusi sa komite ang lain-laing posibilidad ug ang pipila ka lugar nga mapalit. Daw walay klarong giya gikan sa Ginoo bahin sa bisan usa niini. Kon anaa lamang sila sa kabubut-on sa Ginoo, makapaabot sila nga Siya ang mosangkap sa mga panginahanglan.

Niadtong 1974 usa sa mga lumad nga mamumuo nakahibalo bahin sa usa ka yuta duol sa Malolos, ang kapital sa Bulacan. Pinaagi sa usa ka higala nga real estate agent nahibaloan niya nga adunay duha ka ektarya (kapin gamay sa lima ka acre) nga basakan apan aduna usab pipila ka kahoy nga namunga, kasagaran mangga. Barato kaayo ang presyo sa yuta itandi sa kasagarang presyo niadtong lugara. Kinahanglan nga mopalit og gamay nga bahin sa yuta alang sa agianan, apan gawas niana sayon ra kini adtoan. Tungod kay duol kini sa dakong dalan paingon sa amihanan gikan sa Manila, maabot kini gikan sa Manila sulod sa usa ka oras pinaagi sa sakyanan. Labaw pa, anaa kini halos sa tunga sa kadaghanan sa mga tigom sa Luzon.

Human sa daghang pag-ampo ug paghunahuna, uban sa pagkuwenta sa magamit nga pundo, nadesisyonan nga ipadayon ang negosasyon. Ang mga tag-iya dili mga magtutuo apan sayon ra sila nga kaestorya ug nakasabot sa angay nga mga kondisyon. Ang kwarta alang sa down payment anaa na o naabot pinaagi sa mga gasa sa katawhan sa Ginoo ug sa mga tigom dinhi. Ang Workers Together sa U.S. nakapukaw og interes taliwala sa katawhan sa Ginoo sa Estados Unidos ug Canada. Kini ug ubang mga agianan maoy gigamit sa Ginoo sa pagsangkap sa mga panginahanglan aron mabayran ang tanang bayronon sa saktong panahon. Usa kini ka pagpakita sa katawhan sa Ginoo sa Pilipinas kon giunsa sa Ginoo pagsangkap sa mga panginahanglan sa Iyang buluhaton. Tungod kay bahin lang sa yuta ang gikinahanglan karon alang sa kampo, ang tumong mao nga makakuha og igo gikan sa ani sa humay ug prutas aron mabayran ang gasto sa pagpadagan sa yuta mismo.

Sulod sa unang duha ka tuig (1975-1976) sa among kaugalingong yuta, ang mga tolda

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gihulam alang sa mga dormitoryo. Bisan tuod nakaserbisyo kini sa dihadiha nga panginahanglan, init kaayo kini. Busa sa sunod nga tuig, nahimong posible ang pagtukod og duha ka temporaryong dormitoryo. Kini gihimo kasagaran sa atop ug bungbong nga pawod ug gibanabana nga molungtad kini og mga lima o unom ka tuig. Gihunahuna nga niadtong panahona posible na ang pagtukod og permanenteng mga dorm. Duha ka gagmayng balay ang gitukod alang sa caretaker ug sa mag-uuma ug sa ilang mga pamilya. Ang pagsulay sa pag-alima og manok ug koneho makasubo nga wala molampos tungod sa sakit ug pagpangawat sa gabii. Usa sa unang mga proyekto mao ang kan-anan ug kusina. Dako kaayong kaayohan sa dihang nahuman kini ug gi-screen sa palibot. Apan, niining pagsulat (1982) huot kaayo kini nga mga pasilidad kon kapin sa usa ka gatos ang naka-enrol sa kampo; busa adunay mga plano nga padakoon kini. Ang kan-anan kasagaran magsilbi usab nga tigomanan, bisan tuod kon maayo ang panahon ang mga klase gipahigayon ilalom sa landong sa mga kahoy. Ug karon, pipila ka kwarto sa dormitoryo nga hollow block ang natukod uban ang double bunk bed nga nakapirmi na. Sa sunod nga pipila ka tuig naglaum sila nga makadugang pa niini ug makatukod usab og kapilya, ug tingali usa ka adlaw bisan swimming pool. Aduna nay kuryente, nga nakapahimo nga posible ang pagbaton og bomba aron mosaka ang tubig gikan sa atabay ngadto sa tangke sa tubig. Gidayeg gayod namo ang Ginoo tungod sa Iyang pagsangkap niining tanang pasilidad.

Natural lang nga mutungha ang pangutana kon igo ba ang paggamit sa kampo aron mapakamatarong ang paggasto sa kwarta alang sa yuta ug mga building. Klaro nga dili kita makapaabot nga ang balos niini nga puhunan mahimong materyal nga mga butang. Adunay duha ka paagi sa pagtan-aw niini. Una, ang tinuod nga paggamit sa yuta, ug ikaduha, ang mga resulta sa kinabuhi sa mga lalaki ug babaye ug mga bata.

Niining tropikal nga klima ang mga kampo dili kinahanglang andamon alang sa tingtugnaw; dili kaayo mausab ang temperatura sa tibuok tuig. Panahon sa kinagrabehan sa ting-ulan (Agosto hangtod Oktubre) kasagaran basa kaayo ang yuta. Ang regular nga panahon sa kampo mao ang ting-init (nga bakasyon usab sa eskwelahan) sa Abril ug Mayo. Sulod sa pipila ka tuig ang duha ka semana nga Christian Training Camp nahimong mapuslanon kaayo nga panahon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kasagaran mga batan-on, apan aduna usab pipila ka mas tigulang, ang mitambong niini nga kampo. Gipadagan kini sama sa usa ka "short-term" nga Bible school nga adunay kurikulum nga gibahin sulod sa upat ka tuig. Ang mga Bible study naghisgot sa pipila ka libro sa Biblia ug sa pipila ka pagtuon sa doktrina. Aduna usab mga klase bahin sa praktikal nga mga bahin sa Kristohanong pag-alagad. Ang tumong mao ang pagtudlo sa mga magtutuo sa mga kamatuoran sa Biblia, uban ang mga paagi sa pag-alagad, aron magamit kini nga kahibalo sa ilang kaugalingong mga tigom. Uban niini ang tinguha nga madato ang ilang espirituhanong kinabuhi ug malig-on sila sa pagtuo aron adunay espirituhanong kadasig sa pag-alagad sa Ginoo.

Ang mga kampo alang sa mga batan-on gipahigayon usab matag tuig alang sa edad sa high school ug alang usab sa mas magulang. Niini nga mga kampo adunay sagol nga mga magtutuo ug dili magtutuo, busa mas daghan ang pag-ebanghelyo. Matag tuig adunay mga report sa pipila nga naluwas ug nadala sa personal nga relasyon sa atong Ginoong Jesu-Kristo. Kutob sa mahimo kini sila gi-follow up aron malambigit sila sa mga kalihokan sa mga batan-on sa lokal nga mga simbahan.

Mga 1969, si Miss Tessie Castro, kansang pagkakabig nagsugod sa buluhaton sa lugar sa Bahay-pare, adunay panan-awon alang sa kampo sa mga bata. Panahon sa bakasyon sa Pasko gidapit ang mga bata gikan niadtong lugara. Ang amahan ni Tessie, sa miaging mga tuig, adunay negosyo sa itlog ug nagtipig sa mga manok nga nangitlog sa mga balay-balay sa iyang yuta. Human nga gihunong na ang negosyo, gilimpyohan nila ang mga balay sa manok ug gigamit kini nga temporaryong dormitoryo alang sa kampo sa mga bata. Layo kaayo sa maayo ang mga pasilidad, ug gamay ra ang kapasidad; apan usa kadto ka higayon nga madala ang pipila ka bata ilalom sa impluwensya sa Ebanghelyo. Niining bag-ohay nga mga tuig ang kampo sa mga bata gibalhin na sa bag-ong kampo ug mas lapad na ang naabot ug mas maayo ang mga pasilidad.

Kaniadto kinahanglan kaming moabang og pasilidad sa kampo apan karon makapaabang na kami sa kampo ngadto sa giaprobahan nga mga ebanghelikal nga organisasyon sa mga panahon nga kombenyente sa among kaugalingong grupo. Nakadala kini og gamay nga kita aron makatabang sa pagmentinar ug sa pagpaayo. Sulod sa tuig ang kampo kanunay gigamit alang sa mga komperensya sa usa ka gabii o sa semana nga katapusan. Matag

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

tuig usa ka komperensya sa mga lalaki ang gipahigayon panahon sa usa ka holiday. Ang mga lalaki gikan sa lain-laing mga tigom magtigom alang sa panahon sa panag-ambit ug pagtudlo sa Pulong sa Dios. Ang mga topiko nga gipili kasagaran praktikal aron makatabang sa kinabuhi sa lokal nga simbahan, sama sa Ang Pagpili ug Katungdanan sa mga Ansiano; Disiplina sa Lokal nga Simbahan; o ang Panihapon sa Ginoo, unsay kahulogan niini ug unsaon kini pagsaulog.

Niining bag-ohay nga mga tuig adunay mga komperensya sa mga babaye. Ang mga bana gitambagan nga sila na ang moatiman sa balay sulod sa duha ka adlaw aron ang ilang mga asawa gawasnon nga makaapil niini nga mga komperensya. Dili lang kini maayong panahon sa panag-ambit samtang nagtigom sila gikan sa lain-laing lugar kondili panahon usab sa pagkat-on. Dinhi usab ang pagtudlo praktikal bahin sa dapit sa mga igsoong babaye sa lokal nga simbahan ug sa balay. Ang ubang mga grupo sama sa Boy's Brigade, Pioneer Girls, ug mga fellowship sa mga batan-on naggamit sa kampo alang sa pipila ka espesyal nga panagtigom. Human sa pipila ka tuig nga wala, niadtong 1982, usa ka ngalan ang gipili gikan sa daghang sugyot. Nailhan na kini karon nga "Emmaus Bible Camp." Pag-ampo sa tanan nga nalambigit nga kini nga kampo mahimong sama gayod sa dalan sa Emmaus, usa ka lugar diin ang mga tawo makakat-on sa paglakaw uban kang Kristo ug sa pagpaminaw sa Iyang pagtudlo.

Sukad nga nakuha ang yuta sa kampo, ang mga igsoon adunay panan-awon nga gamiton usab kini alang sa usa ka Bible school. Daghang maayong Bible school ug seminaryo sa Pilipinas. Apan, denominasyonal man o dili, wala sila sa kahimtang nga motudlo sa kamatuoran sa Bag-ong Tugon sumala sa among pagsabot niini. Labaw pa, sa among kasinatian ang pipila sa among mga batan-on nga nagtungha sa ingon niana nga mga eskwelahan nadani sa ubang mga grupo. Kon tanyagan sila sa pagpili tali sa regular nga sweldo o sa pagsalig sa Ginoo alang sa ilang panginahanglan, usahay ang una ang daw mas makadani. Ang unang Bible school gipahigayon gikan sa Enero hangtod Marso 1982, uban sa 15 ka estudyante. Ang pipila niini mga gipadala nga mamumuo nga mibati nga kinahanglan nilang madugangan ang ilang kahibalo sa Pulong. Ang uban gikan sa lain-laing mga tigom, ug ang kinamagulangan kanila usa ka retiradong sundalo gikan sa Baguio. Tungod kay ang sukaranan sa edukasyon sa Pilipinas Iningles, daghang Bible school ang naggamit niana nga pinulongan. Usa sa mga rason niini mao

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga ang ilang mga estudyante gikan sa lain-laing lugar sa pinulongan. Usa ka problema nga resulta niini mao nga kasagaran maglisod ang mga estudyante sa pagpahayag sa mga konsepto sa teolohiya sa ilang kaugalingong pinulongan. Adunay mga higayon nga ang mga magwawali mosulti og usa ka butang sa Iningles ug moatubang kanako, "Unsaon man na pag-ingon sa Tagalog?" Busa sa among gamay nga eskwelahan ang pagtudlo sa Tagalog. Sa ulahi, gilauman nga mapalambo ang eskwelahan ngadto sa tibuok-termino nga eskwelahan, gamit ang mga pasilidad sa kampo kon dili kini regular nga panahon sa kampo.

Apan kining tanang kalihokan walay pulos gawas kon adunay espirituhanong resulta sa kinabuhi sa mga lalaki ug babaye. Sa tinuod adunay ingon niana nga mga resulta nga gidayeg namo ang Ginoo. Sa isyu sa KAMANGGAGAWA sa Mayo-Hunyo 1973, makita nato ang mga pagpamatuod sama niini. Gikan sa usa ka batan-ong babaye sa San Juan: "Kini nga kampo dako kaayong panalangin kanako. Pag-anhi nako, mianhi ako nga gigutom ang kasingkasing alang sa tinuod nga Kristohanong panag-ambit. Aduna koy pipila ka pangutana nga nakasamok kanako. Ang akong mga pangutana natubag dinhi ug nakuha nako ang akong gusto—panag-ambit uban sa mga Kristohanon nga sama nako og edad. Nakatagbaw kini kay giambit kini diha sa Ngalan ni Jesus."

Ania ang hubad sa usa ka pagpamatuod sa Tagalog sa usa ka batan-ong lalaki gikan sa Sumapa nga mao ang labing duol nga tigom sa kampo: "Dinhi nakaplagan nako ang tinuod nga kasiguroan sa akong kaluwasan. Gitugyan nako ang akong kinabuhi Kaniya ug nahibalo ko nga kon magmatinud-anon ako, aduna koy kadaogan sa akong pagtuo sa tanang panahon."

Usa ka batan-ong babaye gikan sa Caloocan City mihatag niini nga pagpamatuod: "Gikan ako sa pamilyang Romano Katoliko, busa wala koy nahibaloan bahin sa kaluwasan. Pinaagi sa personal nga pagpamatuod sa akong counselor ug sa mga mensahe nga gihatag, nakaila ako kang Jesu-Kristo ug gitugyan ang akong kinabuhi Kaniya nga karon akong Ginoo. Malipayon kaayo ko! Salamat sa Dios tungod sa mga kampo nga sama niini."

Walay duhaduha nga ang ministeryo sa kampo nahimo ug magpadayon nga bililhong tampo sa pagpauswag sa buluhaton sa Ginoo ug sa pagpalig-on sa katawhan sa Dios sa ilang labing balaan nga pagtuo. Kini, siyempre, mosangpot sa espirituhanong pagtubo ug sa paglambo sa lokal nga mga simbahan.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 25

Panag-ambit diha sa Ebanghelyo

"Matinud-anon ang Dios, nga nagtawag kaninyo ngadto sa panag-ambit uban sa iyang Anak nga si Jesu-Kristo nga atong Ginoo." (1 Cor. 1:9)

Kadtong bantogang magsusulat ug mamumulong sa debosyonal sa miaging henerasyon, si Dr. F. B. Meyer, misulat kaniadto, "Samtang andam ako nga ihalad ang akong kusog sa mga kauban nako tungod sa akong pagtuo, dili ako mosugot nga mahimong denominasyonal lamang ug labing ako nga gipasigarbo ang pagkahimong igsoon sa tanan nga matinud-anon nga nahigugma sa Ginoong Jesu-Kristo." Ang ingon niana nga mga pagbati tingali mas makadani sa mga anaa sa misyon nga natad diin tungod sa kahimtang direkta kitang makahilabot sa mga anaa sa ubang Kristohanong grupo. Bisan tuod dili kami andam nga biyaan ang mga kamatuoran nga among nakita nga gitudlo sa Kasulatan, makig-ambit kami sa mga anak sa Dios nga dili kanunay modawat sa pipila niadtong mga kamatuoran. Ang kamatuoran sa pagbulag mahimong malabwan kon kini mosangpot nato sa pagdumili sa bisan unsang panag-ambit sa mga anak sa Dios. Ang ingon niana nga panag-ambit wala magpasabot nga kinahanglan nga uyon kita sa tanan nilang paagi sa pag-alagad o sa ilang paghubad sa Kasulatan. Sila mga sulugoon sa Ginoo ug Kaniya sila manubag, dili kanato. Nahibalo ang Apostol Pablo nga ang uban nagwali sa Ebanghelyo nga sayop ang motibo, apan nalipay gihapon siya nga ang Ebanghelyo giwali (Phil. 1:15-18).

Diha sa espiritu sa nahisgotan, giisip nga pribilehiyo ang pag-alagad sa pipila ka paagi uban sa daghang ubang mga organisasyon sulod sa mga katuigan. Sa taas o mubo nga panahon nakabaton ako og pribilehiyo sa pag-alagad sa mga konseho o advisory board sa mga grupo sama sa Christian Literature Crusade, Open Air Campaigners, ug Back to the Bible Broadcast. Sulod sa mga 15 ka tuig pribilehiyo nako ang pagkalambigit sa kataposang organisasyon, una isip miyembro sa Philippine Advisory Council, unya sa dihang na-incorporate ang Philippine Bible Broadcasters nakigtigom ako kanila, una isip miyembro ug unya isip consultant hangtod nga miluwat ako niadtong Disyembre 1979. Niadtong panahona, sa edad nga 81, kinahanglan na nakong pakunhuran ang pipila sa akong mga kalihokan. Ang among anak nga si Kenneth miyembro na karon niana nga board.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Usa ka kalihokan nga wala pa nako biyai mao ang advisory board sa Overseas Christian Servicemen's Centers. Sa usa ka miaging kapitulo nahisgotan ang mga sundalo nga mianhi sa among balay sa mga tuig sa wala pa mobuto ang gubat sa Pasipiko. Nakakontak kami sa pipila niini nga mga lalaki nga naluwas sa gubat, lakip na ang mga kampo sa mga bihag sa gubat, sa pipila ka kaso sa Pilipinas ug sa Japan.

Usa niini si Jessie Miller, ug gisulat niya ang iyang estorya sa usa ka tract, "Nine must die" (Siyam ang Kinahanglang Mamatay). Human sa Death March gikan sa Bataan, anaa siya sa kampo sa Tarlac diin gibahin sila sa mga grupo nga tag-napulo. "Kon usa ang makaikyas, ang siyam pusilon," matod sa mga Hapon. Usa sa grupo ni Jessie ang nakaikyas ug ang siyam nakit-an ang ilang kaugalingon nga nakalinya atubangan sa firing squad. Uban sa tanang kalisod sa kagutom, kakulang sa sustansya ug sakit, gusto na lang ni Jessie nga tapuson na nila kini. Unya matapos na ang iyang pag-antos—sa balay uban sa Ginoo. Niadtong gutlo misulti ang Ginoo, "Jessie, andam ka ba nga mobalik dinhi isip misyonaryo?" Daw imposible kadto apan mitubag si Jesse, "Oo, Ginoo, andam ko." Miingon siya nga niadtong gutlo nahibalo siya nga dili siya mapusil sa mga Hapon! Tungod sa usa ka wala mahibaloang rason (wala mahibaloi sa tanan gawas kang Jessie) gimartsa nila pabalik ang mga lalaki sa barracks ug miingon, "Ugma." Kadtong ugma wala gayod moabot!

Human sa mga tuig sa prisohan ug sa bug-at nga trabaho sa Japan, miabot na gayod ang J-Day. Pagpauli, si Jessie miadto sa Biola ug sa ulahi mibalik sa Pilipinas isip misyonaryo. Human sa pipila ka bulan milarga siya paingon sa Japan aron kuhaon isip iyang pangasaw-onon ang usa ka taas ug blonde nga gwapa, si Netty, nga misyonaryo didto. Wala madugay human sa ilang pagbalik sa Manila, adunay panawagan alang sa usa ka auxiliary chaplain nga magpahigayon og mga serbisyo alang sa usa ka grupo sa U.S. Air Force sa Manila Port Area. Nahimo kining pultahan sa buluhaton taliwala sa mga sundalo, nga dagaya nga gipanalanginan sa Ginoo pinaagi sa pagkaluwas sa daghang lalaki.

Nahimo kaming suod nga kauban sa mga Miller niini nga bag-ong buluhaton ug mitabang sa pagpangita og mga lugar alang sa servicemen's center ug usab sa mga komperensya nga gipahigayon alang sa mga sundalo. Kini nga buluhaton sa sinugdanan ilalom sa Far Eastern Gospel Crusade diin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nag-alagad niadto ang mga Miller. Apan, tungod kay kini nga klase sa paningkamot dili bahin sa giplano nga buluhaton niini nga misyon, nagkasabot sila nga kini kinahanglan nga lahi nga buluhaton. Samtang naka-furlough kami niadtong 1953-54, gidapit ako nga moadto sa Chicago alang sa usa ka komperensya uban sa mga Miller ug sa pipila sa mga sundalo nga naluwas. Tungod sa kaayo sa OMF gitugotan kami nga magtigom sa ilang balay didto sulod sa pipila ka adlaw. Kini nga panahon gigamit sa paghubit sa mga tumong ug sa paghimo og konstitusyon alang sa Overseas Christian Servicemen's Centers, Inc.

Sulod sa mga katuigan kini nga buluhaton dako kaayong gipanalanginan sa Dios. Ang pipila sa mga lalaki nga unang naluwas pinaagi niini nga buluhaton adunay dakong bahin sa pagtubo niini. Si Dick Patty, nga kaniadto anaa sa usa ka center sa Oxnard, California, mianhi aron moabli og center sa Olongapo ug sa ulahi motukod og center duol sa ganghaan sa Subic Naval Base. Sa ulahi, usa ka balay ang giablihan duol sa Clark Air Force Base. Daghan ang mga lalaki nga nausab ang kinabuhi pinaagi sa pagkaila kang Kristo niini nga mga center. Usa ka lalaki usa ka tipikal nga karaang sundalo kansang nawong nagpakita sa epekto sa iyang bisyosong kinabuhi. Ang iyang pag-inom, daotang mga batasan, ug bastos nga pinulongan nausab tanan sa dihang misalig siya kang Kristo. Ang iyang asawa dili magtutuo, ug sa dihang mipauli siya ngadto kaniya sa U.S., gibiyaan siya niini. "Maayo ra kaayo" siya alang kaniya!

Gisirado ang Manila Center apan laing center ang giablihan sa Cavite duol sa Sangley Naval Base. Sa dihang kadtong pasilidad gitugyan sa Gobyerno sa Pilipinas, gisirado usab kadtong center. Apan sulod sa mga tuig nga abli kini, daghan ang napanalanginan. Usa ka lalaki didto nag-angkon nga magtutuo siya gikan sa usa ka tigom sa Eastern U.S. Nagtambong siya sa Sunday school, ug mitambong sa summer camp diin misugid siya sa iyang pagtuo kang Kristo. Sa ulahi gibawtismohan siya ug gidawat sa panag-ambit sa wala pa siya moadto sa gawas sa nasod. Usa ka gabii sa Cavite, nagsakit siya. Samtang naghigda sa iyang higdaanan nahinumdoman niya ang bersikulo, "Ang natawo sa unod, unod; ug ang natawo sa Espiritu, espiritu." Nasabtan niya nga bisan tuod Kristohanon ang iyang pagpadako, misugid sa pagtuo, gibawtismohan ug gidawat sa panag-ambit sa simbahan, sa tinuod wala gayod siya matawo pag-usab. Gihusay niya kana

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nga butang niadtong gabhiona, ug klaro kaayo ang kausaban sa iyang kinabuhi human niadto.

Ang buluhaton taliwala sa mga sundalo sa gawas sa nasod usa ka buluhaton nga pabag-o-bag-o sa duha ka paagi. Una, ang mga personnel sa militar adunay limitadong termino sa pag-alagad sa gawas sa nasod, kasagaran mga duha ka tuig. Ang mga center nga nag-alagad sa Navy mas mobati niini kay ang mga barko moabot ug molarga. Sa ingon niana ka lihok, dili posible ang pagtukod og buluhaton uban sa mao ra nga mga tawo. Ikaduha, ang mga kausaban sa politika ug ang gubat mausab sa lihok sa militar. Panahon sa Vietnam War, ang OCSC nag-abli og mga center sa Vietnam, Thailand, ug Taiwan; apan kining tanan gisirado sa panahon sa pagpahawa sa militar gikan niini nga mga lugar. Adunay mga center nga gipadayon sa Japan ug Korea nga nagtumong sa paghatag og "a home away from home" (balay nga layo sa balay) alang sa mga sundalong lalaki ug babaye. Sa unang mga tuig niini nga buluhaton kasagaran mga lalaki ang naabot apan karon adunay daghang babaye.

Uban sa dakong kaguol gisirado ang Hospitality House sa Clark sa ulahing bahin sa 1981, wala madugay human nila saulogon ang 20 ka tuig niadtong lugara. Ang giabangan nga mga pasilidad gibaligya sa tag-iya ug ang mga paningkamot sa pagpangita og laing angay nga lugar wala molampos. Laing hinungdan mao nga ang pipila ka grupo nga nakasentro sa simbahan libot niadtong Air Force base nag-alagad na sa mga Kristohanong sundalo. Sa unang mga adlaw niini nga buluhaton ang nag-unang tumong anaa sa Far East, apan karon anaa na sa mga nasod sa Europe ug sa pipila ka bahin usab sa Estados Unidos. Giisip namo nga kalipay ug pribilehiyo nga nakabaton kami og kalambigitan niini nga paningkamot nga gigamit sa Dios sa pagkaluwas sa daghang lalaki ug babaye.

Human sa World War II daghang batan-ong misyonaryo ang mianhi sa Pilipinas. Daghan sa mga misyonaryo sa wala pa ang gubat ang wala na mobalik. Kining bag-ong mga misyonaryo nga adunay gagmayng pamilya wala madugay nabalaka bahin sa edukasyon sa ilang mga anak. Pipila ang misulay sa pagpaeskwela sa ilang mga anak sa publikong mga eskwelahan sa Pilipinas apan adunay mga problema niini. Adunay mga problema sa kultura ug pinulongan, bisan tuod ang Iningles maoy sukaranan sa edukasyon. Labaw pa, ang lokal nga kurikulum nakapalisod sa MK (missionary kid, anak sa misyonaryo) nga mohaom sa mga eskwelahan sa ilang nasod

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

panahon sa furlough.

Ang uban misulay sa pagtudlo sa ilang mga anak sa balay sa tabang sa mga correspondence course. Sulod sa pipila ka tuig among gigamit ang Calvert system nga maayo man, apan nagkinahanglan kini og daghang panahon sa ginikanan, ug walay kooperasyon o kompetisyon uban sa ubang mga bata. Ang pipila sa mga misyon adunay mga magtutudlo alang sa mga bata sa ilang kaugalingong misyon, apan lisod alang sa usa ka magtutudlo ang pagdumala ug pagtudlo sa mga bata sa daghang grado ug daghan ang malaktawan sa mga bata bahin sa sports, musika, ug ubang mga extra-curricular nga kalihokan.

Daghang tuig na ang milabay ang pipila ka misyonaryo, labi na taliwala sa mga British, mopauli sa ilang mga anak aron mag-eskwela sa pribadong mga boarding school. Kini nakasiguro nga makabaton ang mga bata og maayong edukasyon sa ilang kaugalingong kultura, apan nawad-an sila sa importanteng kinabuhi sa balay uban sa ilang mga ginikanan. Busa kasagaran dili maayo kini nga kahikayan kay ang mga bata nawad-an og kontak sa ilang mga ginikanan. Usa ka anak sa mga misyonaryo nga giedukar niini nga paagi sa ulahing mga tuig nangutana kanamo kon unsay among gibuhat bahin niini nga problema. Gitambagan niya kami nga bisan unsaon gayod paningkamoti nga mapabilin ang among mga anak uban kanamo. Kay nahibalo ako sa kawalay kalig-on sa iyang kaugalingong espirituhanong kinabuhi, gibati nako nga misulti siya gikan sa iyang kaugalingong kasinatian.

Niadtong 1955, daghang misyonaryo ang nagtigom aron hisgotan kining importanteng kabalaka bahin sa ilang mga anak (o, sa among kaso, sa among mga apo). Walay duhaduha nga gikinahanglan ang ingon niana nga eskwelahan, apan ang dagkong mga pangutana mao: Kinsa ang modumala niini, asa gikan ang pundo, ug asa kini ibutang. Bahin sa kataposang punto, namatikdan nga ang ingon niana nga mga eskwelahan sa tropikal nga mga nasod kasagaran anaa sa mga lugar sa kabukiran diin mas bugnaw ug mas himsog ang klima. Busa ang uban misugyot nga ang eskwelahan ibutang sa Baguio, ang lugar sa kabukiran, 150 ka milya sa amihanan sa Manila. Namatikdan nga ang Brent School anaa na didto, usa ka pribadong eskwelahan sa Episcopalian. Ang kataposang desisyon mao ang pagbutang niini sa bisan asa sa palibot sa Manila. Usa ka hinungdan sa desisyon mao nga daghang misyonaryo ang nagpuyo sa dakong Manila ug busa daghan sa mga bata makapuyo sa ilang balay. Usa ka resulta niini mao nga mga ikatulo ra sa mga estudyante ang nag-boarding.

Daghang eskwelahan sa mga misyonaryo ang gidumala sa usa ka misyon o sa usa ka

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

grupo sa nagtinabangay nga mga misyon. Nagpasabot kini nga daghan sa sukaranang mga desisyon gikontrol sa mga opisina o headquarters niini nga mga misyon sa ilang nasod. Usa kadto ka dakong desisyon nga ang bag-ong eskwelahan dili pagadumalaon sa usa ka misyon kondili sa mga misyonaryo. Adunay board sa mga lalaki (ug sa ulahi lakip na ang mga babaye) nga mopili sa ilang kaugalingong mosunod, nga pilion gikan sa lain-laing mga misyon nga adunay mga anak sa eskwelahan. Uban niini ang desisyon sa paghangyo sa mga misyon nga girepresentar sa mga estudyante nga mohatag og kwalipikadong mga magtutudlo nga suportahan sa ilang kaugalingong mga grupo.

Bahin sa pundo, siyempre adunay tuition ug bayad sa boarding ug usab bayad sa transportasyon. Adunay dugang nga bayad aron makatabang sa pagpadako sa mga pasilidad. Gipahibalo ang mga panginahanglan ug nagsugod sa pag-abot ang mga gasa alang sa eskwelahan. Wala ko mahibalo kon kinsa ang unang misugyot sa ngalan nga Faith Academy, apan sigurado gayod nga pinaagi sa pagtuo sa Dios nasangkapan ang tanang klase sa panginahanglan. Bisan ang pagkuha og dakong utang aron matukod ang eskwelahan usa ka buhat sa pagtuo, kay katingalahan nga ang usa ka dakong kompanya sa insurance mopahulam og ingon niana kadako nga kantidad sa usa ka grupo sa mga misyonaryo.

Pribilehiyo nako ang pag-alagad sa unang Board of Trustees ug isip usa sa unang mga incorporator niadtong 1956 ug 1957. Nakakita ang eskwelahan og usa ka karaan ug dakong balay sa V. Mapa Street sa Manila. Daghang pag-ayo ang gikinahanglan apan pag-abot sa Hulyo 1958, andam na kini nga mahimong eskwelahan alang sa 47 ka estudyante ug boarding home alang sa 12. Ang dakong nataran nga adunay pipila ka kahoy nga acacia igo na isip dulaanan, bisan tuod dili angay sa daghang kalihokan sa sports.

Naka-furlough kami sa among nasod gikan sa tingdagdag sa 1958 hangtod 1959. Niadtong tuiga mitubo ang eskwelahan ug kinahanglang moabang og laing balay alang sa boarding. Niadtong panahona gipangita ang yuta nga mapalit alang sa eskwelahan. Dako kaayo ang bahin ni Leonard niini nga pagpangita. Nakakitag yuta pipila ka milya sa silangan sa Manila sa mas taas nga dapit. Ang tag-iya miingon kang Len, “Lakaw ug tan-awa kon unsay imong gikinahanglan niana nga lugar.” Gimarkahan ni Len ang mga 12 ka acre ug sa iyang pagbalik sa tag-iya uban sa iyang sugyot, mitubag siya, “Unsa man

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ang imong gibilin kanako? Mga bungtod ug mga bangil ra man!" Ang uban naghunahuna nga layo ra kaayo kini ug lisod kaayo adtoan. Apan, nakadesisyon ang Board nga paliton kadtong yutaa ug isip tubag sa pagtuo gisangkapan sa Ginoo kana nga panginahanglan.

Dihadiha human sa among pagbalik gikan sa furlough, pipila ka misyonaryo ang misaka sa usa niadtong mga bungtod ug sa usa ka yanong pag-ampo dili pormal nga gipahinungod kini sa pag-alagad sa Ginoo. Wala madugay miabot ang mga bulldozer ug gikubkob kadtong bungtod. Busa nahimong posible ang paghatag og patag nga lugar alang sa mga building sa eskwelahan ug sa campus. Ang campus hangtod sa gahi nga bato, ug ang Board nagpanuko sa paggasto bisan alang sa nipis nga topsoil aron tamnan og sagbot. Aduna bay motubo didto? Daw dili kadto mahimo niadtong panahona. Ang mga makakita sa mga tanom ug kahoy nga nagtubo didto karon maglisod sa paghanduraw kon unsa kini kaniadto. Apan dili ba kini usa ka hulagway sa kanunay gibuhat sa Dios sa kinabuhi sa mga lalaki ug babaye ug bisan sa mga bata, sama sa mga nagtungha sa Faith Academy? Ang binhi sa Pulong sa Dios nga gitanom sa gahi ug bato nga mga kasingkasing, gibisibisan sa pag-ampo ug giatiman uban sa malumo ug mahigugmaong pag-atiman, mohatag og ani alang sa himaya sa Dios.

Duha ka butang ang adunay bahin sa among pagkakuha og dakong utang gikan sa usa ka kompanya sa insurance. Una, usa sa mga miyembro sa Board usa ka tahod kaayo nga actuary sa insurance. Kaila siya sa mga opisyal sa kompanya sa insurance. Ug usab, ang ilang presidente nakauban namo sa Los Banos internment camp.

Nahimong sayon ang pag-adto sa yuta sa dihang ang palibot gipalambo isip taas nga klase nga residential area, uban ang golf ug country club. Nakapalit ang Faith Academy og katungod sa paggamit sa ilang pribadong dalan. Niadtong panahona daw mahal ang presyo apan sulod sa mga katuigan napamatud-an nga takos kini. Niadtong mga tuiga gipili ako sa Board nga mahimong treasurer, apan dili gayod kadto tungod sa kasinatian. Daghang dugang trabaho kadto alang kanako samtang nagpadayon ang pagtukod. Salamat sa usa ka hanas kaayo nga bookkeeper, nakalabang ako niadtong kalisod. Ang Board niadtong panahona nagbanabana og posibleng enrollment nga 300, doble sa naka-enrol niadto. Niining bag-ohay nga mga tuig ang enrollment kapin na sa 500, busa sulod sa mga katuigan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

adunay dakong pagpadako.

May sakyanan nga gihatag alang sa mga day student, ug usa sa unang mga bus mao ang usa ka jeepney sama sa mga jeepney nga daghan kaayo sa kadalanan sa Manila. Dili makaya sa Faith Academy ang pagpalit og bag-ong mga bus busa nakakuha kini og mga segunda-mano nga bus, ang uban gikan sa mga sobra sa armadong kusog sa U.S. Siyempre, kini nga mga bus maguba usahay. Mobagting ang telepono sa mga misyonaryo sayo sa buntag, nangayo og tabang sa pagdala sa mga bata ngadto sa eskwelahan. Niadtong unang mga tuig nakakita mi og usa ka gamit na nga bus nga daw maayo pa man og kondisyon. Wala pa makahukom ang Board kon makaya ba nila kana nga gasto. Usa sa akong mga buluhaton niadtong panahona, nagtrabaho ko pipila ka adlaw matag semana sa usa ka komite alang sa pagbag-o sa Tagalog nga Bag-ong Tugon. Usa ka buntag, miagi sa Bible House ang usa ka tesorero sa usa ka misyon aron ihatag kanako ang usa ka tseke alang sa Faith Academy gikan sa ilang misyon. Dako-dako kini nga kantidad, ug samtang nagpauli ko aron maniudto nag-ampo ko alang sa giya kon unsa ang akong irekomendar sa Board bahin sa paggamit niini. Pag-abot nako sa balay gisuginlan nako si Anna bahin sa tseke; malipayon kaayo ko. Nakugang ko sa iyang giingon, “Oh, para na sa bus!” Unsaon man niya paghimo og ingon niana nga desisyon—dili man gani siya membro sa Board! Unya nahibal-an nako nga mitawag diay ang negosyante bahin sa bus. Nanginahanglan gyud sila og kwarta nianang adlawa. Kon makakuha mi og kwarta nianang adlawa mismo, ihatag niya kanamo ang bus sa mas ubos kaayo nga presyo, baratohon gyud. Kinahanglang maghulat una ang paniudto samtang gikontak nako ang pipila ka membro sa Board ug nakuha ang ilang pag-uyon, unya gitawagan ang negosyante ug gidawat ang iyang tanyag. Laing tubag na usab sa pag-ampo ug pagtuo.

Laing kabalaka ug butang nga gipangamuyo niadtong mga adlawa mao ang pagpangita og tubig. Misulay na ang usa ka tigkalot og atabay, apan uga tanan ang mga lungag nga iyang gikalot. Samtang, nagbiyahe mi og tubig sa usa ka gamay nga tanker alang sa pagsagol sa semento ug sa mga kinahanglanon sa pagtukod. Gikonsulta ang mga geologist bahin sa porma sa bato. Ilang gitaho nga may usa ka sapaw sa gahi nga bato, nga wala mahibal-i kon unsa kabaga, ubos sa among yuta, busa nipis gyud kaayo ang paglaum nga makakitag tubig. Gigiyahan ba kami sa Dios hangtod niini ug gihatag ang mga kinahanglanon sa pagtukod, aron lang kami madala sa usa ka dalan nga wala nay padulngan bahin sa tubig? Daghan kaayong pag-ampo ang misaka ngadto sa Dios gikan sa tibuok komunidad sa mga misyonaryo. Ang pipila ka tawo nga interesado sa mga yuta sa palibot miingon sa usa ka Kristohanon nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

negosyante, “Nagtuo ba kadtong mga buang nga misyonaryo nga makalingkod sila sa ibabaw sa bungtod ug makakuha og tubig pinaagi lang sa pag-ampo?” Aw, wala mi magdahom nga magpadala ang Dios og usa ka Moises ug sugoon siya nga pukpokon ang bato, apan nagtuo gyud mi nga tubagon sa Ginoo ang among mga pag-ampo.

Niadto gyung panahona miduaw kanamo ang pipila ka higala gikan sa U.S. Kini nga igsoon, nga interesado kaayo sa misyon, usa ka malamposon nga builder ug kontratista. Sa dihang gidala siya ni Ken ug ni Elaine didto sa trabaho sa Faith Academy, nabalaka siya gamay sa mga pamaagi nga gigamit sa mga Pilipinong trabahante. Sa dihang nahibal-an niya nga wala pa gihapoy kasiguroan bahin sa tubig, nagsugod usab siya paghunahuna nga “mga buang nga misyonaryo” gyud mi. Para niya, angay unta nga nakasiguro na mi sa suplay sa tubig sa wala pa magsugod sa pagtukod. Kini nga igsoon may kasinatian usab sa pagbuho og atabay, ug misugyot siya nga magbuho og lungag duol sa amihanan-kasadpang suok sa yuta. Kini ang nahimong tagana sa Ginoo alang sa tubig niadtong panahona.

Paglabay sa pipila ka tuig, kadtong unang atabay wala na makahatag og igong tubig alang sa nagkadako nga panginahanglan. Busa usab, ang tubig nahimong dinalian nga hangyo sa pag-ampo. Sulod sa usa ka panahon gihangyo ang mga bata nga magdala og ilimnon nga tubig matag adlaw alang sa ilang kaugalingon. Laing lungag ang gibuho. May nakit-an nga tubig apan wala mahibal-i kon pila. Gihukman nga kalotan pa og lawom apan dali ra kining naigo sa gahi nga bato. Sa dihang gipadak-an ang lungag aron mapalambo ang naa didto, nahimo kining labaw pa sa gidahom sa sinugdanan. Midaog na usab ang pagtuo sa Faith Academy.

Sa dihang mibalik mi sa Pilipinas niadtong 1970, human sa furlough, miadto mi sa Baguio sulod sa duha ka tuig aron motabang sa pag-atiman sa buluhaton didto. Si Ken ug si Mary Lou Engle, nga maoy nagsugod niadtong buluhatona, mopauli alang sa usa ka taas nga furlough. May mga batan-ong Kristohanon didto nga kinahanglang atimanon. Samtang didto mi, niadtong Nobyembre 1970, usa ka kusog kaayo nga bagyo ang miagi sa dapit sa Manila. Dili namo makontak ang among pamilya pinaagi sa telepono kay naputol ang mga linya. Gikan sa balita, nahibal-an namo nga natumba ang tore sa telebisyon duol sa among balay; unya nakadawat mi og balita pinaagi sa radyo sa mga misyonaryo nga okay ra ang among pamilya bisan pag may mga kahoy nga natumba sa among balay. Ug usab, nga dako ang kadaot sa Faith Academy. Kini gipamatud-an sa usa ka

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

litrato sa eskwelahan sa usa ka mantalaan, nga miabot kanamo paglabay sa duha ka adlaw.

> *Ang mga Brooks maoy nag-atiman sa batan-ong simbahan sa Baguio samtang didto sa Kansas ang mga Engle. Tan-awa ang "Mary Lou, Mary Lou" ug ang "Brigade Boys and Baguio" sa Ikawalong Tomo.*

Sa ulahi nahibal-an namo nga nalupad ang atop sa gymnasium ug nahugno ang duha ka bungbong. Nawala usab ang bahin sa atop sa academic building ug nabasa sa ulan ang mga libro sa librarya, gawas pa sa ubang kadaot. Awtomatikong gisirado ang mga eskwelahan kon ipataas ang typhoon signal #2 ug #3, busa ang mga bata lang nga nagpuyo sa dorm ang naa didto. Ang balay diin si Len ug si Esther ang mga house-parent nahimutang sa kilid sa bungtod. May usa ka balkon nga mitabon sa tibuok gitas-on sa balay nga nag-atubang sa tanaman ug sa swimming pool. Giisa sa kusog nga hangin ang atop sa balkon, uban sa bug-at nga mga sagbayan nga nagsuporta niini, ug gilabay ang tanan latas sa balay ngadto sa driveway sa likod. Daw dili katuohan ang kusog sa hangin. Duha ka pickup nga may kadena hapit dili makalihok sa mga sagbayan gikan sa driveway. Nabuak ang usa sa mga pultahan nga plate glass paingon sa balkon. Sa kaayo sa Dios, si Marilou, ang among apo nga babaye, mitalikod gyud sa higayon nga naigo siya sa pultahan. Grabe ang iyang samad apan mas grabe pa unta kon naigo siya sa nawong. Tungod sa mga natumbang kahoy ug poste, lisod kaayo ang pagdala kaniya sa ospital aron matambalan.

Kasagaran dali ra moagi ang makadaot nga mga bagyo. Busa sa sunod adlaw hayag ug init ang adlaw samtang nagtapok ang komunidad sa mga misyonaryo aron motabang. Gibukhad sa mga bata ang mga libro sa librarya aron mamala samtang gisugdan sa mga dagko ang paghawan sa mga basura. Sa pagkaylap sa balita bahin sa dakong kadaot, midagayday ang tabang nga mga materyales ug kwarta gikan sa mga lokal nga donor ug gikan sa gawas sa nasod. Ang U.S. Navy nagpadala og mga relief nga materyales ug mga trabahante gikan sa Subic Navy Base pinaagi sa helicopter. Tungod niini nga tabang natukod pag-usab ang eskwelahan uban ang pipila ka bahin nga makapahimo niini nga dili kaayo madaot sa umaabot.

Sayon ra ang pagsukod sa materyal nga mga ganansya apan lisod sukdon ang tanang espirituhanon nga kaayohan. Bisan pa niana, walay duhaduha nga dako gyud kining naulahi. May mga panahon sa pagpukaw ug panalangin sa kasaysayan sa eskwelahan. Ang mga kinabuhi gihagit ug

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nausab. Napukaw ang pagtuo, ug napalambo ang panag-ambitay sa mga misyonaryo sa nagkalain-laing grupo. Daghan sa mga gradwado sa high school sa ulahing mga tuig ang nag-alagad sa full-time nga Kristohanong pag-alagad, ang uban kanila mibalik aron moalagad sa Faith Academy. Giisip namo nga usa ka pribilehiyo nga nakabahin mi og gamay niini nga buluhaton sa pagtuo.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 26

Mga Kauban sa Buluhaton diha kang Kristo

"Busa, mga igsoon ko nga hinigugma ug gimingaw ko, ang akong kalipay ug korona, magpabilin kamo nga lig-on diha sa Ginoo, mga hinigugma ko." (Phil. 4:1)

Walay duhaduha nga si Apostol Pablo nagpasalamat gyud pag-ayo sa pakig-ambit sa uban nga nag-alagad uban kaniya sa buluhaton sa Ginoo. Kanunay siyang nagsulat bahin sa iyang "mga kauban sa buluhaton," "mga kauban nga sulugoon," ug "mga kauban nga sundalo." Sa iyang pagbiyahe talagsa ra siya mag-inusara, ug ang iyang mga kauban dili kasagaran mga Judio sama kaniya; mas kasagaran mga Hentil sila gikan sa nagkalain-laing lugar. Usa ka higayon ang grupo naglangkob sa mga lalaki gikan sa lima o unom ka komunidad (Acts 20:4). Sa dihang nahibilin siya nga nag-inusara sa Atenas, mabati nato ang iyang kamingaw sa dihang nagpadala siya og pulong kang Silas ug kang Timoteo nga moapil kaniya sa labing dali. Ang Kasulatan wala maglaraw nga ang usa ka tawo mag-inusara sa buluhaton sa Ginoo, gawas lang sa talagsaon nga mga kahimtang. Dili nato angay nga mahimong indibidwalista kaayo sa atong pag-alagad sa Ginoo. Sa dihang gipadala ni Kristo ang Napulog Duha ug ang Kapitoan, milakaw sila nga tinagurha (Mark 6:7; Luke 10:1).

Busa sa tibuok katuigan nagpasalamat gyud mi pag-ayo alang sa among mga kauban sa buluhaton. Siyempre, kon prangkahan, kinahanglang dawaton namo nga usahay may mga dili pagsinabtanay ug panagsumpaki. Karon nga makita na namo kini paglantaw balik, sayon na lang makita kon unsaon unta pagdumala ang mga butang sa mas maalamon nga paagi. Apan kon tan-awon ang tibuok hulagway, angkonon namo nga ang panag-ambitay ug panagtinabangay labaw pa kaayo kay sa bisan unsang kalisod.

Nahisgotan na ang pipila sa among mga kauban nga misyonaryo, ug kon may mga ngalan nga wala mahisgoti, dili kini angay sabton nga wala mi magpasalamat kanila. Kanunay namong gidayeg ang Ginoo alang sa maayong panagtinabangay sa mga misyonaryo sa among grupo dinhi sa Pilipinas, apan karon panahon na nga hisgotan ang laing grupo sa mga kauban sa buluhaton; ang mga lumad nga igsoong lalaki ug babaye nga gitawag sa Ginoo ngadto sa full-time nga pag-alagad alang Kaniya. Sama kang Pablo, gihigugma namo sila ug gimingaw mi kanila.

Sa mga tuig sa wala pa ang World War II usahay may tabang kami gikan sa mga estudyante sa Bible school samtang ilang ginabuhat ang ilang praktikal nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga buluhaton. Dako kini kaayong tabang kasagaran, apan sa kinatibuk-an ang misyonaryo ang nagbayad sa bisan unsang gasto. Dili kini maayo nga kahimtang. Wala pay mga full-time nga gipadala nga mamumuhat kay ang buluhaton anaa pa sa yugto sa pagpayunir sa dapit sa San Juan. Apan, sa tanang panahon nasaisip namo ang ideya sa usa ka tinuod nga lumad nga buluhaton nga mapadayon sa mga lumad. Kini nga ideya nanginahanglan og tulo ka butang: ang pagtukod og lig-on nga mga lokal nga simbahan, mga lalaki ug babaye nga gitawag sa Dios aron ihalad ang ilang kaugalingon sa hingpit sa buluhaton sa Ginoo, ug ang pagpadala ug pagsuporta sa maong mga mamumuhat pinaagi sa mga lokal nga simbahan.

Daghan nga pagtudlo bahin niini ang gikinahanglan nga gibase sa Pulong sa Dios, nga bag-o pa sa daghang lokal nga simbahan. Ania ang usa ka ideya nga lahi kaayo sa naandan nga mga batasan sa Kristohanong buluhaton. Ang kasagaran mao nga ang usa ka batan-on moadto sa Bible school o seminaryo kon gusto siyang mosulod sa Kristohanong pag-alagad. Ang uban sinsero gyud nga gustong mobuhat og usa ka butang alang sa Ginoo samtang ang uban dili gani sigurado sa ilang kaluwasan apan naghunahuna nga ang Bible school mas sayon nga dalan paingon sa edukasyon. Ang uban nagsunod sa gusto sa ilang mga ginikanan, apan diyutay ra ang may suporta sa ilang kaugalingong simbahan. Busa ang mga Bible school nahimong dapit sa pagpangitag mga mamumuhat alang sa mga misyon o mga simbahan nga nanginahanglan og mga mamumuhat. Gituohan nga ang usa ka gradwado sa maong mga eskwelahan igo na nga andam alang sa Kristohanong pag-alagad. Busa, tulo ka linya sa pagtudlo ang gikinahanglan.

Una, kinahanglang matudloan ang mga lokal nga simbahan nga kadtong tin-aw lang nga gitawag sa Dios ang angay nga mosulod sa full-time nga pag-alagad sa Ginoo nga walay laing sekular nga trabaho. Gawas sa kaugalingong kombiksyon sa tawo nga gitawag siya sa Dios, ug tin-aw nga giya gikan sa Espiritu Santo, kinahanglang may ebidensya niini sa iyang kinabuhi isip Kristohanon. Kinahanglang magpakita siya og timailhan sa usa ka gasa gikan sa Dios ug kini nga gasa gigamit niya sa lokal nga simbahan. Gawas kon mapakita niya ang iyang kaugalingon nga angay sa iyang kaugalingong tigom, dili siya angay magdahom nga ipadala nila siya isip sulugoon sa Dios.

Kaylap ang ideya nga ang mga misyonaryo ug mga full-time nga mamumuhat

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa usa ka paagi anaa sa mas taas nga lebel sa espirituhanon, nga sila espesyal nga pinasidunggan nga nagtuman sa kabubut-on sa Dios. Nga kon ang usa ka magtutuo hingpit nga mitugyan sa iyang kaugalingon sa Ginoo, biyaan niya ang sekular nga trabaho aron ihalad ang iyang panahon sa buluhaton sa Ginoo. Dili kini kinahanglan nga tinuod. Ang labing importante nga butang sa kinabuhi sa bisan unsang magtutuo mao nga buhaton niya ang kabubut-on sa Dios alang kaniya isip usa ka tawo. Walay duhaduha nga alang sa uban kabubut-on sa Ginoo nga magpabilin sila sa ilang propesyon o trabaho, bisan unsa pa kini (1 Cor. 7:20). Klaro nga dili kabubut-on sa Ginoo nga ang bisan kinsa magpabilin sa usa ka kahimtang diin madaot ang iyang Kristohanong pagpamatuod. Ang Ginoong Jesus nagbuhat gyud sa kabubut-on sa Iyang Amahan sa dihang nagpuyo Siya nga wala mailhi isip karpintero sa Nazaret, sama sa dihang gituman Niya ang Iyang buluhaton sa pagtubos. Kon wala pa Siya nagpuyo sulod sa kabubut-on sa Amahan didto sa Nazaret, dili unta Niya matuman ang mas dakong tumong sa Iyang kabubut-on didto sa Kalbaryo.

Ikaduha, ang usa ka umaabot nga mamumuhat kinahanglang may pakig-ambit ug pagpadala sa mga ansiano ug mga magtutuo sa iyang kaugalingong lokal nga simbahan. Kon may espirituhanon silang pagsabot, mailhan nila dili lang ang mga posibleng katakos kondili usab ang paggiya sa Ginoo sa kinabuhi niadtong umaabot nga mamumuhat. Sa pipila ka kaso mahimong giyahan sila sa Ginoo nga sila na mismo ang mounang modasig niini. Sa laing bahin, mailhan usab nila ang bisan unsang kakulang sa pagkaangay o bisan unsang posibleng sayop bahin sa gihunahuna nga giya sa Ginoo. Kinahanglang may suod nga pakig-ambit tali sa mga ansiano ug sa mga kandidato aron magkasinabtanay sila sa kabubut-on sa Ginoo.

Kini nga espirituhanon nga pagsabot sa mga ansiano kinahanglang mapalambo pinaagi sa pag-ampo ug kahibalo sa Kasulatan. Ang uban nawad-an og kadasig tungod kay kulang og pagsabot ang mga ansiano ug busa nagduhaduha sila sa pagpadala og mamumuhat. Apan, mas kasagaran ang maong kakulang sa pagsabot miresulta sa pagpadala niadtong dili pa andam o wala tawga sa Dios. Kinahanglan pa gihapon ang pagtudlo bahin niini nga hisgotanan sa pagpadala og mga mamumuhat. Kini usa ka hisgotanan nga gihisgotan ug gitudlo sa pipila ka komperensya sa mga lalaki ug sa mga ansiano sa Pilipinas.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ikatulo, kinahanglang may pagtudlo bahin sa pagsuporta sa mga mamumuhat, ug may duha ka bahin kini. Alang sa mamumuhat, kinahanglang klaro niyang masabtan nga mosalig siya sa Ginoo alang sa iyang suporta. Bisan pag ang mga tigom ug ang katawhan sa Ginoo mao ang mga agianan nga gamiton sa Ginoo, kinahanglang kanunay siyang motan-aw sa Ginoo isip tinubdan. Usahay, tinuod, ang mga agianan nababara ug ang gikinahanglan nga suporta dili moabot sama sa angay; apan misaad ang Ginoo nga tagaan ang atong mga kinahanglanon ug dili Siya mapakyas kon ang atong pagsalig anaa Kaniya. Ug ang lumad nga mamumuhat dili usab angay mosalig sa langyaw nga misyonaryo. Dili gyud mahimong tinuod nga lumad ang buluhaton kon ang iyang suporta gikan sa kwarta sa gawas sa nasod. Wala kini magpasabot nga ang langyaw nga misyonaryo dili mahibalo sa mga kinahanglanon sa lumad, o nga dili siya mohatag alang niini nga mga kinahanglanon. Ug wala usab kini magpasabot nga ang mga gasa gikan sa gawas sa nasod dili gyud angay ipadala aron motabang sa mga lumad nga mamumuhat. Apan, isip kinatibuk-ang lagda, mas maayo nga ang maong mga gasa, gikan man sa misyonaryo o gikan sa mga tawo sa ubang nasod, iagi sa mga lokal nga lumad nga simbahan o kaha pinaagi sa usa ka pundo nga gidumala sa mga lumad nga ansiano aron ipanghatag ang mga gasa, sumala sa gitudlo o sumala sa paggiya sa Ginoo.

Kauban niini nga bahin sa pagtudlo, anaa ang kaparis niini, ang pagtudlo sa mga magtutuo ug mga tigom sa paghatag. Samtang ang mamumuhat nagtan-aw sa Ginoo alang sa iyang suporta, ang kwarta dili mobundak gikan sa langit sama sa mana sa kamingawan. Kinahanglang gikan kini sa mga bulsa sa katawhan sa Ginoo. Samtang ang mamumuhat nagkinabuhi pinaagi sa pagtuo, ang mga magtutuo kinahanglang mohatag pinaagi sa pagtuo. Daghan sa mga tigom gagmay ug ang mga tawo gagmay og kita. Ingon niana may hilig sa paglikay sa responsibilidad sa paghatag, naglaum nga laing tawo ang mopas-an sa palas-anon. Apan kanunay nga nasinati nga kon ang usa ka tawo o usa ka tigom magsugod sa paghatag, bisan og gamay lang, natingala sila nga mas daghan pa diay ang ilang mahimo uban sa tabang sa Ginoo kay sa ilang gidahom. Sa teorya, kon napulo ka pamilya mohatag og ikanapulo sa ilang kita, igo na kana aron suportahan ang usa ka mamumuhat sa samang lebel sa pagkinabuhi. Apan kinahanglan gyud natong ilhon nga alang sa usa ka pobre nga pamilya nga nagpadako ug nagpaeskwela sa mga anak, ang paghatag bisan og ikanapulo usa gyud ka tinuod nga lakang sa pagtuo.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Niini nga butang sa suporta tingali kanunay nga may kalisod bahin sa kalainan tali sa mga lumad ug sa mga langyaw nga mamumuhat. Daw walay sayon nga solusyon niini nga problema. Sa usa ka bahin ang langyaw may bentaha kay sa mga lumad nga igsoon. Didto sa ilang yutang natawhan daghang tigom gawas pa sa usa nga nagpadala kaniya. Pinaagi sa mga sulat ug mga magasin sa misyon ang mga misyonaryo nailhan sa lapad nga dapit. Ang lumad nga mamumuhat walay ingon niana kalapad nga mga tigsuporta, ug kadaghanan niini dili usab ingon kadato sa mga tawo sa yutang natawhan sa misyonaryo. Ang kalainan sa suporta nagmugna og mga problema alang sa misyonaryo ug pagkadili-kontento sa bahin sa lumad. Angkonon nga kini usahay misamot tungod sa pipila ka pagpasundayag sa bahin sa mga misyonaryo. Naanad siya sa mas taas nga lebel sa pagkinabuhi ug may mga gamit ug sakyanan nga dili makaya sa lumad nga mamumuhat ang pagpalit o pagmentinar. Diyutay ra sa mga lumad nga mamumuhat ang nakaamgo nga ang misyonaryo tingali mas matipigon pa sa iyang pagkinabuhi kay sa kon didto pa siya sa iyang nasod nga may sekular nga trabaho. Ang ilang makita lang mao nga ang misyonaryo may mas taas nga lebel sa pagkinabuhi kay sa daghan sa mga lumad. Siyempre, bisan sa mga lumad nga Kristohanon may mga kalainan. Kasagaran dili maalamon o dili mahimo tungod sa panglawas ug pamilya nga ang usa ka misyonaryo magpuyo sa hingpit sama sa mga lumad. Kinahanglang may pipila ka pag-adjust sa pagkaon, kalimpyo, ug puy-anan.

Human sa among pagbalik sa Pilipinas niadtong 1949 nga nakahukom si Eleazar Alfonso nga moadto sa Bible school. Si Eleazar nagdako sa San Juan ug apo siya ni Timotea nga nahisgotan na sa nangaging mga kapitulo. Kanunay siyang nag-ampo nga ang iyang mga apo nga lalaki ihalad ang ilang kaugalingon sa pag-alagad sa Ginoo. Giingnan ko ni Eleazar nga gusto niya akong tabangan sa pag-alagad sa Ginoo kay daghan kaayo mi og buluhaton niadtong panahona. Samtang didto sa Bible school nahimamat niya ug nahigugma siya sa laing estudyante, si Aurora Valdez. Human sa gradwasyon, nagminyo sila ug nagpuyo og pipila ka panahon sa iyang balay sa Cotabato sa isla sa Mindanao. Niadtong 1957, mibalik sila sa San Juan nga nagtuo nga kabubut-on sa Ginoo nga moalagad siya Kaniya didto. Nalipay ang mga ansiano sa pagpadala kanila isip unang full-time nga lumad nga mamumuhat, bisan pag

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ang ilang ikahatag isip suporta sa kwarta kulang. Bisan pa niana, namatikdan nga sukad niadtong panahona ang lebel sa paghatag sa San Juan Chapel padayong misaka. Mitubag ang katawhan sa Ginoo sa hagit. Nagpadayon kini sa tibuok katuigan samtang misaka ang responsibilidad sa pagtabang sa mas daghang mamumuhat. May mga tuig nga 75% sa tibuok paghatag didto gihatag alang sa suporta sa mga lumad nga mamumuhat.

Dili talagsaon alang sa mga Pilipino ang makasulti og duha o tulo ka pinulongan, ilabina kon nagpuyo sila sa dapit diin nagsagol ang mga pinulongan. Daghan usab ang makasulti og Iningles, depende kon unsa kalayo ang ilang naabot sa pag-eskwela. Si Eleazar makasulti og Tagalog, Pampangan, ug Ilocano gawas sa Iningles. Gihatagan siya sa Ginoo og gasa sa pagwali ug kini klaro kaayo sa iyang pagwali sa Ebanghelyo. Kalipay gyud ang pagpaminaw kaniya nga nagwali sa gawas atubangan sa daghang tawo. Sulod sa usa ka panahon mitabang usab siya sa Every Home Crusade sa pag-apod-apod og literatura. Samtang nag-alagad niini nga ministeryo nakit-an niya ang grupo sa Tarlac nga nahimong mga magtutuo pinaagi sa mga kurso gikan sa Bible School of the Air. Gibati namo nga usa gyud ka kapildihan sa buluhaton sa Ginoo sa Pilipinas sa dihang, niadtong 1968, nakahukom si Eleazar nga moadto sa Estados Unidos ug sa ulahi gisundan siya sa iyang pamilya didto.

Gibuntog ni Zaqueo ang kalisod sa iyang pagkamubo pinaagi sa pagsaka sa kahoy. Tingali misaka usab si Stimson Alviar og pipila ka kahoy; wala ko kahibalo. Apan nahibal-an nako nga iyang nabuntog ang problema sa iyang pagkamubo sa ubang mga paagi. Sa wala pa siya maluwas usa siya ka boksingero, featherweight tingali, ug nag-atiman usab siya sa mga kabayo nga sakyan sa usa ka dato nga tag-iyag yuta! Tingali tungod sa iyang gamay nga lawas daw jockey siya tan-awon! Karong mga adlawa si Stimson ang pinakatigulang sa mga lumad nga mamumuhat ug gitahod kaayo ug gihigugma sa iyang mga kauban sa buluhaton ug sa ubang mga Kristohanon. Gitawag nila siya og “Tatang” (Papa), usa ka pulong nga nagpakita sa pagtahod ug pagbati. Gipadala siya sa buluhaton sa Ginoo sa mga tigom sa San Juan ug sa Pampanga. Ang iyang pagtubo sa grasya ug kahibalo natabangan sa iyang pagtuon sa daghang kurso sa Emmaus nga nakuha pinaagi sa Bible School of the Air. Kadaghanan sa iyang paghago alang sa Ginoo didto sa iyang lumad nga probinsya sa Pampanga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

diin sila sa iyang asawa nagpuyo. Lima ang ilang anak, ug ang kamagulangang anak nga lalaki ug ang iyang asawa naghalad usab sa ilang kaugalingon sa buluhaton sa Ginoo, nag-atiman sa usa ka ampohanan sa mga ilo ilalom sa Philippine Faith Mission. Bisan pag mubo nga tawo si Stimson, hapit matago sa luyo sa pulpito kon magwali siya sa San Juan, may gahom ang iyang pagwali. Si Stimson mitabang sa pagtudlo sa Christian Training Camp ug sa Bible school, apan kadaghanan sa iyang ministeryo mao ang pagtukod ug pagpalig-on sa gagmay nga lokal nga mga simbahan sa nagkalain-laing lugar sa Central Luzon. Nagkinahanglan kini og daghang pagbiyahe ug pagpalayo sa balay.

Si Nestor Dedel nagdako sa usa ka Romano Katolikong panimalay ug walay Dios ug walay paglaum. Sa iyang pagkabatan-on gubot ang iyang kinabuhi ug wala kini maayo tungod sa iyang kahilig sa ilimnong makahubog. Usa ka adlaw gihatagan siya sa usa ka higala og Bag-ong Tugon ug gibasa niya kini tanan sulod sa usa ka semana. Didto sa Mindanao nga nakabaton usab siya og kalinaw sa kasingkasing, kasiguroan sa kaluwasan, ug bag-ong paagi sa kinabuhi. Duha ka bulan human sa iyang pagkakabig, gibati niya nga gitawag siya sa Ginoo ngadto sa Iyang pag-alagad ug nag-enrol siya sa usa ka mubo nga Bible institute sa Mindanao. Gikan didto si Nestor miadto sa kabukiran aron iwali ang Ebanghelyo sa mga tribo sa Manobo. Human sa usa ka tuig niini nga pagpayunir gibati niya nga kinahanglan niya og mas lawom nga kahibalo sa Kasulatan. Busa miadto siya sa Manila ug nag-enrol sa Far Eastern Bible Institute and Seminary (FEBIAS). Samtang didto siya nakaila niya ang Pamilya Castro sa Bahay-pare ug sa ulahi nahigugma ug naminyo kang Ligaya Castro, usa ka maestra sa publikong eskwelahan. Ingon niini nahibal-an niya ang bahin sa mga tigom sa mga brethren. Human sa iyang gradwasyon sa FEBIAS nag-alagad siya sa Ginoo sa Pampanga ug niadtong 1969 gipadala siya isip full-time nga mamumuhat sa San Juan Gospel Chapel. Sulod sa pipila ka tuig mitabang sila sa pagpalig-on sa buluhaton sa San Juan. Ang gasa ni Nestor dili kaayo sa pagtudlo kondili isip ebanghelista ug pastor. Sa dihang may bag-ong buluhaton nga naablihan sa Cotabato niadtong 1981, si Nestor ug si Ligaya nagpuyo og pipila ka panahon didto aron motabang sa pagpalig-on sa mga magtutuo.

Nag-uban sa among igsoong lalaki ug babaye nga si Milton ug Marjorie Haack sa Pampanga ang usa ka magtiayon nga ginganlan og Simeon ug Tessie Susi,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Jr. Sumala sa naandan niini nga nasod, si Simeon mas kasagaran tawgon nga Jun o Junior. Ang iyang pagpamatuod gipatik sa isyu sa KAMANGGAGAWA niadtong Nobyembre 1971 ug akong gipamubo kini dinhi:

"Protestante ang akong mga ginikanan ug ministro nga Protestante ang akong lolo, busa sukad pa sa pagkabata nakadungog na ko sa pagtulon-an bahin sa Ginoong Jesu-Kristo, apan wala gyud nako masabti kon unsay pasabot sa pagtuo kang Kristo. Sa dihang nag-eskwela ko sa Manila, gidani ko sa mga higala nga moadto sa mga nightspot ug moapil sa kalipayan sa kalibotan nga sa wala madugay midala kanako sa kanunay nga paghubog. Kanunay kong gikonsensya niini, apan ang akong mga paningkamot sa pagbag-o sa akong kaugalingon kanunay nga napakyas. Nag-ampo ko nga giyahan ko sa Dios ngadto sa kamatuoran, ug nagtuo ko nga mao gyud kana ang gibuhat sa Dios. Nahinumdom ko nga nahimamat nako ang usa ka misyonaryo, si Mr. Milton Haack, duha ka tuig na ang milabay, busa nakahukom ko nga pangitaon siya. Sa dihang nakita nako siya uban sa iyang asawa sa San Fernando nangutana ko kon unsaon pagkaluwas. Samtang gipasabot kanako ni Mr. Haack ang mga bersikulo gikan sa Biblia, nahibal-an nako nga kini ang matahom nga plano sa Dios sa kaluwasan. Nianang gabhiona mismo miluhod ko sa pag-ampo ug nagpasalamat sa Dios alang sa atong Ginoong Jesu-Kristo nga akong gidawat isip akong Ginoo ug Manluluwas. Paglabay sa pipila ka adlaw gitudlo ni Mr. Haack ang hisgotanan bahin sa bawtismo. Nakahukom ko nga gusto kong magpabawtismo. Human ko maluwas gisuginlan nako ang akong asawa nga si Tessie, ug siya usab midawat sa Ginoo isip iyang personal nga Manluluwas. Ang akong igsoong lalaki usab misalig kang Kristo. Kaming tulo nabawtismohan sa Basa Air Base Chapel ug human sa bawtismo miapil mi sa mga Kristohanon sa Panihapon sa Ginoo. Sa wala pa ko maluwas, gawas sa paghubog, grabe usab ko manigarilyo. Karon, gihatagan ko sa Dios og kadaogan niini usab."

Gisugilon usab ni Igsoong Susi kon giunsa niya pagbiya sa politika ug kon giunsa niya paghimo og dakong kalayo sa iyang nataran sa dihang gisunog niya ang mga literatura ni Herbert Armstrong ug sa mga Mormon. Pipila ka tigom ang natukod sa Pampanga pinaagi sa paghago sa mga Haack ug mga Susi ug sa ubang mga mamumuhat. Ug kini sa usa ka dapit diin lig-on kaayo ang Romano Katolisismo.

Sa dihang si Ken Engle ug ang uban nagsugod og usa ka grupo sa Christian Service Brigade sa San Juan, usa sa mga batang lalaki mao si Rudolfo Ponce de Leon. Ang iyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga ginikanan nga kaniadto nagpuyo sa isla sa Cuyo sa Palawan mga higala ni Sandy ug Maisie Sutherland. Si Mr. Javier Ponce de Leon sulod sa daghang tuig aktibo sa kalihokan sa Boy Scout ug usa ka maayo kaayo ug buotan nga Kristohanong ginoo. Sa dili pa nako ihatag kaninyo ang kaugalingong pagpamatuod ni Rudy, gusto nakong hisgotan ang usa ka butang nga siya, tungod sa iyang pagkamapaubsanon, wala maghisgot. Ang labing taas nga pasidungog sa Christian Service Brigade mao ang "Herald of Christ"—sama sa pagkahimong Eagle Scout. Si Rudy ang unang tawo gawas sa continental United States nga nakadawat niini nga pasidungog. Paglabay sa pipila ka tuig, ang iyang pag-umangkon nga si Pete Barotilla nakadawat usab niana nga pasidungog. Apan ania karon ang pagpamatuod ni Rudy:

> *Ang tibuok estorya ni Rudy anaa sa Tigmantala ni Kristo: Ang Estorya ni Rudy Ponce de Leon.*

"Naabot ko sa impluwensya sa ebanghelyo pinaagi sa Sunday school sa San Juan Gospel Chapel ug sa mga programa sa Christian Service Brigade niadtong 1952. Bisan pag dili na nako matudlo karon ang eksaktong higayon sa akong pagkakabig ngadto kang Kristo, sa usa ka panahon niadtong Nobyembre 1956 nakabaton ko og hingpit nga kasiguroan sa kaluwasan. Pinaagi sa impluwensya sa mga diosnon nga lalaki, ilabina ang mga misyonaryo, milambo ang akong espirituhanon ug sosyal nga pagtubo. Pinaagi sa mga higayon sa pag-alagad ug pagpangulo mitubo ang akong katakos nga mapuslan sa Ginoo. Sa dihang hapit na ko mahuman sa akong pagtuon sa kolehiyo sa Commercial Art, miabot kanako ang kombiksyon bahin sa hingpit nga paghalad sa akong kaugalingon ug sa akong mga ambisyon, sa akong umaabot ngadto sa akong Ginoo ug Manluluwas. Hapit dayon gisundan kini sa pagkatrabaho isip staff announcer sa Far East Broadcasting Company. Sulod sa akong upat o lima ka tuig sa FEBC nagpadayon ko nga aktibo sa simbahan, sa Sunday school, sa youth fellowship, ug ilabina sa Brigade diin ako na ang nangulo. Samtang misaka ang hagit sa pagpalapad sa buluhaton sa Brigade ngadto sa ubang mga simbahan sa tibuok nasod, gibati nako nga gitawag ko sa Dios nga mo-resign sa FEBC aron ihalad ang tibuok nakong panahon sa Brigade. Kini akong gibuhat niadtong 1965. Sa akong pag-resign sa FEBC, gipahibalo nako sa mga ansiano ang akong gibati atubangan sa Ginoo nga moalagad Kaniya sa full-time ug mosalig Kaniya alang sa akong mga kinahanglanon. Sa ulahi, sulod sa pipila ka bulan, gipadala ko sa simbahan pinaagi sa mga ansiano ngadto sa buluhaton sa Ginoo uban sa mga batang lalaki. Ang akong ministeryo mao ang sa lokal nga chapter sa among simbahan ug

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

usab sa national headquarters, ingon sa tawag sa opisina sa Brigade. Sulod sa napulo ka tuig nag-alagad ko isip executive secretary ug nakakita og makapadasig nga bunga sa tanang 25 ka lokal nga simbahan diin naporma ang mga club sa Brigade. Niadtong 1975, tungod sa inflation ug sa kulang nga suporta sa lokal nga simbahan nga nakapalisod kaayo sa pagmentinar sa usa ka national nga opisina, nakahukom nga sirad-an ang national nga paningkamot ug isulat ang tanang impormasyon nga among nabatonan bahin sa buluhaton sa mga batang lalaki sa usa ka libro nga mapalit ug magamit sa mga simbahan aron maporma ang ilang kaugalingong mga club. Unya nakigkita ko sa mga ansiano aron ipahibalo kanila nga niini nga yugto gusto nakong mosulod sa ministeryo sa tibuok tigom ug dili lang alang sa mga batan-on. Niadtong 1977, gigamit nako ang higayon nga makatuon sa Bible College of New Zealand samtang ang akong asawa sa samang panahon nagpadayon usab sa pagtuon isip doktor sa natad sa medisina. Mibalik mi niadtong 1980 aron ipadayon ang buluhaton sa kapilya ug sa ubang mga ministeryo nga may kalabotan sa mga tigom."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Taas kaayo kon isulat namo ang tanan namong bililhon nga lumad nga mga kauban sa buluhaton, apan gusto nakong hisgotan ang tulo pa ka magtiayon. Ang mga batan-on sa dapit sa Bahay-pare nagpahigayon og mga rally ubos sa ngalan nga Bulacan Youth Fellowship. Ang uban gikan sa ubang mga grupo gidapit nga moapil niini nga panag-ambitay. Pinaagi niini si Rey Cervantes gikan sa Plaridel nakaila dili lang sa buluhaton sa tigom sa Bahay-pare, kondili usab kang Norma Castro. Silang duha mitambong usab sa kampo ug nagtuon sa Philippine Missionary Institute. Human sa ilang pagtuon didto naminyo sila ug gipadala sa buluhaton sa Ginoo sa mga tigom sa Bahay-pare ug Baguio. Sulod sa pipila ka panahon nagtrabaho sila uban ni Dave Harvey sa Baliwag, ilabina sa buluhaton sa mga estudyante. Ang Baliwag usa ka importanteng lungsod sa komersyo sa Bulacan, ang sentro sa usa ka dakong dapit sa uma. Sa dihang napalit ang kampo, mibalhin si Rey ug si Norma didto aron magdumala niadtong buluhatona. Sa ulahi mibalik sila sa Baliwag ug unya mipahulay og panahon aron humanon ang ilang pagtuon sa Philippine Missionary Institute. Karon mibalik na sila sa Baliwag ug naningkamot nga mapalig-on ang buluhaton didto. Gawas pa niini ilang gidawat ang responsibilidad sa pag-andam sa programa sa radyo alang sa Bible School of the Air sa Tagalog. Kini usa ka ministeryo nga gidawat kaayo ug nakahatag og maayong tubag.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Sa Plaridel, si Rey may higala nga usa usab ka magtutuo, si Oscar de Leon. Usa siya ka insurance underwriter; ug naminyo siya og usa ka babaye, si Gloria, nga taga-Sumapa, usa ka bahin sa Malolos, ang kapital sa Bulacan. Pinaagi sa pagtambong sa mga kampo, komperensya, ug ubang mga tigom uban ni Rey, nainteres si Oscar sa pag-alagad sa Ginoo uban sa mga tigom. Kombinsido siya nga sumala sa Kasulatan ang ilang baroganan. Gipadala siya sa buluhaton sa tigom sa San Juan ug nagtrabaho siya sa probinsya sa Bulacan, ilabina sa Sumapa diin may aktibo nga tigom. Kini nga tigom mitubo ug nagpadala usab og uban ngadto sa buluhaton sa Ginoo. Pinaagi sa mga kaila ni Oscar nga nahibal-an namo ang bahin sa yuta nga gipalit alang sa kampo. Dili kini layo sa Sumapa, busa si Oscar ug si Glo duol ra aron motabang sa mga kalihokan sa kampo. Daghan usab ang natabang ni Oscar sa pagtudlo sa kampo ug sa Bible school didto.

Si John Paglinawan ug si Gloria Latagan nagkita sa usa sa mga Christian Training Camp nga gipahigayon sa Bataan sa wala pa mi magbaton og kaugalingong kampo. Si John gikan sa Basa Air Force base sa Pampanga ug si Gloria gikan sa San Juan. Sa ulahi mitambong sila sa Philippine Missionary Institute ug isip bana ug asawa gipadala sila sa tigom sa San Juan ngadto sa buluhaton sa Ginoo, nagtrabaho una sa usa ka bag-ong buluhaton sa Basista, Pangasinan, ug sa ulahi sa San Juan. May palas-anon sila alang sa buluhaton sa misyon sa gawas sa nasod. Pipila ka Pilipino uban sa ubang mga grupo ang miadto na sa ubang mga nasod isip misyonaryo. Si John ug si Glo nag-aplay ug gidawat sa Overseas Missionary Fellowship. Kini nga misyon may palisiya sa pagdawat og mga lumad gikan sa nagkalain-laing nasod alang sa buluhaton sa misyon gawas sa ilang natawhan nga nasod. Ang tigom sa San Juan nagrekomendar kanila alang niini nga pag-alagad ug misaad nga padayong moalagad kanila sama sa ilang gibuhat kaniadto. Apan, ang suporta gikan sa lokal nga mga tigom dili igo aron matagbo ang tanan nilang kinahanglanon. Human sa usa ka panahon sa pagtuon og pinulongan sa Malaysia, gibilin ni John ug ni Glo ang ilang duha ka anak sa eskwelahan sa mga misyonaryo didto ug miadto sa Thailand. Sulod sa ilang unang upat ka tuig nga termino daghan silag nakat-onan. Uban sa ilang pagsalig sa Dios, naabot nila ang usa ka katawhan nga lahi gyud og kultura, pinulongan, ug relihiyosong kagikan. Bisan pa sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga kalisod nahanas sila pag-ayo sa pinulongang Thai. Gipanalanginan sa Ginoo ang ilang paghago, ug nalipay sila nga nakakita sa usa ka batan-ong simbahan nga natukod. Niini nga panahon, mibalik sila sa Pilipinas alang sa dugang pagtuon ug aron moalagad isip mga representante sa Philippine Council sa Overseas Missionary Fellowship. Gusto nilang mobalik sa buluhaton sa Thailand kon kabubut-on sa Ginoo.

Dili na kinahanglang isulti, dako gyud kaayong kalipay alang kanamo nga makita kadtong unang mga misyonaryo nga mipaingon gikan sa among panag-ambitay ngadto sa laing nasod, nga makita nga ang Pilipinas dili lang usa ka nasod nga modawat og mga misyonaryo gikan sa ubang nasod kondili usa usab ka nasod nga magpadala og mga misyonaryo. Apan unsa man ang umaabot niini nga direksyon? Walay duhaduha nga may uban pang mga batan-on dinhi nga andam motubag sa hagit sa buluhaton sa misyon sa gawas sa nasod. Liboan ka Pilipino ang moadto sa gawas sa nasod matag tuig aron mangita og sekular nga trabaho. Daghan kanila karon anaa sa Middle East sa mga nasod nga dato sa lana. Dako ang ilang kita, nga kadaghanan niini ipadala dinhi aron suportahan ang ilang mga pamilya. Sa mga misyonaryo ang dagan sa kwarta kinahanglang sukwahi nga direksyon ug mao kana ang problema. Ang mga tigom dinhi diyutay ra kaayo, gagmay ra kaayo, ug pobre kaayo aron igo nga masuportahan ang mga mamumuhat sa langyaw nga nasod. Lisod na gani ang pagsuporta sa mga lumad nga mamumuhat dinhi. Walay duhaduha, may pipila nga sayon ra nga moingon, “Pasagdi sila nga molakaw sa pagtuo, mosalig sa Dios nga tagaan ang ilang mga kinahanglanon.” Ang maong mga tawo kanunay nga mokutlo sa Philippians 4:19, nga makalimot nga kini gisulat sa usa ka misyonaryo ug gipadala ngadto sa usa ka lokal nga simbahan, usa ka simbahan nga manggihatagon na kaayo ug kansang mga kinahanglanon tagaan samtang makahatag pa sila og dugang.

Sa Third World karon may mga batan-on nga mahimong tinubdan sa mga mamumuhat sa langyaw nga nasod. May bentaha sila kay dili sila ilhon nga kauban sa mga nasod nga kaniadto mga kolonyalista. Dili sila puti og panit, blonde nga mga taga-Europe o mga Amerikano. Naanad na sila sa daghang pinulongan sa ilang kaugalingong nasod. Apan unsaon man pagsuporta niining mga misyonaryo sa Third World, dili lang sa ilang gasto sa pagkinabuhi, kondili usab sa mga gasto sa ilang pag-alagad sa Ginoo? Dili kini

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

maalamon ni praktikal nga ilakip ang ilang mga ngalan sa mga lista sa mga mamumuhat gikan sa mga nasod sa Kasadpan. May mga problema sa pagpahibalo sa ilang buluhaton pinaagi sa mga magasin sa misyon, sama sa Missions o Echoes. Gikan sa kasinatian nahibal-an namo nga dili maalamon nga ang maong mga mamumuhat direktang suportahan sa mga simbahan o mga tawo sa mga nasod sa Kasadpan.

Daw may naghunahuna na sa posibilidad sa pagdasig niini nga bahin sa paningkamot sa misyon. Apan panahon na gyud nga hunahunaon kini. Kon dili pa moabot ang Ginoo sa dili madugay, mahimong mao kini ang padulngan sa misyon sa duol nga umaabot. Usa ka posibilidad mao nga ang pipila ka responsable nga mga ansiano ug mga lider sa usa ka nasod sama sa Pilipinas magporma og usa ka komite nga molihok sama sa CMML o MSC. Unya ang kwarta gikan sa gawas sa nasod maagi niadtong komite aron mapadayon ang ilang tumong sa pagpadala og misyon ngadto sa ubang mga nasod.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

KAPITULO 27

Ang Pag-uswag sa Ebanghelyo

"Sa katapusan, mga igsoon, ampoi kami, aron ang pulong sa Ginoo makadagan nga gawasnon ug mahimaya, sama sa nahitabo kaninyo." (2 Thess. 3:1)

Walay duhaduha nga kadaghanan nakahibalo nga ang mas literal nga hubad mao ang "aron ang pulong sa Ginoo makadagan." Sa paghimo niini nga hangyo sa pag-ampo, nahinumdom si Pablo kon unsa kadali mikaylap ang Ebanghelyo sa Tesalonica, sama sa iyang gisulat sa unang sulat, "Ang mensahe sa Ginoo milanog gikan kaninyo, dili lang sa Macedonia ug Acaya—ang inyong pagtuo sa Dios nahibal-an na bisan asa." Talagsaon kini nga ehemplo sa dali nga pagkaylap sa Ebanghelyo. Niadtong unang panahon sa mga Apostol ang mensahe sa Ginoo mikaylap gyud nga dali ug lapad. Niining kataposang mga adlaw kinahanglan nga mapahinumdoman kita nga ang Pulong sa Ginoo makadagan lang kon hatagan nato kini og mga tiil. Sa dihang ang Propeta Habacuc nagpaabot kon unsay isulti sa Ginoo kaniya, giingnan siya, "Isulat ang pinadayag ug himoa kining klaro sa mga papan aron bisan kinsa nga mobasa niini makadagan uban niini" (Hab. 2:2, NIV marg.) Ang mensahe sa Dios dinalian kaayo nga, human kini mabasa, ang tigmantala kinahanglang modagan aron imantala kini. Busa ang ulo dili makaingon sa mga tiil, "Wala ko magkinahanglan kaninyo." Ang atong Ulo nagkinahanglan kanato, ang Iyang mga tiil, aron idagan ang Iyang mensahe.

Pipila ka tuig na ang milabay ang akong bayaw, si George Gibson, sa Buffalo kinahanglang putlan sa duha ka tiil. Aron makaadto sa mga tigom nagsalig siya sa uban nga magdala kaniya sa ilang mga sakyanan. Usa ka adlaw, samtang nagpasabot kanako kon nganong wala siya sa usa ka tigom miingon siya, "Cyril, kon naa pa ang akong mga tiil, naa unta ko didto." Human sa hapit duha ka libo ka tuig may mga tawo pa gihapon nga wala makadungog sa mensahe sa Ginoo. Nag-ingon ba ang atong Ginoo, "Kon magamit pa lang nako ang mga tiil sa akong katawhan, naa unta ko didto"? Dili ba makatingala, nga si Pablo mikutlo kang Isaias sa pag-ingon, "Pagkanindot sa mga tiil niadtong nagdala sa maayong balita!"

Dalaygon ang Ginoo alang sa tanan nga nagtugyan sa ilang kaugalingon Kaniya aron mahimong mga tigmantala nga nagdala sa malipayon, maayong balita sa kaluwasan. Niining bag-ohay nga mga tuig ang pipila niini mga batan-on nga nag-alagad sa natad sa misyon sulod sa mubo nga panahon. Ang uban miadto isip usa ka grupo, sa ilang kaugalingong gasto, naghatag og pipila ka semana sa ilang bakasyon sa ting-init aron motabang kutob sa ilang mahimo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa usa ka natad sa misyon. Naghatag kini kanila og higayon nga makita mismo ang natad sa misyon, mahibal-an ang mga kahimtang, mahagit sa panginahanglan, ug makig-ambit sa mga tawo sa laing rasa. Kaniadto dili kini mahimo kay kadaghanan sa ilang panahon mahurot unta sa pagbiyahe sakay sa barko. Apan, nagtuo ko nga kini nga klase sa mubo nga paningkamot kinahanglang susihon pag-usab. Katumbas ba ang mga resulta sa gasto nga nalambigit?

Ang uban nag-alagad og duha o tulo ka tuig sa usa ka natad sa misyon apan walay piho nga pasalig sa mas taas nga pagpabilin. Daghan ang panaghisgot bahin sa maayo ug dili maayo sa mubo nga termino sa pag-alagad. Kaniadto ang pag-alagad isip misyonaryo sa langyaw nga nasod gihunahuna nga usa ka pasalig sa tibuok kinabuhi, gawas kon mabalda kini sa panglawas o kabalaka sa pamilya. Ang uban may hilig sa paghunahuna nga ang mga short-termer dili kaayo hingpit nga nagtugyan. Walay duhaduha nga may luna karon alang sa mga short-termer ug sa mga makapabilin og mas dugay. Tungod sa modernong pagbiyahe hapit bisan asang bahin sa natad sa misyon maabot sulod sa pipila ka oras, samtang kaniadto mga adlaw kini kon dili mga semana. Sa kinatibuk-an mahimo tang moingon nga ang mga short-termer makadugang sa gibuhat sa mga mas permanente. Uban sa kaugalingong kahibalo sa buluhaton, mas masabtan nila ang kabubut-on sa Ginoo ug ang ilang kaugalingong pagkaangay alang sa mas taas nga termino sa pag-alagad. Nakakat-on na sila og pipila ka leksyon sa pagpahiangay sa kultura ug nakabaton og pipila ka kahibalo sa laing pinulongan.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Niadtong 1965 usa ka grupo gikan sa International Crusades (kaniadto Literature Crusades) miabot sa Pilipinas. Gihatagan nila og dakong gibug-aton ang pag-apod-apod og literatura ug kadaghanan niini gibuhat sa mga merkado ug sa palibot sa mga eskwelahan ug kolehiyo. Tungod kay daghan kaayo ang nagsulti og Iningles dinhi, ilabina sa mga siyudad sama sa Manila, daw dili na kinahanglan ang paggugol og panahon sa eskwelahan sa pinulongan sama sa nahitabo sa ulahing mga grupo. Human sa mga usa ka tuig ang pipila sa grupo mibalhin sa Korea, nga mao si Warren ug Flo Dunham, Stuart Mitchell, ug William Roller. Sa ulahi mibalik sila didto alang sa mas taas nga panahon. Human sa duha ka tuig dinhi si James ug Gerrie LeValley ug si Steve ug Dot St. Clair mibalik nga mas permanente na, ang naulahi nga magtiayon nalambigit sa Faith Academy.

Ang kaparis sa International Crusades sa Australia ug New Zealand nailhan nga Gospel Literature Outreach (GLO). Kini nga grupo nagpadala og duha ka grupo sa nagkalain-laing panahon. Kini nga mga grupo nagpokus sa balay-balay nga pag-apod-apod og literatura, gisundan kini og mga Bible study sa mga balay bisan asa nga may interesado. Gibuhat kini sa mga dapit nga duol sa mga tigom nga anaa na aron ang follow-up nga buluhaton maagi niadtong mga tigom. Ang mga pamaagi sa unang grupo sa IC miresulta sa mas daghang naapod-apod nga literatura apan mas lisod ang follow-up kay mas nagkatibulaag ang mga kontak. Ang pipila sa follow-up nga buluhaton niining tanan nga paningkamot gibuhat pinaagi sa mga kurso nga gitanyag sa Bible School of the Air. Ikasubo, ang pipila sa mga dalaga niini nga mga grupo kinahanglang mopauli og sayo tungod sa problema sa panglawas o emosyon. Human sa duha ka tuig dinhi ang duha ka magtiayon sa unang grupo mibalik sa Australia. Sa duha ka magtiayon sa ikaduhang grupo, usa ang mibalik pag-usab. Si Len ug Mary Savill gipadala sa ilang mga tigom sa New Zealand ug nagtrabaho sa probinsya sa Pangasinan. Duha sa tulo ka tigom niadtong probinsya bunga sa unang grupo. Ang duha ka grupo nagpuyo og pipila ka panahon sa Baguio ug dako kaayo silag natabang sa tigom didto.

Niadtong 1980, usa ka ikaduhang grupo nga unom ka tawo miabot dinhi gikan sa International Crusades. Human sa pipila ka bulan sa pagtuon og pinulongan mibalhin sila sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

lungsod sa Morong sa probinsya sa Rizal. (May laing Morong sa Bataan diin may kampo sa mga refugee alang sa mga boat people nga nikalagiw gikan sa Vietnam. Nagpabilin sila didto hangtod maproseso sila aron makapadayon sa laing nasod nga modawat kanila. Ang pipila ka relief worker nagtabang didto.)

Laing grupo nga upat ka tawo gikan sa IC miabot niadtong 1982 ug human sa ilang pagtuon og pinulongan mibalhin sa Morong aron motabang ug mopuli sa dihang mibiya ang unang grupo niadtong 1983. Samtang ang mga grupo sa GLO nagtrabaho sa palibot sa mga tigom nga anaa na, kini nga ulahing mga grupo nakahukom nga mobalhin sa usa ka lugar nga walay tigom ug maningkamot nga magtukod og usa samtang anaa sila niini nga nasod. Pinaagi sa balay-balay nga pagbisita, mga Bible study sa balay, pagpasalida og pelikula, ug paggamit og mga puppet, nalipay sila nga nakakita sa pipila nga naluwas ug nabawtismohan. Uban sa tabang sa pipila gikan sa tigom sa Binangonan ug sa ubang mga misyonaryo, gisugdan ang regular nga mga tigom ug sulod sa sobra ra gamay sa usa ka tuig ang bag-ong mga magtutuo uban sa grupo nagtigom na alang sa pagsaulog sa Panihapon sa Ginoo.

Sukad gitawag sa Ginoo si Rose aron moalagad Kaniya sa Pakistan niadtong 1966, pribilehiyo namo nga makabisita didto og tulo ka higayon. Ang unang bisita niadtong 1969 sa dihang mihunong mi didto og usa ka semana. Samtang nagpauli alang sa furlough, nakahukom na mi nga moagi sa Europe. Niadtong panahona nagpuyo mi og usa ka semana sa Multan diin si Rose nagtrabaho sa usa ka Women's Christian Hospital. Ang Multan usa ka karaan kaayo nga siyudad. Sumala sa giingon, si Alexander the Great, sa iyang pag-agi sa Khyber Pass, nakaabot sa iyang mga pagsakop hangtod niadtong siyudara. Bisan pag anaa kini sa ngilit sa Sind Desert, tabunok ang yuta sa palibot tungod sa sistema sa mga kanal sa irigasyon nga gipalambo sa mga British sa Punjab. Ang among bisita niadtong Mayo, nga mao ang sinugdanan sa init nga panahon, ug ang temperatura sa adlaw misaka hangtod 110 degrees Fahrenheit o labaw sa 40 degrees Celsius. Usa ka gabii samtang naglingkod mi sa panihapon uban sa langyaw nga staff sa ospital, kalit nga mibiya ang tanan sa lamesa, gibiyaan mi nga naglingkod didto ug naghunahuna kon unsa ang emerhensya. Wala madugay klaro nga usa diay kini ka dust storm ug kinahanglang sirad-an ang matag pultahan ug bintana. Bisan pa niana, may abog nga nakasulod gihapon. Giingnan nako ang babayeng doktor nga nagdumala nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa akong pagbiya dili nako ipagpag ang abog sa akong mga tiil, kondili iluwa pa gihapon nako kini gikan sa akong tutonlan. Mitubag siya, "Oh, dili ka dali makawagtang niana. Ipagpagpag pa nimo kini gikan sa imong mga maleta sulod sa pipila ka semana."

Ang Bethel, ang kapilya sa mga Brethren, duol ra lakawon gikan sa ospital. Busa nalipay mi sa pakig-ambit sa mga magtutuo didto, bisan pag hapit walay nakasulti og Iningles. Ang tanan naglingkod sa mga alpombra nga gibukhad sa salog, gibilin ang ilang sapatos sa pultahan. Alang kanamo sa akong asawa buotan silang naghatag og mga lingkoranan. Usa ka higayon nalipay ko nga ihatag ang akong lingkoranan sa usa ka tigulang nga igsoong Pakistani nga dili gyud maayo ang lawas. Si Baba Hashim naghalad sa iyang kaugalingon sa pag-alagad sa Ginoo, ug ang iyang ministeryo gidawat pag-ayo, bisan pag dili siya kahibalo mobasa ug mosulat. Gipabasa niya sa iyang mga kapamilya ang Biblia kaniya ug nahimo siyang batid kaayo sa Kasulatan. Gisuginlan mi nga may mga higayon nga ang usa ka tawo nga nagbasa sa Biblia masayop ug tul-iran ni Baba Hashim. Usa ka hapon gibisita namo ang mga mamumuhat sa Brethren nga nagdumala og usa ka klinika alang sa mga babaye ug mga bata sa Mumtazabad, usa ka suburb mga upat ka milya ang gilay-on.

Human sa usa ka semana didto, milupad mi gikan sa Karachi paingon sa Beirut diin mi nagpabilin og usa ka gabii. Tungod kay dili mahimo ang paglupad gikan sa Beirut paingon sa Tel Aviv, kinahanglan ming molupad paingon sa Cyprus ug gikan didto paingon sa Tel Aviv. Ang among pagpabilin sa Jerusalem duha ra ka adlaw, apan dili namo dali makalimtan kadtong halandumon nga mga talan-awon—ang Bukid sa mga Olibo ug Getsemani, ang Wailing Wall ug ang dapit sa Templo uban sa Dome of the Rock. Ang Via Dolorosa ug ang Lubnganan ni David. Klaro pa sa among panumduman ang Golgotha ni Gordon ug ang Garden Tomb, ingon man ang pagbisita sa Betania, Jerico, ug sa Patayng Dagat. Sa pagbiya sa Jerusalem nagpabilin mi og usa ka gabii sa Roma ug unya padulong sa Britain. Human sa taas nga weekend sa London, nindot ang among pagbisita sa akong pag-umangkon nga babaye, si Rue Hatton, ug sa iyang pamilya nga nagpuyo sa amihanan lang sa London. Gikan didto mibiyahe mi paamihanan, mibisita sa Yorkshire kang Miss Jennie Coxon nga kauban namo niadtong panahon sa pag-okupar sa mga Hapon. Unya ngadto sa among karaang higala nga si David Shepherd sa Paisley, Scotland, ug kang Miss Lois Stephen sa Aberdeen. Ang iyang mga ginikanan mga misyonaryo sa amihanang China ug natawo siya sa Lingfield sa usa sa ilang mga furlough. Wala mahibalo sa among

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kalabotan sa Lingfield, nagsugod na siya pagsulat kang Anna pipila ka tuig na ang milabay. Duha ka gabii ang among gigugol uban sa mga higala sa Edinburgh sa wala pa mi magmaneho paabagatan latas sa Lake District paingon sa Lingfield. Sa usa ka tigom sa Mission Room didto, gipaila ko sa usa ka igsoon kansang amahan suod kaayo nga higala sa akong amahan. Pagkabuntag mihunong mi aron tan-awon ang balay diin nako gigugol ang unang pito ka tuig sa akong kinabuhi. Unya padulong sa Dorking aron bisitahon ang duha ka igsoong babaye sa akong namatay nga bayaw, si Richard Weller. Nagpuyo sila sa samang balay sukad sa pagkabata, ug daw wala kaayo kini mausab sukad sa akong pagbisita didto isip gamay nga bata. Sa ulahi nagmaneho mi paingon sa Devon alang sa pipila ka adlaw uban sa akong laing pag-umangkon nga babaye, si Beryl Heggadon ug sa iyang pamilya. Sa dihang una namong giplano kini nga biyahe naglaum mi nga makita ang akong igsoong lalaki nga si George human sa kalim-an ka tuig, apan sa kabubut-on sa Ginoo gitawag siya pauli aron makauban sa Ginoo sa wala pa mi moadto niadtong Mayo.

Ang among ikaduhang bisita sa Pakistan niadtong ulahing bahin sa 1973. Si Ken ug ang iyang pamilya anaa sa furlough busa nakahukom mi nga mag-Pasko uban ni Rose. Oktubre hangtod Enero ang mas bugnaw nga panahon sa tuig. Pag-abot namo sa airport sa Multan sa gabii, walay misugat kanamo. Wala makaabot kang Rose ang among sulat bahin sa oras sa among pag-abot. Sa pagkakita sa among kahimtang, usa ka Romano Katolikong pari buotan kaayo nga mitanyag sa pagdala kanamo ngadto sa Mumtazabad diin nagpuyo si Rose niadtong panahona. Niadtong panahona gipadala na siya aron moalagad uban sa mga mamumuhat didto. Samtang nag-prayer meeting sila mibagting ang doorbell. Sa paghunahuna nga tawag kini alang sa usa sa mga mananabang aron mopaanak sa usa ka balay, natingala siya nga nahibal-an nga may mga bisita siya gikan sa Manila!

Gusto ni Rose nga makakita mi og labaw pa sa Pakistan kay sa abogon lang nga Multan, busa nagplano siya og usa ka itinerary lakip ang pipila ka adlaw sa Lahore ug Rawalpindi, nga mas maoswag nga mga siyudad kay sa Multan. Unya usa ka pagmaneho pataas sa Murree sa kabukiran sa kasadpang tumoy sa Himalayan range. Ang hotel diin kami may reserbasyon wala makapahibalo kang Rose nga sirado na diay sila alang sa season, busa kinahanglan ming mangita og second-class nga hotel. Gamay ra ang init nga gihatag busa bugnaw kaayo ang among gabii. Apan, may bayad niini sa nindot kaayo nga talan-awon sa kabukiran. Pagkasunod adlaw gibisita namo ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

eskwelahan alang sa mga anak sa misyonaryo sa Murree ug nanudto mi didto. Magpadala sila og pipila ka estudyante sa dentista sa Rawalpindi nianang hapona ug may lugar pa kanamo sa van. Ang among reserbasyon sa hotel sa Pindi alang pa sa sunod gabii, apan wala mi magdahom og kalisod. Sa among pagkanaog ang Pakistani nga drayber sa van sa eskwelahan paspas kaayo og dagan alang sa usa ka pig-ot ug liko-liko nga dalan sa bukid, busa sa pagliko niya sa usa ka kurba nabangga niya ang usa ka army jeep. Dili kaayo dako ang kadaot bisan pag ang pipila sa among grupo grabe nga nakurat. Sama sa kanunay sa Orient, dali nga nagtapok ang daghang tawo ug, sa pagkakita sa mga langyaw, dili gyud mahigalaon. Usa ka lalaki miinsistir nga usa sa mga langyaw ang nagmaneho, nga siyempre dili tinuod. Tungod kay kadaghanan kanamo wala makasabot sa ilang gisulti, ang among mahimo lang mao ang paglingkod nga hilom ug pag-ampo. Nakahupay gyud sa kataposan nga nakakuha mi og sakyanan nga magdala kanamo sa nahibilin nga dalan.

Sa hotel gipahibalo mi nga wala silay bakante nianang gabhiona ug ang mga tawag sa ubang mga hotel tanan negatibo. May usa ka klase sa kombensyon nga natapos nianang gabhiona. Nawad-an mi tanan og kadasig ug kapoy pa gyud, ilabina ang minahal nga si Anna nga nakurat pa gihapon gikan sa aksidente ug sa dili maayo nga nahitabo human niini. Ang klerk sa desk nagpaningkamot gyud sa pagpangita og kapuy-an alang kanamo ug sa kataposan mipahibalo nga nakakita siya og bakante sa New Comrade Hotel. Tungod sa impluwensya sa Soviet niadtong bahina sa kalibotan, nagduhaduha ko sa usa ka hotel nga ingon niana ang ngalan. Samtang padulong na mi sa taxi, miduol kanako ang klerk. Miingon siya nga dili siya gusto nga moadto mi niadtong hotel. Kon andam mi ibutang niya ang mga higdaanan nga tiklopon sa usa ka kwarto sa ubos, apan kinahanglan ming mobangon og sayo kay ang mga waiter kinahanglang mosulod didto aron andamon ang mga lamesa alang sa pamahaw. Gidawat namo kini nga mapasalamaton ug bisan pag dili komportable takos kini sa usa ka maayong tip.

Nakasulod mi sa usa ka kwarto pagkabuntag alang sa pagpabilin sa weekend apan wala mi makaduaw sa tigom didto kay nasakit ang akong tiyan. Pag-Lunes nakalupad mi paingon sa Peshawar diin nindot ang among kapuy-an. Sa hapon migawas mi aron maglakaw-lakaw ug natingala mi nga nakita si Mr. ug Mrs. Dennis Clark, mga higalang misyonaryo, nga mibiya pa lang sa ilang balay. Dili sigurado si Rose kon anaa ba sila sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Peshawar niadtong panahona. Nanihapon mi uban kanila pagkasunod gabii. Nag-abang mi og sakyanan aron dad-on mi pagkabuntag sa bantog nga Khyber Pass, ang dalan paingon sa Afghanistan. Dili mi makabisita sa Kabul kay single-entry visa ra ang among visa sa Pakistan. Bukiron kaayo kadto nga lugar. Ang dagkong mga bloke sa semento sa kilid sa dalan nagpakita kon unsa kadali mabutang ang usa ka babag sa dalan. Nagbarog duol sa ganghaan sa dalan paingon sa Afghanistan, gitugotan ko sa guwardiya nga mokuha og pipila ka litrato didto. Daw ang matag lalaki sa maong dapit nagdala og pusil ug daw andam kaayo makig-away. Ang sakyanan sa kadaghanan kanila mga karaang sedan nga gikuhaan og atop ug takob sa compartment. Ang matag bakante nga luna gipuno sa mga lalaki nga nagbarog nga ang mga bumper hapit na moguyod sa yuta. Daw dili mahimo nga ang mga ligid ug mga spring makaagwanta sa ingon kabug-at nga katawhan.

Ang siyudad sa Peshawar karaan kaayo ug makaiikag uban sa tag-as nga mga balay nga kahoy nga nagdikit-dikit. Sa mga tindahan sa lebel sa kadalanan, nagkalain-laing negosyo ang gibuhat. Sa usa ka tindahan naghimo og "chapattis," ang lapad nga daw pancake nga tinapay nga trigo nga kasagarang kaon didto; sa lain, usa ka mananahi nga nagtingkuyog sa salog nagpadagan sa iyang makina sa pagtahi pinaagi sa kamot; unya anaa kadtong naghimo og mga butang nga tumbaga. Sa ubos sa duha ka dolyar nakapalit mi og usa ka kalendaryo nga tumbaga nga magamit sulod sa kap-atan ka tuig pinaagi sa pagtuyok sa tunga nga bahin. Ang Peshawar may taas nga kasaysayan sa kalabotan niini sa Khyber Pass. May kabag-ohan usab kay nakita namo ang mga batan-ong Amerikano, lalaki ug babaye, nga tag-as og buhok, daan nga sinina, ug may backpack, naglibot-libot sama sa mga gypsy ug daghan kanila may problema sa droga.

Kalipay ang pagkaila kang Robbie Orr ug sa iyang asawa nga si Dr. Jean sa Multan. Si Robbie maoy nagpayunir sa buluhaton sa misyon sa Multan, kanunay nga giatake sa nasuko nga mga Moslem samtang iyang giwali ang Ebanghelyo. Batid kaayo siya nga mamumulong ug maayo nga magsusulat sa Urdu ug estudyante sa Kasulatan. Niadtong panahon sa Pasko nianang tuiga, ang iyang igsoong lalaki nga si Willie gikan sa Winnipeg mibisita sa Multan. Ang duha ka igsoon kusog kaayo og pagbati sa komedya busa daghan ang among kinatawa sa among panag-uban.

Niadtong panahona mibiyahe mi uban ni Robbie ug sa iyang igsoon ngadto sa kabukiran sa sidlakan sa Multan paingon sa dapit sa Baluchistan, nga

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nag-utlan sa Iran. Kinahanglan niini ang pagtabok sa bahin sa disyerto ug sa Indus River. Tungod kay mamaw ang suba niadtong panahona sa tuig, mibiyahe mi og duha o tulo ka kilometro latas sa uga ug balason nga kanal sa suba hangtod naabot namo ang suba mismo. Gitabok kini pinaagi sa Bridge of Boats. Ang gidaghanon sa mga sakayan nga gigamit nagdepende sa kalapad sa suba sa bisan unsang panahon. Gikan didto misaka mi sa pigot nga dalan sa bukid paingon sa Ft. Monroe diin may karaang outpost sa mga British. Sa karaang sementeryo may mga lapida nga may petsa sa ika-19 nga siglo. Makahunahuna lang mi bahin sa mga babaye ug mga bata nga namatay tungod sa sakit o sa mga sundalo nga napatay sa gubat—silang tanan naghigda sa mingaw nga mga lubnganan layo kaayo sa yuta nga ilang natawhan sa Britain. Sa usa sa mga karaang building may usa ka rest house diin mi natulog nianang gabhiona, nagkurog sa katugnaw. Nalipay gyud mi nga may kalayo sa fireplace samtang giluto namo ang pipila ka pagkaon nga among gidala. Si Anna dili gustong mobiya sa kainit sa kalayo aron mogawas sa bugnaw nga hangin sa gabii, apan sa kataposan nakumbinsir namo siya nga dili niya angay palabyon ang talagsaon nga talan-awon sa langit. Tin-aw kaayo ang gabii, walay panganod nga makita ug walay bulan. Uban sa limpyo nga hangin sa bukid, layo kaayo sa aso ug silaw sa bisan unsang siyudad, may talan-awon sa mga bitoon nga dili gyud mawala sa among panumduman. Daw dili katuohan nga kadtong mga tulbok sa kahayag, nga hayag kaayo nga nagsiga, milyon o binilyon ka milya ang gilay-on! Daw makaabot ra unta mi ug makahikap kanila kon mas taas-taas lang ang among kamot! Ang mga pulong sa Dios kang Abram daw mas makahuluganon niadtong higayona—"Tan-awa ang kalangitan ug ihapa ang mga bitoon—kon maihap mo pa sila."

Ang pagbiyahe sa pipila ka highway sa Pakistan makapatindog gyud sa balahibo. Daghan kanila aspalto lang sa tunga, ang kalapad sa usa ka sakyanan. Walay puti nga linya sa tunga! Siyempre ang tanan nagmaneho sa tunga hangtod molabay sa usa ka sakyanan nga nag-atbang. Makahadlok kaayo nga talan-awon ang usa ka bus o trak nga daghag kolor ug puno sa dekorasyon nga kusog kaayo og dagan sa highway paingon kanamo. Unya sa kataposang gutlo matag drayber mohatag og katunga sa aspalto ug molabay nga ang duha ka ligid anaa sa bahin nga walay aspalto.

Ang trapiko sa Multan dili kaayo ilado sa kapaspas kondili sa kadaghan sa klase niini.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Gawas sa mga bus ug trak, may mga sakyanan nga tulo ang ligid isip taxi ug mga karetela nga gibira sa kabayo nga maabangan. Ang naglinya nga mga kamelyo nga puno sa dagkong mga putos sa gapas hinay-hinay nga naglakaw. Uban niini ang mga karomata sa baka, karomata sa asno, ug mga bisikleta nga nagdali-dali taliwala sa nagsuroy nga mga karnero ug kanding ug mga tawo nga naglakaw nga nagdahom nga likayan sila sa mga drayber. Aw, usa ka butang ang sigurado mi—walay nagsuroy nga mga baboy!

Ang among ikatulong bisita sa Pakistan niadtong 1977, ug niadtong panahona ang tigom, ang klinika, ug ang puy-anan sa mga misyonaryo bag-ong natukod sa ilang kaugalingong yuta sa Mumtazabad. Panahon kadto sa ilang tinuig nga kombensyon diin gihangyo ko nga mosulti, siyempre, pinaagi sa tighubad. Dagkong mga tolda ang gitukod tupad sa bag-ong kapilya ug gibukhad ang mga banig sa yuta. Kon daw puno na ang luna ang chairman motawag sa tanan nga motindog ug moabante aron mas magdikit-dikit. Busa, walay kalisod sa paghatag og luna sa likod alang sa mga naulahi. Ang pag-awit tanan sa Urdu nga may lokal nga mga tono ug giubanan og malipayon nga musika—usa ka gamay nga klase sa organ nga gipatokar sa tuong kamot samtang ang wala nga kamot nagpalihok sa bellows sa likod; usa ka tambol, castanets, ug usa ka clapper ang nagbantay sa ritmo. Pipila sa mga himno gihubad nga mga salmo.

Laing mamumulong sa kombensyon mao si Alex Smythe, usa ka misyonaryo nga dugay na kaayo sa India. Nakasabot siya og Urdu, apan wala niya bation nga igo siyang batid aron magwali niini busa nagsulti siya sa Iningles. Usa ka ilustrasyon nga iyang gigamit nakapaulaw kaniya apan nakapakatawa kaayo sa ubang mga misyonaryo. Sa pagsulti bahin sa daotan sa tabi, gisugilon niya ang bahin sa tabian nga babaye nga giingnan nga ipagpag ang mga balhibo gikan sa usa ka unlan sa gawas ug unya pundoton ang tanang balhibo. Sa Pakistan wala silay unlan nga balhibo kay ang ilang mga unlan gipuno og kapok. Ug usab daw walay piho nga pulong alang sa balhibo. Daw nakuha sa tighubad ang husto nga ideya ug gipulihan niya og laing butang ang balhibo. Maalamon unta kon gipasagdan na lang kini. Apan nahibalo si Igsoong Smythe sa iyang gisulti ug miinsistir nga balhibo gyud kini. Ang kaluoy nga tighubad naghisgot bahin sa usa ka punda nga puno sa manok ug unya sa mga pako sa manok apan wala gihapoy balhibo. Oh, ang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga peligro sa pagsulti pinaagi sa tighubad!

Human sa kombensyon ang mga misyonaryo miadto sa pipila ka adlaw nga retreat diin ako na usab ang nakig-ambit sa ministeryo uban ni Igsoong Smythe. Dinhi mas lig-on ang among tunobtunoban bahin sa pinulongan kay makasulti mi direkta sa Iningles. Kini nga retreat gipahigayon sa yuta sa usa ka Romano Katolikong training institute. Mikaon mi uban sa staff sa mga pari ug madre sa mahigalaon kaayo nga palibot bisan pa sa among kalainan sa teolohiya.

Ang among pagbalik sa Manila usa ka kalisod imbes nga kalipay. Wala namo mahibal-i nga nakareserba mi sa panahon nga mopauli ang mga Moslem nga peregrino gikan sa ilang tinuig nga pagpanaw sa Mecca. Gawas sa daghang Pilipinong peregrino, may mga Pilipinong trabahante nga mopauli gikan sa Middle East. Daghan silag kwarta ug puno sila sa mga radyo, stereo, ug mga regalo alang sa ilang mga pamilya. Naulahi og biya ang eroplano sa Karachi busa kapoy kaayo ang among paghulat sa airport didto ug unya mga walo ka oras nga paglupad sa eroplano nga puno ang matag lingkoranan. Mapasalamaton kaayo mi nga gisugat mi ni Ken sa airport sa Manila.

Pipila ka tuig na ang milabay ang mga misyonaryo sa nagkalain-laing grupo kaniadto magkita alang sa prayer breakfast usa ka Lunes sa buntag matag bulan. Usa ka Lunes ang among maayong higala nga si Dr. Edwin Spahr maoy mamumulong ug daw mas daghan ang tawo kay sa naandan. Naghunahuna mi nga tungod kini kay si Dr. Spahr gihigugma sa daghan ug gitawag nga "The missionaries' pastor" (ang pastor sa mga misyonaryo). Natingala mi nga nahibal-an nga kami diay ang gipasidunggan sa among ika-40 nga anibersaryo sa kasal! Ang daghan kaayong pagdayeg sa pakigpulong ni Ed nakapaingon sa usa ka babaye human niini nga gusto niya nga siya ang mosulti sa iyang lubong!

Paglabay sa napulo ka tuig ang among mga kauban nga misyonaryo nag-andam og usa ka bangkete aron saulogon ang among ika-50 ug si Dr. Spahr na usab ang gidapit nga main speaker. Laing selebrasyon niadtong panahona sa San Juan Chapel samtang nagtapok ang among mga Pilipinong higala aron ipakita ang ilang pagmahal. Niadtong panahona, si Mr. Hahn Browne sa Far East Broadcasting Company nag-andam og usa ka interbyu alang kanamo uban ni Presidente Ferdinand Marcos sa iyang opisina sa Malacanang. Nindot ang among 15 minutos nga estorya uban kaniya pipila lang ka adlaw sa wala pa niya ideklarar ang martial law.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Laing napulo ka tuig ang dali nga milabay ug laing bangkete ang nagsaulog sa among ika-60 nga anibersaryo. Sa head table giubanan mi sa among pamilya, si Leonard ug Esther, si Ken ug Elaine, ug si Rose usab, uban sa anak nga lalaki ni Leonard, si Dave ug ang iyang asawa nga si Lois isip representante sa mga apo ug mga apo sa tuhod nga dili makaanha. Kalipay usab nga kauban namo ang akong apo nga babaye sa pag-umangkon nga si Miss Ruth Shannon gikan sa Taiwan niadtong malipayon nga okasyon, sa dihang mga duha ka gatos ka higala ang nagtapok uban kanamo aron magpasalamat sa Ginoo alang sa Iyang pagkamatinud-anon ug kaayo. Kini nga mga selebrasyon may dobleng kahulogan kay ang among pag-abot sa Pilipinas tulo lang ka bulan human sa among kasal. Mapasalamaton gyud mi sa Ginoo alang sa Iyang kaayo sa among pamilya. Ang among duol nga pamilya tanan nag-alagad sa Ginoo ug ang tanang apo anaa sa pamilya sa pagtuo, ug kadtong mga minyo na nagpadako sa ilang mga anak sa pagbansay ug pagtambag sa Ginoo.

Ang propeta Isaias naghulagway sa usa ka tawo nga nagtawag kaniya gikan sa Seir, "Bantay, pila pa ang nahibilin sa gabii?" Tungod sa iyang kadali gisubli sa nagtawag ang iyang pangutana. Ang propeta isip bantay mitubag, "Moabot na ang buntag, apan moabot usab ang gabii" (Isa. 21: 11-12). Angay kini nga pangutana nga atong ipangutana karong mga adlawa. Ang mga siyentipiko, mga estadista, ug ang mga tawo sa kalibotan nag-ingon nga hapit na kita sa tungang gabii, ang takna sa kalaglagan. Oo, tinuod gyud, alang sa kalibotan ang labing ngitngit nga mga takna anaa pa sa unahan—"apan moabot ang gabii." Alang kanato nga nakaila sa Ginoo, panahon na nga iyahat ang atong mga ulo sa pagpaabot. "Moabot na ang buntag." Sigurado nga sa dili madugay mopakita ang Hayag nga Bitoon sa Kabuntagon. May usa ka bersikulo sa himno ni Anne Cousin nga gibase sa mga sinulat sa balaan nga si Samuel Rutherford nga wala makita sa kadaghanan sa mga himnaryo:

"Nakigbisog ko paingon sa Langit,
Batok sa unos ug hangin ug balod:
Karon, sama sa kapoy nga magpapanaw,
Nga nagsandig sa iyang giya.
Taliwala sa mga landong sa kagabhion,
Samtang nagkahurot ang balas sa kinabuhi
Akong gisugat ang himaya nga nagbanagbanag
Gikan sa yuta ni Emmanuel."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Apan ang panahon sa paghulat dili angay usikan! Samtang abli pa ang mga pultahan ug may kagawasan pa sa pagkaylap sa ebanghelyo, kinahanglan natong ipadayon ang atong pag-alagad alang Kaniya nga nahigugma kanato ug mihatag sa Iyang kaugalingon alang kanato.

Ug sa tibuok dalan alang kanamo "Grace Triumphant" (Ang Grasya nga Midaog) gyud kini.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Diin Makita ang mga Engle

Ang matag bahin bahin kang Ken ug Mary Lou Engle, sumala sa han-ay nga gisugilon kini ni Dad Brooks. Ang numero sa panid mao ang unang panid sa kapitulo.

Gisugdan ni Ken Engle ug ni Ken Brooks ang Boys' Brigade sa San Juan · kap. 20 179

"Usa ka batan-ong lalaki nga nagtuon sa Moody": ang pagdapit, 1949–51 · kap. 22 200

Si Mary Lou, si Evelyn Balanag ug ang sinugdanan sa tigom sa Baguio · kap. 22 200

Mga Biblia alang sa mga gradwado sa Philippine Military Academy, 1970–79 · kap. 22 200

Si Ken Engle bahin sa Bible School of the Air: "daw anak na gyud namo" · kap. 23 213

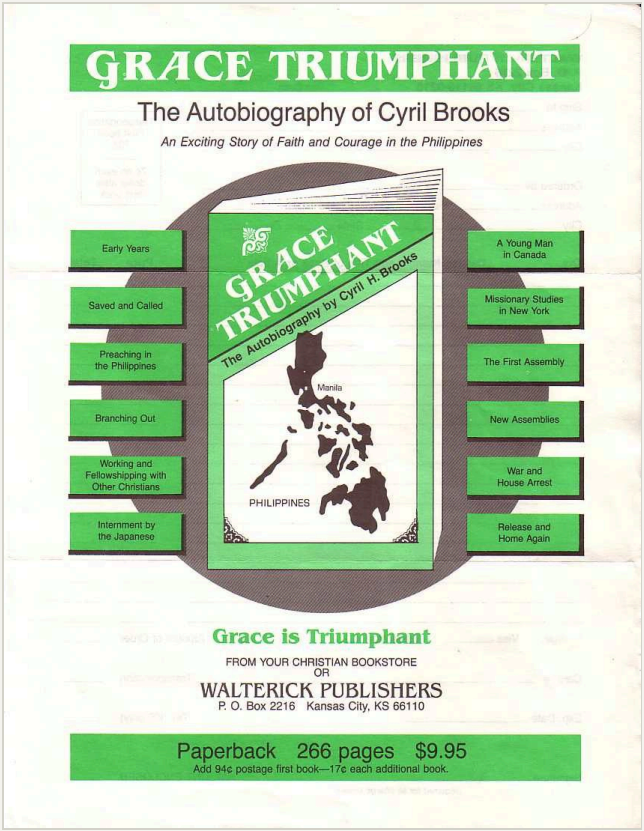
Lima ka gatos ka dolyar sa pamahaw · kap. 23 213

Ang mga Brooks sa Baguio samtang anaa sa furlough ang mga Engle, 1970–72 · kap. 25 233

Si Rudy Ponce de Leon ug ang Christian Service Brigade · kap. 26 244

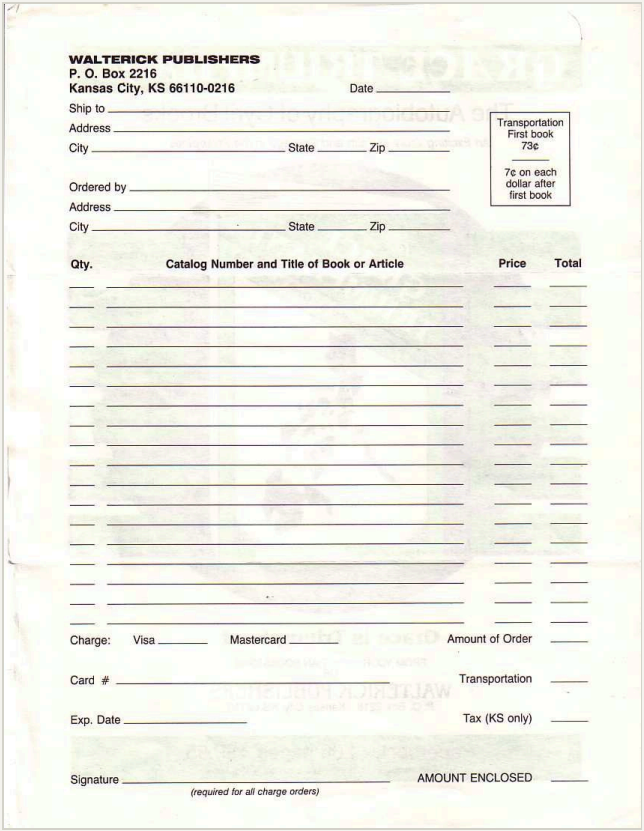
Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ang Libro niadtong 1985

Ang flyer sa Walterick Publishers: paperback, 266 ka panid, $9.95. Gikan sa file ni Ken ug Mary Lou Engle bahin kang Dad Brooks.

Ang Order Form

WALTERICK PUBLISHERS
P. O. Box 2216
Kansas City, KS 66110-0216

Date _____

Ship to _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____

Ordered by _____
Address _____
City _____ State _____ Zip _____

Transportation
First book
73¢
_____
7¢ on each
dollar after
first book

Qty.	Catalog Number and Title of Book or Article	Price	Total
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____
___	_____	_____	_____

Charge: Visa _____ Mastercard _____ Amount of Order _____

Card # _____ Transportation _____

Exp. Date _____ Tax (KS only) _____

Signature _____ AMOUNT ENCLOSED _____
(required for all charge orders)

Ang order form sa likod sa flyer, Walterick Publishers, P.O. Box 2216, Kansas City, Kansas.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Ang Sunod

Kini ang *Grace Triumphant*, usa ka kauban nga libro sa *Ginoo, Ihatag Mo Kanamo Kining Bukid*. Basaha ang estorya ni Cyril ug Anna Brooks ug sa mga Engle sa Ikawalong Tomo. Ang Mga Sulod naglista sa matag libro sa serye.

> Palihog ayaw kuhai ang Dios sa bisan unsang himaya pinaagi sa paghatag kanamo og bisan gamay nga kredito.
>
> Cyril H. Brooks, Pasiuna

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers. Gigamit niining serye sa pamilya uban ang pahibalo sa copyright sa matag panid. Gidugang niadtong 13 Oktubre 2026.